

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE YAŞAM KALİTESİ: YALOVA
ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kutluğ Kağan KARAHAN

Enstitü Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Politika

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Elif YÜKSEK OKTAY

OCAK – 2015

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE YAŞAM KALİTESİ: YALOVA
ÜNİVERSİTESİ İ.İ.B.F ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kutluğ Kağan KARAHAN (127205016)

Enstitü Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Enstitü Bilim Dalı: Sosyal Politika

Bu tez 29/01/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Dos. Dr. Elif YÜKSEL OKTA

Jüri Başkanı

☒ Kabul

☐ Ret

☐ Düzeltme

Dos. Dr. Mahir ES

Jüri Üyesi

☒ Kabul

☐ Ret

☐ Düzeltme

Dos. Dr. Selami ÖZCAN

Jüri Üyesi

☒ Kabul

☐ Ret

☐ Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Kutluğ Kağan KARAHAN

15.01.2015

ÖNSÖZ

Başta yeni kurulmuş üniversitemiz ve öğrencilerimiz olmak üzere Türkiye’deki tüm üniversite öğrencileri için bir faydası olması amacıyla yürüttüğüm bu çalışmada; başta tanıştığımız günden beri desteğini ve güvenini hiç esirgemeyen ve bana sürekli yol gösteren hocam Doç. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY’a teşekkür ederim.

Hem konunun isim annesi olan, hem de gecesini gündüzüne katarak beni topladığım verileri dijitize etme zahmetinden kurtaran; onun emeği ve anlayışı olmasa bu çalışmayı asla tamamlayamayacağım sevgili eşim Esra ULUÇ KARAHAN’a tüm yüreğimle teşekkür ederim (ama asla yeterince teşekkür edemem).

İstatistik analizlerini anlamamda bana yardımcı olan her telefon açtığımda ya da kapısını çaldığımda sabırlar sorularıma cevap veren değerli hocam Doç. Dr. Erol MUZIR’a sabrı ve engin bilgileri için teşekkür ederim.

Derslerinden on’ar dakika isteyip yarım saat almama rağmen hiçbir şey demeyen ve ellerinden geldiğince yardımcı olan tüm fakülte hocalarıma, araştırmam boyunca nasıl gittiğini sürekli merak eden ve fikirlerini ve yardımlarını asla esirgemeyen bölüm hocalarıma, yokluğumda eksikliğini hissettirmeyen ve borcumu asla ödeyemeyeceğim araştırma görevlisi arkadaşlarıma ve son olarak desteklerini, sevgilerini ve dualarını tek bir an bile eksik etmeyen aileme teşekkürü bir borç bilirim. Hepiniz şahanesisiniz.

Kutluğ Kağan KARAHAN

Ocak 2015

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
KISALTMALAR	v
TABLO LİSTESİ.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
SUMMARY	x
GİRİŞ	xi
1. KALİTE KAVRAMI VE YAŞAM KALİTESİ.....	1
1.1. KALİTE KAVRAMI	1
1.2. YAŞAM KALİTESİ KAVRAMI	2
1.2.1. YAŞAM KALİTESİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR	9
1.2.2. YAŞAM KALİTESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	20
1.2.3. SOSYAL GÖSTERGELER VE SOSYAL GÖSTERGELER HAREKETİ 20	
1.2.4. YAŞAM KALİTESİNİN UNSURLARI	27
1.2.5. YAŞAM KALİTESİ İLE SOSYAL POLİTİKANIN İLİŞKİSİ.....	30
2. EĞİTİMDE YAŞAM KALİTESİ.....	31
2.1. OKULLARDA YAŞAM KALİTESİ.....	33
2.2. ÜNİVERSİTEDE YAŞAM KALİTESİ.....	35
2.2.1. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE BEKLENTİLERİ	38

2.2.2. ÜNİVERSİTEDE YAŞAM KALİTESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR	40
3. YALOVA ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİNDE ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ.....	43
3.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	43
3.1.1. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	44
3.1.2. VERİLERİN ANALİZİ	45
3.2. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZİ.....	47
3.2.1. DEMOGRAFİK BULGULAR	47
3.2.2. ÜNİVERSİTE YAŞAM KALİTESİNE YÖNELİK BULGULAR.....	51
3.2.3. GENEL YAŞAM KALİTESİ, YAŞAM DOYUMU VE ÖZDEŞLEŞME	56
3.2.4. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN ETKİLERİ	58
3.2.5. ÜNİVERSİTE YAŞAM KALİTESİNİN ETKİSİ.....	63
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	64
KAYNAKÇA	68
EKLER.....	78
EK 1. YALOVA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMASI	78
ÖZGEÇMİŞ.....	83

KISALTMALAR

ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
BM:	Birleşmiş Milletler
ÇEEİ:	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
DSÖ:	Dünya Sağlık Örgütü
ISO:	International Organization for Standardization
İİBF:	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
OECD:	Organisation for Economic Co-operation and Development
ÖYP:	Öğretim Elemanı Yetiştirme Programı
SPSS:	Statistical Package for the Social Sciences
TDK:	Türk Dil Kurumu
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
UTF:	Uluslararası Ticaret ve Finansman
ÜYKO:	Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği
WHOQOL:	World Health Organizaton-Quality of Life

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. A Grubu Yaşam Kalitesi Tanımları	6
Tablo 2. B Grubu Yaşam Kalitesi Tanımları	7
Tablo 3. Yaşam Kalitesi Tanımlarında Kullanılan İfadelerin Sıklığı	8
Tablo 4. Myers'ın Yaşam Kalitesine Alternatif Yaklaşımlar Tablosu	11
Tablo 5. Toronto Üniversitesi Yaşam Kalitesi Araştırma Merkezi Yaşam Kalitesi Yaklaşımı	19
Tablo 6. Ozel ve Nesnel Kosulların Farklı Araştırmacılar Tarafından Adlandırılması	23
Tablo 7. Geçmişten Günümüze Kullanılan Sosyal Göstergeler.....	25
Tablo 8. Araştırmanın Güvenilirliği.....	45
Tablo 9. Akademik Yaşam Kalitesi	51
Tablo 10. Hizmetler Boyutunda Yaşam Kalitesi	53
Tablo 11. Sosyal Yaşam Kalitesi	55
Tablo 13. Genel Yaşam Doyumu.....	57
Tablo 14. Üniversite ile Özdeşleşme	58
Tablo 15. Cinsiyete Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	58
Tablo 16. Bölümlere Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	59
Tablo 17. Çalışma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	59
Tablo 18. Öğrencilerin Burs Alma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	60
Tablo 19. Medeni Duruma Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	60
Tablo 20. Bir Kulübe Üye Olma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi.....	60
Tablo 21. Öğretim Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi.....	61
Tablo 22. Barınma Şekline Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	61

Tablo 23. Gelir Seviyesine Göre Üniversite Yaşam Kalitesi.....	62
Tablo 24. Sınıflara Göre Üniversite Yaşam Kalitesi	62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Kalitenin Dörtgeni	18
Şekil 2. Mitchell'ın Yaşam Kalitesi Bileşenleri	29
Şekil 3. Ankete Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı	48
Şekil 4. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	49
Şekil 5. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	49
Şekil 6. Ankete Katılan Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Dağılımı	50
Şekil 7. Ankete Katılan Öğrencilerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	50
Şekil 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gelir Durumu	51

YÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Üniversite Yaşam Kalitesi: Yalova İİBF Örneği	
Tezin Yazarı: Kutluğ Kağan KARAHAN Danışman: Doç. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY	
Kabul Tarihi:	Sayfa Sayısı: IX (ön kısım) + 71 (tez) + 5 (ekler)
Anabilimdalı: ÇEEİ	Bilimdalı: Sosyal Politika
Yaşam kalitesi çağımızın popüler başlıklarından biridir. Yıllar boyunca iktisatçılar, doktorlar, hemşireler, sosyologlar ve daha niceleri tarafından tartışılan kavram; son yıllarda sosyal politikacıların ilgi alanına dâhil olmuştur. Toplumu hem sahip oldukları olanaklar ve kaynaklar hem de bireylerin yaşadıkları hayata dair algıları üzerinden analiz etmeye yarayan yaşam kalitesi anlayışı gün geçtikçe daha fazla ülkenin ve uluslararası kuruluşun sosyal politika hedefi haline gelmektedir. Okullar toplumların geleceklerinin yazıldıkları yerlerdir. Özellikle üniversiteler yarının toplumunun liderlerini yetiştiren kurumlardır. Toplumun refahı için bu kadar kilit durumda olan bir kurumun yaşam kalitesi araştırmalarının konusu olması sürpriz değildir. Yarının toplumunun kalitesi ancak bugünün üniversitelerinin yaşam kalitesi ile sağlanabilir. Ayrıca bu yaşam kalitesi salt bilgi paylaşımı sürecini değil, öğrencinin üniversiteye dair tüm tecrübelerini kapsamaktadır. Üniversite yaşam kalitesinin yükseltilmesi mutlu, huzurlu ve umutlu gençler anlamına gelmektedir. İşte bu bağlamda üniversite yaşam kalitesi araştırmalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Türkiye özellikle son yıllarda üniversiteleşme alanında hızla yol almıştır. Bugün 18-25 yaş arası gençlerin büyük bir çoğunluğu üniversitede okumaktadır. Ancak bu durum aynı zamanda aynı anda açılan pek çok yeni üniversitenin yeni olmanın getirdiği sancılarla boğuşmasını da yanında getirmiştir. Bu çalışma ile Yalova Üniversitesi özelinde diğer yeni üniversitelerin de kullanabilecekleri veriler elde edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma için Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmış, sorular 5'li likert tipinde Yalova Üniversitesi İİBF öğrencilerine yöneltilmiştir. Örneklem seçilirken tabakalama yöntemi kullanılmış ve okulun mevcut öğrenci sayısının yarısına ulaşılmıştır. Elde edilen veriler ile öğrencilerin demografik özelliklerinin üniversite yaşam kalitesi üzerindeki etkisi ölçülmeye çalışılmıştır. Ancak ikametgâh durumu dışında hiçbir özellikler üniversite yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çalışmada ayrıca üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerindeki etkisi incelenmiş ve hepsi üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.	
Anahtar kelimeler: Yaşam Kalitesi, Eğitim Kalitesi, Üniversite Yaşam Kalitesi, Sosyal Politika	

Yalova University Institute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Quality of Collage Life: Yalova University School of E & A S. Example	
Thesis Author: Kutluğ Kağan KARAHAN Advisor: Doç. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY	
Date of Acceptance:	Total Number of Pages: X (pre text) + 71(main body) + 5 (appendices)
Department: Labor Eco. & Ind. Rel. Field of Study: Social Policy	
Quality of Life is one of the popular titles of today. For decades it has been studied by economists, doctors, nurses, sociologists and more, the concept is now in interest of social policy. The quality of life, used for analyzing society by both the resources and individuals perception on their lives, is becoming more and more countries' and international organizations' social policy target as the days gone by. Schools are where societies' futures written. Especially, universities are the institutions raising future's societies' leaders. It's not a surprise that a foundation so crucial for wellbeing of the society is being the topic for quality of life researches. The quality of tommorow can only be acheived by today's quality of college life. Besides this quality does not only consist the sole process of sharing knowledge but all experiences of a student about college. Raising quality of college life means happy, peaceful and hopeful youths. This context reveals the importance of quality of college life researches. Turkey has taken a great way in short time in maybe we can call universitization in recent years. Most of the youth between 18-25 are mostly college students. But this has resulted in a lot of new universities wrestling with problems comes with being "new". This study aims that in specific of the Yalova University, gathering information that can be used by other new colleges. Quality of College Life Scale is used for study and questions are aimed at students of School of Economic and Administrative Sciences at Yalova University as 5 point likert scale. Stratification is used on choosing the sample and had reached half of the current students. It has been tried to measure the effect of students demographics on quality of college life with data collected. But there has been found no correlation but sheltering between. It is also studied the effects of quality of college life on general quality of life, life satisfaction and identification and it has been found that it has positive effects on all three of them.	
Keywords: Quality of Life, Education Quality, Quality of College Life, Social Policy	

GİRİŞ

Günümüz dünyasında yaşam kalitesi araştırmaları tüm hızıyla devam etmektedir. Her ne kadar geçmişi çok eskilere dayanmayan bir kavram olsa da dünya yazınında literatüre sürekli yeni eserler katılmaktadır. Hem ülkeler hem de uluslararası kuruluşlar gelecek hedefleri arasında toplumsal yaşam kalitesini yükseltmeyi saymaktadırlar. Belki geçmişten günümüze bakıldığında yaşam kalitesi pek çok farklı alanın ilgisini çekmiştir. Ancak bugün, yaşam kalitesi kavramının sosyal politikanın ayrılmaz bir parçası olduğu ve sosyal politikacıların konuyla daha çok ilgilenmesi gerektiği sık sık dile getirilmeye başlanmıştır.

Sosyal politikanın temel hedefi olarak herkes için insan onuruna yakışır bir yaşam seviyesine ulaşılması ancak toplumsal yaşam kalitesinin yükseltilmesiyle olabilecek bir şeydir. Ancak bu amaç doğrultusunda yürütülecek politikalarla insanların asgari ihtiyaçları karşılanabilecektir. Ayrıca modern yaşam kalitesi anlayışı sadece kaynakların sağlanmasından ibaret değildir. İnsanların mevcut yaşamlarını nasıl algıladıkları yaşam kalitesinin temel sorun alanlarından biridir. Bu nedenle yaşam kalitesini yükseltmeyi amaçlayan politikalar aynı zamanda karar alma sürecine toplumun beklentilerini ve duygularını da dâhil etmek zorunda kalmaktadır. Bu da demokrasinin gelişimine büyük bir katkı sunmaktadır.

Yaşam kalitesi bir durum değil bir süreçtir. Bu sürecin devamlılığını sağlamak ise ancak eğitimle mümkündür. Yarının kaliteli toplumu ancak bugün kaliteli bir eğitim verilerek kurulabilir. Ayrıca kaliteli bir eğitim sadece yarını garanti altına almaz. Çünkü yaşam kalitesinin sağlanabilmesi için yaşamın aile, iş, okul gibi her alanında kalitenin sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle batıda eğitimde yaşam kalitesi alanında sürekli çalışmalar yapılmaktadır.

Ülkemizde okullaşma oranı her geçen gün artmaktadır. Üniversitelerin sayıları arttıkça lisans eğitimi alan öğrenci sayısında da çok büyük bir artış gerçekleşmiştir. Bugün Türkiye nüfusunun oldukça büyük bir kısmı zamanlarının çoğunu okulda geçirmektedir. Okulların yaşam kalitesini arttırmak demek, nüfusunun çoğunluğunun yaşam kalitesini bugünden arttırmak demektir.

Üniversiteler öğrencileri ülkenin geleceğidir. Üniversite sayısı hızla arttığından lisans ve lisansüstü eğitimi gören öğrenci sayısı da katlanarak artmıştır. Üniversitelerin kaliteli eğitim vermesi yeterli değildir. Bir yaşam alanı olarak üniversitelerin yaşam kalitesi yüksek olmalıdır. Türkiye'nin geleceği ancak bu şekilde kaliteye kavuşabilecektir. Dünyanın dört bir köşesinde yarınını garanti altına almak isteyen ülkeler üniversite yaşam kalitesi ölçekleri geliştirmeye çalışmaktadır.

ÇALIŞMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu, Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin yaşam kalitesi algısıdır. Üniversitemiz öğrencilerinin genel üniversite yaşam kalitelerinin ölçülmesi, bunu yaparken öğrencilerin üniversite yaşamlarının hangi alanlarında kendilerini daha memnun hissettikleri, üniversite yaşam kalitesinin öğrencilerin demografik özellikleri tarafından etkilenip etkilenmedikleri ve üniversite yaşam kalitesinin öğrencilerin genel yaşam kalitesi, yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerinde ne kadar etkisi olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Yalova Üniversitesi, Türkiye'nin son yıllarda yapmış olduğu üniversitelileşme atağının bir meyvesi olarak yeni kurulmuş bir üniversitedir. Türkiye genelinde de kendisi gibi yeni kurulmuş ve eksikleri olan pek çok üniversite vardır. Bu üniversiteler öğrencilerin beklentilerini ve üniversite yaşamlarını nasıl algıladıklarını kendi çabalarıyla anlamaya çalışmaktadır. Bu çalışma tüm dünyada ve Türkiye'de geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklere dayanarak, yeni kurulmuş üniversitelere bir yol gösterebilecek konumdadır. Ayrıca bu çalışmada ortaya çıkan sorunlar aynı zamanda öğrencilerimizin bizden beklentileridir. Onların beklentilerini karşılamaya yönelik atacağımız adımlar yarının Türkiye'sine giden yolda koyulacak taşlar anlamına gelmektedir.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma ile amaçlanan Türkiye'de henüz yerleşmemiş olan eğitimde yaşam kalitesi anlayışını üniversite özelinde ve Yalova Üniversitesi örneğinde incelemektir. Yazında bugüne kadar yapılan çalışmalar genellikle akademisyen odaklı olmuştur. Elbette akademisyenler açısından yaşam kalitesi üniversitenin olmazsa olmazıdır. Öğrenci yaşam kalitesi açısından düşünüldüğünde dahi öğretim üyeleri ve öğrencilerin kader ortağı

olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Ancak üniversitelerin öncelikli varlık sebebi, tabiri caiz ise üniversitelerin asıl sahibi öğrencilerdir. Eğitimde kaliteyi arıyorsak öğrencilerin beklentilerine göre şekil vermek şarttır.

Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi Türkiye'nin yeni üniversiteleri, yeni olmanın getirdiği pek çok sorunla boğuşmaktadır. Bu nedenle bu çalışma Yalova Üniversitesi öğrencilerinin üniversite yaşamlarını nasıl algıladıklarına ve nerede eksik hissettiklerine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bunu yaparken de üniversite yaşam kalitesinin öğrencilerin hayatlarının diğer kesimlerine ne kadar etki ettiğini tespit etmeyi ummaktadır. Böylece öncelikle kendi üniversitemizin öğrencilerinin sorunlarına daha etkin çözümler üretebilmek hem de ortak sorunları paylaşan diğer üniversitelere bir örnek olmak umuduyla bu çalışmaya başlanılmıştır.

ÇALIşMANIN YÖNTEMİ

Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi algısına erişebilmek için Sirgy vd. (2007) tarafından geliştirilen ve Kangal (2009) tarafından Türkiye'ye uyarlanan Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği (Quality of College Life Scale), tarafımızca Yalova Üniversitesi'ne uygulanabilecek şekilde elden geçirilmiştir. Öğrencilerin yaşamlarının okul dışındaki kısmı hakkında bilgi sahibi olabilmek için Kangal (2009)'ın kendi çalışmasını hazırladığı şekilde Yaşam Kalitesi Ölçeği, Genel Yaşam Doyumu Ölçeği ve Özdeşleşme ile ilgili altı adet soru ankete eklenmiştir. Anketin sonuna da ihtiyacımız olan demografik bilgileri elde edebileceğimiz bir kısım hazırlanmıştır.

Anket 2014/2015 eğitim/öğretim yılı Güz döneminde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitimine devam eden 1196 adet öğrenciye uygulanmıştır. Veriler SPSS 20 paket istatistik programının yardımıyla işlenerek analiz edilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde kalite kavramından başlayarak üniversite yaşam kalitesine giden yol anlatılmaktadır. Bu bölümde yaşam kalitesinin tarihi gelişimi ve sosyal politika açısından neden önemli olduğu tartışılmıştır.

Daha sonra ikinci bölümde üniversite yaşam kalitesinin üst boyutları olan eğitimde yaşam kalitesi ve okulda yaşam kalitesi incelenmiştir. Son olarak üniversitede yaşam kalitesi kavramı literatürdeki araştırmalardan da örnek vererek ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi ayrıntılı bir şekilde anlatıldıktan sonra araştırmanın bulguları yorumlanarak aralardaki ilişkiler keşfedilmeye çalışılmıştır.

Son bölümde ise araştırmanın genel bir üstünden geçilmiş ve veriler ışığında yapılabilecekler tartışılmıştır.

1. KALİTE KAVRAMI VE YAŞAM KALİTESİ

1.1. Kalite Kavramı

TDK kaliteyi “bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran, ölçülebilir özellik, nitelik, vasıf” şeklinde tanımlamaktadır. Kalite kavramı Latince oluşum özelliklerini anlatan “qualis” kelimesinden gelmektedir. Kaliteyi tanımlamak için kullanılan kavramlardan birisi de standartlara uygunluktur. Bir şeyin kaliteli olması üretim amacına uygun olmasına veya hizmeti alanın ihtiyaçlarını karşılamasına bağlıdır. Kalite; amaca, kullanıma ve standartlara uygunluktur; üretim esnasında ürünün müşterinin beklentilerini karşılama becerisine sahip olduğundan emin olmaktır; gereksinimlerin en ekonomik biçimde karşılanmasıdır ve nihayetinde kalite kusursuzluktur. (Ekşioğlu, 2011:6-8). Kalite; insanların, toplumların, nesnelerin ya da yaşantıların niteliklerini gösteren ve özellikle diğerlerine nazaran ayırt edici üstünlüğüne vurgu yapan bir kavramdır (Sapancalı, 2009:11).

ISO 9000’e göre kalite ürünün ya da hizmetin beklentileri karşılayabilmesi ile ilgilidir. ABD Kalite Kontrol Derneği’ne göre kalite mal veya hizmetin gerekliliğini karşılayabilme özellikleridir. Avrupa Kalite Kontrol Derneği’ne göre ise kalite mal veya hizmetin tüketici beklentilerini karşılayabilmesidir. Juran’a göre kalite mal ve hizmetlerin müşteri ihtiyaçlarına uygun olmakla birlikte kusur barındırmamasıdır. Kano kaliteyi tanımlarken iki boyutlu bir yaklaşım geliştirmiştir. “Mecburi kalite” müşterinin ürüne ya da hizmete yönelik mutlak beklentilerini ifade ederken; “cazip kalite” bu beklentilerin aşılmasıyla ilgilidir (Ekşioğlu, 2011:8).

Galvin kaliteyi tanımlarken, ona altı özellik atfetmiştir. Kalite en yüksek standartlara uygunluktur yani üstünlüğe vurgu yapmaktadır; kalite kesin ve ölçülebilir değerlere sahip olmalıdır; kalite kullanıcı beklentileriyle doğrudan ilgilidir; kalite mühendislikle ele alınmalıdır; kalite performans, fiyat ve kalite dikkate alınarak değerlendirilmelidir ve kalite yönetim sürecinin verimliliğini ve etkinliğini arttırmalıdır (Ekşioğlu, 2011:7). Yıllar içerisinde çeşitli araştırmacılar, kaliteyi farklı özelliklerini ön plana çıkararak tanımlamışlardır. Kalite; Fegenbaum (1951) için değer, Crosby (1979) için gerekliliklere uygunluk, Juran vd. (1974) için kullanıma uygunluk ve Parasuraman vd. (1985) için beklentilerin karşılanması anlamına gelmektedir (Juwaheer, 2004:351). Kaliteye

atfedilen özellikler coğrafyaya göre, kültüre göre, eğitime göre veya gelir seviyesine göre değişebilmektedir; çünkü kalite öznel değerlere bağlı bir kavramdır (Ekşioğlu, 2011:7).

Kalite kavramı açısından 20. yy'ın başında üzerinde durulan konu üretimin çıktılarıdır. 1950'ler ile birlikte bu anlayış yerini üretim süreci odaklı yaklaşıma bırakmıştır. Kalite başlarda sadece ürünle ilgili bir kavramken, hizmetin de üretilen bir değer olduğunun kabul edilmesiyle birlikte hizmet kalitesi kavramı ortaya çıkmıştır ve böylece hayatı tümüyle ilgilendiren bir olgu haline gelmiştir (Ekşioğlu, 2011:6-9).

1.2. Yaşam Kalitesi Kavramı

Yaşam kalitesi; iktisat(refah odaklı), sosyoloji(sosyal göstergeler odaklı), sosyal-psikoloji(tatmin odaklı), kent planlaması(çevre odaklı), pazarlama(müşteri memnuniyeti odaklı), işletme(çalışma odaklı), tıp(hasta odaklı) gibi pek çok bilim dalı tarafından incelenmektedir (Sapancalı, 2009:15-18). Yaşam kalitesine dair ortak kabul gören bir tanımın üretilmesi önündeki en büyük engel, kavramın farklı geleneklere sahip pek çok bilim dalı tarafından farklı açılardan incelenmeye tabi tutulmasıdır (Phillips, 2006:1). Yaşam kalitesinin multidisipliner bir kavram olması, araştırmanın odak noktasının yaşam kalitesi tanımını farklılaştırması, hangi bileşenlere ve boyuta ne kadar ağırlık verileceğinin bilinmemesi ve Schipper ve Clinch (1988)'in de değindiği gibi yaşam kalitesi tanımının kültürden etkilenmesi; yaşam kalitesi hakkında evrensel kabul gören bir tanım yapılmasını mümkün kılmamaktadır (Kangal, 2009:37-38). Romney vd. (1994) evrensel bir yaşam kalitesi tanımı olmamasını üç nedene bağlamaktadır. Yaşam kalitesi ile ilgili psikolojik süreç çok fazla kavramsal filtre ve farklı diller aracılığıyla yorumlanabilmektedir, yaşam kalitesi yüksek miktarda değere bağlı bir kavramdır ve yaşam kalitesi bir insan yaşamının tüm boyutlarını her açıdan ele almaya çalışmaktadır (Massam, 2002:149).

Yaşam kalitesi belirsiz bir olgu olduğundan kuramsal düzeyde tanımlanması da zordur ancak bazı yasa ve kurallara uygunluk göstermektedir (Kangal, 2009:35). Szalai ve Andrews (1980)'e göre yaşam kalitesi belli bir başlangıca sahip olmasa da genel kabul görmüş özelliklere sahiptir (Massam, 2002:148-149).

Yaşam kalitesi kavramı Maslow'un çok bilinen İnsan Gereksinimleri Hiyerarşisi modelinden, öznel iyi olma, mutluluk, yaşam memnuniyeti, sosyal beklentilerden kişisel görüşlere çok farklı nesnel ve öznel ölçümlerin konusu olmaktadır (Brown vd., 2004:7).

Yaşam kalitesi toplumsal düzeyde insanların sosyal, ekonomik ve siyasal haklarını kullanabilmesi ile ilgilidir ve bir haklar sorunudur (Sapancalı, 2009:30).

Yaşam kalitesi bireyin yaşamını yönlendirebilmesini ve kontrol altına almasını sağlayan etkin kaynaklara sahip olması ve onları istediği şekilde kullanabilmesi demektir (Sapancalı, 2009:29). Bu anlamıyla yaşam kalitesi sosyal içermeyi de içinde barındırmaktadır denilebilir.

DSÖ yaşam kalitesini, bireyin yaşamdaki yerini hedefleri, beklentileri, standartları ve endişeleri ile ilişkilendirerek kendi kültürleri ve değer sistemleri içerisinde algılayış şekli olarak tanımlamaktadır (DSÖ, 1997:1).

Yaşam kalitesi Ulusal Eylem Çevre Planı'nda bedensel, ruhsal, zihinsel ve kültürel gelişme üzerinde olumlu olan etmenler ile bu etmenlerden yararlanma şekli ve düzeyi olarak tanımlanmaktadır (Kabadayı, 2006:8).

Campbell yaşam kalitesini yaşamın tamamından elde edilen tecrübelerle kişinin kendisini öznel olarak iyi hissetmesi şeklinde tanımlamaktadır (Ekşioğlu, 2011:11).

Yetim (2001)'e göre yaşam kalitesini bir çeşit yaşam göstergesi ya da genelleştirilmiş bir tutum olarak ifade etmek mümkündür (Kangal, 2009:30).

Hoernquist yaşam kalitesini fiziksel, psikolojik, sosyal, maddi ve manevi ihtiyaçların tatmini şeklinde tanımlarken; Cella'ya göre yaşam kalitesi fiziksel, fonksiyonel ve sosyal faktörlerin etkileşimi ve birleşiminden meydana gelen bir iyilik halidir (Arslan ve Gökçe-Kutsal, 1999:174).

Dalkey ve Rourke(1973) yaşam kalitesini kişinin kendini iyi hissetmesi, yaşamdan aldığı doyumunu ve mutluluğu olarak tanımlamaktadır. Havighurst(1963) yaşam kalitesini kişinin kendi yaşamı hakkındaki öznel düşünceleri ve ölçülebilir davranışları içeren dışsal faktörler olarak açıklamaktadır. Shin ve Johnson(1978)'a göre yaşam kalitesi kişinin isteklerini gerçekleştirmesi, toplumsal etkinliklere katılması, kendini geliştirme olanaklarına ulaşabilmesi ve yeterli ölçüde kaynağa sahip olmasıdır. Andrews ve

Withey(1976) ise yaşam kalitesini bireyin sosyal ilişkilerinden doyumu şeklinde tanımlamaktadır (Zorba, 2008:82). Bu tanımlar ağırlıklı olarak yaşam kalitesinin öznel yönünü açığa çıkaran tanımlardır.

Abrams (1973)'a göre yaşam kalitesi kişilerin yaşamların çeşitli alanlarına dair tatmin derecesidir; Andrews (1974) ise yaşam kalitesini bireyin yaşamını tatmin ve haz ile ilişkilendirmesi şeklinde tanımlamıştır (Eriş, 2012:2).

Campbell vd. (1976) yaşam kalitesini kaynakların kalitesi ve bu kaynaklardan sağlanan doyum şeklinde tanımlamaktadır. Andrews ve Whitney (1976)'e göre ise, yaşam kalitesi insanların yaşam alanlarını, bireysel iyi olma algıları temelinde standartları, hedefleri, beklentileri ve değerleri açısından değerlendirmeleridir. Yaşam kalitesi bireyin yaşamına dair beklentileri ile deneyimleri arasındaki farktır (Smith ve Briers, 2001:114; Özmeye, 2010:455).

McCall (1975), yaşam kalitesini mutlulukla ilişkilendirmiş ve yaşam kalitesini bireylerin mutluluğa dair taleplerinin karşılanma düzeyi olarak tanımlamıştır (Özmeye, 2010:455).

Shin ve Johnson (1978), yaşam kalitesini bireyin arzularını gerçekleştirmesi, kendini geliştirme fırsatlarından faydalanabilmesi, sosyal etkinliklere katılabilmesi ve yeterli ölçüde kaynağa sahip olması şeklinde tanımlamaktadır (Eriş, 2012:2).

Günümüzün önemli konularından olan yaşam kalitesi özne olarak bireyi, boyut olarak bireyin yaşamını, ekonomik koşullarını, sosyal çevresini hissediş olarak bireyin öznel duygularını, memnuniyet ve memnuniyetsizliğini, olumlu ve olumsuz duygularını ele alan multidisipliner bir çalışma alanıdır (Kangal, 2009:29).

Cutter (1985)'e göre yaşam kalitesi genel iyi olmayı belirleyen maddi ve manevi faktörleri içeren, yaşamdan ve çevreden kaynaklanan mutluluk ya da doyumdur. Kavram toplumsal boyuta taşındığında iklim, refah gibi sosyal ve ekonomik koşullarla da bağlantılı hale gelmektedir (Massam, 2002:146).

Schulze (2002)'ye göre yaşam kalitesinin temel unsurları; fiziki ve sosyal varoluşun güvelliği ile her alanda bireysel gelişim olanaklarına sahip olmaktır (Kangal, 2009:32).

Gitmez (1980)'e göre yaşam kalitesi; bireyin gereksinimlerine kolayca ulaşabilmesi, çevresi üzerinde denetim kurabilmesi, özgürce istediği seçimleri yapabilmesi, kendini

geliştirebilmesi ve anlamlı bir yaşam sürebilmesi anlamına gelmektedir. Yaşam kalitesi değerlendirilirken bireysel nitelikleri bütünleyen toplumsal ve çevresel özellikler de denkleme dâhil edilmelidir (Kangal, 2009:31).

Schwab (1992)'ye göre yaşam kalitesi olması gereken(hedeflenen) ile koşullar arasındaki farktır. Yaşam kalitesinin ölçülebilmesi için koşullar, koşulların nasıl değerlendirildiği ve koşulların birey için göreceli önemi dikkate alınmalıdır (Massam, 2002:180).

Yaşam kalitesi kavramı güncel Avrupa literatüründe ekonomik durum, çevre, eğitim ve iş olanakları, aile, sosyal yaşama katılım, sağlık gibi nesnel koşullar ve insanların kendi koşullarına ilişkin öznel düşünceleri ve algıları tarafından şekillendirilen bir olgudur (Tağmat, 2007).

Yaşam kalitesi; insanların sosyal kurumlara, toplumsal birliğe ve topluluklar ile bireyler arasındaki güvene dair algılarıdır (Kaya, 2006:70).

Tekeli (2007)'ye göre yaşam kalitesi insanların ihtiyaçlarının fiziksel, mekânsal, çevresel, toplumsal, ekonomik, kurumsal, siyasal ve eğitime yönelik ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi ve kişilerin bu düzeyden memnuniyetlerinin toplamı olarak da ifade edilebilmektedir (Ören Ersin, 2012:22-23).

Melson (1980) yaşam kalitesini; yeterli gıda, giyecek, gelir, barınma, anne ve çocuk sağlığı, aile refahı ve toplumsal refahın sağlanması gibi nesnel faktörlerle birlikte işle ilgili beklentilerin karşılanması ve geleceğe dair umut gibi öznel faktörlerin bir birleşimi olarak tanımlamaktadır. Rice ve Tucker (1986)'a göre ise yaşam kalitesini insanların yaşam düzeylerinden duydukları tatminin ölçülmesine yarayan bir standarttır (Özmete, 2010:455).

Kangal (2009:38-39) bugüne kadar yapılmış yaşam kalitesi tanımlarını; A grubunda öznel göstergelere ağırlık veren tanımlar ve B gurubunda nesnel göstergelere ağırlık veren tanımlar olarak ikiye ayırmaktadır:

Tablo 1. A Grubu Yaşam Kalitesi Tanımları

A1) Abrams (1973), yaşam kalitesini bireylerin yaşamlarının çeşitli yönlerden doyum ya da doyumsuzluk hissetme derecesi olarak tanımlamıştır.
A2) Andrews (1974), yaşam kalitesini kişinin yaşamını doyum ve haz ile ilişkilendirmesine bağlamıştır
A3) Bilgin (2003)'e göre, yaşam kalitesi insanların yaşamlarından aldıkları genel doyum düzeyini ifade etmektedir
A4) Campbell yaşam kalitesinin kabul edilmiş genel bir tanımını, yaşamın tamamından o anda elde edilen tecrübelerle ortaya çıkan, bir kişinin kendisini öznel olarak iyi hissetmesi, şeklinde yapmıştır
A5) Dalkey ve Rourke (1973), yaşam kalitesini kişinin kendini iyi hissetmesi, yaşamdan doyumunu ya da doyumsuzluğu, mutluluğu ya da mutsuzluğu olarak belirtmiştir
A6) Hanested (1990) ise yaşam kalitesini bireyin yaşam durumu, bireysel yaşam deneyimleri ve kendini iyi hissetmesi olarak tanımlamıştır
A7) Renwick ve Brown (1996)'a göre, yaşam kalitesi basit bir şekilde birey için yaşamının ne kadar iyi olduğudur
A8) Szalai ve Andrews (1980)'e göre yaşam kalitesi yaşamın mükemmel ya da tatmin edici olma derecesi anlamına gelmektedir
A9) Şahin (2001)'e göre, yaşam kalitesi bir bütün olarak yaşamın öznel değerlendirilmesidir. Başka bir deyişle bireyin kendi yaşamına ilişkin doyumunu anlatmasıdır
A10) Weinstein ve Frankel (1974)'e göre, yaşam kalitesi bireyin kendi yaşamından doyum bulması ve mutluluk kapasitesidir

Kaynak: Kangal (2009:39)

Tablo 2. B Grubu Yaşam Kalitesi Tanımları

B1) Andrews ve Withey (1974)'e göre, yaşam kalitesi kavramı bireylerin doyumu ve onların sosyal ilişkilerinin kesişimidir
B2) Burtchard'a göre yaşam kalitesi, yaşamdan doyum bulma, bireylerin fiziksel ve ekonomik yönden iyi olması, bireylerle iyi ilişkiler kurması, toplumsal vatandaşlık ve medeniyete ait davranışlarda sosyal güç yeterliliğine sahip olması, bireylerin kendilerini geliştirmeye ve eğlenmeye zaman ayırmasıdır
B3) Fabian (1990)'a göre, yaşam kalitesi bireysel özelliklerin, objektif koşulların ve bu koşulların sübjektif değerlendirmesinin bir kompozisyonudur
B4) Gillingham ve Reece (1979) yaşam kalitesinin mikro ekonomik tanımlamasını yapmıştır. Birey için yaşam kalitesi piyasa mallarının tüketimi, boş zaman, kamu malları ve içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin özelliklerinden elde ettiği memnuniyet derecesi oluşturur
B5) Hankiss (1983)'e göre yaşam kalitesi ekonomik, sosyal ve birey olmak üzere üç alt sistemi olan dinamik bir sistemin tamamlayıcı parçalarından biridir
B6) Havighurst (1963)'e göre yaşam kalitesi kişinin yaşamı hakkındaki öznel düşüncelerini içeren iç faktörler ile sosyal temas ve sosyal aktiviteler gibi ölçülebilir davranışları içeren dışsal faktörleri kapsamaktadır
B7) Holmes ve Dickerson (1987) yaşam kalitesini kişinin önceki deneyimleri ve bilgilerine bağlı bir durum olarak ele almışlardır. Araştırmacılar günlük yaşama katkıda bulunan fiziksel, zihinsel ve sosyal faktörlere gösterilen bireysel tepki olarak soyut ve birleşik terimi temsil eden bir yaşam kalitesi tanımı yapmışlardır
B8) Patterson (1975) yaşam kalitesini tanımlamada anahtar kelimeler olarak sağlık, işlev, rahatlık, duygusal tepki ve ekonomiyi belirlemiştir
B9) Sirgy vd. (2006)'nde yer alan çalışmasında A. L. Ferriss, yaşam kalitesini objektif ve sübjektif göstergeler tarafından ifade edilen iyi olma olarak belirtmiştir
B10) Yetim (1985)'e göre, yaşam kalitesi kavramı, toplumun ve bireyin doyumu ve onların sosyal ilişkilerinin kesişimi olması yanında, bir yönüyle doyum ve mutluluk kapasitesi olup, yaşamın ve yaşamın alt alanlarına ilişkin mutluluk ifadelerinin niteliğini belirlediği ortak boyutu da içermektedir

Kaynak: Kangal (2009:40)

Cummins (1996), yaşam kalitesi tanımlarındaki ortak noktaları bulmak için 27 adet makaleyi taramış ve tanımlarda en çok kullanılan ifadeleri listelemiştir (Heinonen vd., 2004:1348).

Tablo 3. Yaşam Kalitesi Tanımlarında Kullanılan İfadelerin Sıklığı

Kullanılan İfadeler	Yüzdelere (%)
Duygusal İyi Olma	%85
Sağlık	%70
Sosyal ve Aile İletişimi	%70
Maddi İyi Olma/Zenginlik	%59
İş ya da Üretkenlik	%56
İçinde Yaşanılan Toplum	%30
Güvenlik	%22

Kaynak: Kangal (2009:41)

Yaşam kalitesi; hem nesnel hem de öznel göstergelerle ilgilenen, hangi alanları kapsayacağı ve tanımı konusunda bir fikir birliğine henüz varılamamış, disiplinler arası bir kavramdır (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2004:11).

Moles ve Bilgin (1985)'e göre yaşam kalitesi değişimle var olan bir olgudur. Zaten birey kendisini duruma göre değil değişime göre anlamlandırmaktadır, dolayısıyla yaşam kalitesi değiştiği ölçüde anlamlıdır (Kangal, 2009:30).

McDaniel ve Bach'a göre yaşam kalitesi dinamik, çok boyutlu, interaktif ve bireyin uyumluluk özelliği ile ilgilidir (Arslan ve Gökçe-Kutsal, 1999:174).

Yaşam kalitesinin tanımları incelendiğinde, yaşam kalitesinin, yaşamın ve yaşamayla ilgili tüm kavramların kapsandığı genel bir değerlendirme olduğu görülmektedir. Yaşam kalitesine dair yapılmış tanımların ortak özelliği hem nesnel hem de öznel ifadeleri barındırmalarıdır. Denham (1983)'e göre yaşam kalitesi tanımlarının hepsi açık, belirli, anlaşılır ve kabul gören ölçütler içindedir (Kangal, 2009:35).

Yaşam kalitesi kişilerin tecrübelerinden, zamanla değişen değer yargılarından ya da bireylerin zaman içerisinde şartlara uyum sağlaması gibi olgulardan etkilenen dinamik bir konudur (Brown vd., 2004:7). Yaşam kalitesinin bu dinamik yapısı ve bir durumdan çok süreç olması tanımlanmasını ve ölçülmesini zorlaştıran önemli bir etkidir.

Yaşam kalitesinin ölçülebilmesi ancak bireylerin tecrübeleri ve neye önem verdikleri göz önüne alınarak gerçekleştirilebilir. Bu durum yaşam kalitesinin göreceli olduğu anlamına gelmemektedir, çünkü bireylerin ortaklaşa önemsedikleri konular vardır (Kaya, 2006:33).

Yaşam kalitesi bireyin yaşamının uygun görülen standartlarla karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan bir sonuçtur, ancak unutulmaması gereken bu standardın araştırmacı tarafından değil bizzat birey tarafından ortaya konuluyor olmasıdır (Diener vd., 1985:71).

Yaşam kalitesinin özellikleri evrensel değildir ve kültürden kültüre şehirden şehire farklılık gösterebilmektedir (Mazumdar, 2007).

Kişinin öz denetimi ve gelecek odaklı plan yapma alışkanlığının yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkisi vardır (Prenda ve Lachman, 2001).

Bir ülkede ya da bölgede yaşam kalitesi araştırması yaparken yerel kültüre mi yoksa evrensel değerlere mi daha fazla ağırlık verileceğine karar vermek önemlidir. Yerel kültüre ağırlık vermek, araştırmacıya farklılıkları gözetmesi ve araştırmasını kültürel değerlere göre şekillendirmesi açısından avantaj sağlamaktadır. Ancak eğer incelenen kültürün içine işlemiş bir adaletsizlik varsa, evrensel insani değerler göz önüne alınmadan doğru bir analiz yapmak mümkün olmayacaktır (Nussbaum ve Sen, 1993'ten aktaran Kaya, 2006:32-33).

1.2.1. Yaşam Kalitesine Yönelik Yaklaşımlar

Bob Cummins'e göre yaşam kalitesi literatürü bir kişinin tamamen hâkim olamayacağı kadar geniş hale gelmiştir (Kaya, 2006:6).

Yaşam kalitesine dair yaklaşımlar öncelikle politik açıdan ikiye ayrılabilir. Daha özgürlükçü bir açıdan bakıldığında haklar ve özgürlükler ön plana çıkarken, daha eşitlikçi bir pencereden bakıldığında refahın eşit dağılımı ön plana çıkmaktadır. Yaşam kalitesinin ne olduğu sorusuna cevap verirken ontolojik farklılıklar da sorunun cevabını değiştirmektedir. *Bireyciliğe* vurgu yapanlar insanların mutluluğu üzerinden kavramı açıklamaya çalışırken, insanın *toplumsallığına* vurgu yapanlar konuyu ihtiyaçlar üzerinden tanımlamaktadır (Phillips, 2006:2-3).

Brock(1993)'e göre yaşam kalitesine dair üç temel filozofik yaklaşım vardır: iyi bir yaşama dair göstergelerin din, felsefe ya da akılcı düşünce yoluyla ortaya konduğu

normatif idealler yaklaşımı, kişilerin istediklerini elde edebilmelerine ve tercihlerin tatminine odaklanan faydacı yaklaşım ve kişinin deneyimlerine ve hayatına dair öznel değerlendirmelerine odaklanan öznel iyi olma yaklaşımı. Bu üç yaklaşım politik ve felsefi alanda çekişmektedir (Diener ve Suh, 1997:189-190). Birinci yaklaşım “geleneksel yaklaşım”, ikinci yaklaşıma ise “liberal yaklaşım” şeklinde adlandırılabilir.

Cheung (1997), iyi yaşama dair dört tane ahlak teorisinden bahsetmektedir: hedonist iyi yaşam (yaşam doyumu, olumlu/olumsuz duygu), diyalektik iyi yaşam (karşılıklı kişiler arası ilgi, diğerlerini anlama), hümanist iyi yaşam (bireyin potansiyelini gerçekleştirme, kendini gerçekleştirme) ve formalist iyi yaşam (doğru olana göre: ahlaki teamüllere uygunluk, dini bağlılık) (Van Kamp vd., 2003:9).

Bognar(2005)’a göre refah kuramları ikiye ayrılmaktadır. Öznel refah kuramları mutluluk, arzu, tatmin, tercih gibi duygulara karşılık gelmekte ve bir şey eğer bir birey tarafından tercih ediliyorsa bunun iyi olduğu varsayımına dayanmaktadır. Nesnel refah kuramları ise normatif olanla ilgilenmekte ve insan yaşamını iyileştirecek eşyalara vurgu yapmaktadır. Bognar bu teorilerden üç tanesini tatmin, nesnel hesaplaşma ve hedonistik teoriler olarak adlandırmıştır (Kaya, 2006:8).

Myers (1988) farklı disiplinler tarafından geliştirilmiş dört adet yaklaşımdan söz etmektedir (Tablo 1). Bunlardan ilki kentler için sıralama yapılmasını sağlayan *yaşanabilirlik karşılaştırması*dır; ancak bu yaklaşım teoriden yoksundur ve boyutlara verdiği ağırlık keyfidir, bu nedenle ölçümlerde hata olmaktadır. İkinci yaklaşım yaşam kalitesini gelir ve yaşama maliyeti açısından değerlendiren *ücret farklılıkları*dır; ancak bu yaklaşım da sınırlı sayıda değişken içerdiği için eleştirilmektedir. Üçüncü yaklaşım bireyin hayatını kendi deneyimleri ve algıları üzerinden değerlendirerek ortaya koyduğu *öznel iyi olma* yaklaşımıdır. Son yaklaşım ise yazarın kendi oluşturduğu *toplumsal eğilimler* yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda yaşam kalitesi toplumsal gelişim sürecinin bir parçası sayılmakta ve objektif verilerle incelenmektedir (Myers, 1988:353-354).

Tablo 4. Myers’ın Yaşam Kalitesine Alternatif Yaklaşımlar Tablosu

	Yaşanabilirlik Karşılaştırması	Ücret Farklılıkları	Öznel İyi Olma	Toplumsal Eğilimler
Yaklaşımın Kökeni	Coğrafya, Gazetecilik	İktisat	Psikoloji, Sosyoloji	Şehir Planlama
Yaklaşımın Ölçme Odağı	İkincil verilere dayanarak toplumun objektif özelliklerinin belirlenmesi	İkincil verilere dayanarak ücret farklılığı karşılaştırılması yapılması	Kişisel mülakatlara dayanarak yaşam doyumu kestirimcilerinin belirlenmesi	İkincil verilere ve kişisel mülakatlara dayanarak yaşam kalitesi bileşenlerindeki yerel eğilimlerin belirlenmesi
Yaklaşımda Kullanılan İstatistikî Araç	Araştırmacıya göre belirlenen ağırlıklar kullanılarak çeşitli objektif göstergelerin birleştirilmesi	Yerler arasındaki ücret farklılıklarına objektif özelliklerin ağırlıklı katkısının regresyon modelleriyle tahmin edilmesi	Farklı yaşam alanlarının öznel değerlendirmesinin genel yaşam doyumuna ağırlıklı katkısının regresyon modelleriyle tahmin edilmesi	Değişen toplumsal özelliklere ilişkin objektif göstergeler ile her ayrı faktörün bireyler tarafından öznel değerlendirilmesi
Yaklaşımın Dikkat Çektiği Husus	Hangi yerlerin daha iyi ya da daha kötü olduğunun belirlenmesi	Hangi yerlerin daha yüksek ücret ödemesi gerektiğinin belirlenmesi	Kişisel özellikler ve özel yaşam	Hangi faktörlerin daha iyi ya da kötüye gittiğinin belirlenmesi, vatandaşın önceliklerine vurgulama
Politik, Ekonomik Çıkarım	Firmalar ve işçilerin yerini değiştirmek için rekabet	İş yapma maliyetlerinin düşük/yüksek göstergeleri	Yerel yönetimlerin yardımı yok	Gelişme süreci ile ilgili yerel problemler ve amaçları

Kaynak: Myers (1988:353)

Politika yapıcılar ekonomik olarak daha ölçülebilir olduğundan faydacı yaklaşıma daha fazla ağırlık vermektedirler. Ancak faydacı yaklaşım üç yönden eleştirilmektedir: ekonomik ilerleme refahın artışı garantilememektedir, kişilerin istediklerine kavuşmaları mutluluğu ve faydayı garantilememektedir ve son olarak kişilerin tercihleri her zaman akılcı çözümlerle dayanmamaktadır (Diener ve Suh, 1997:190-191).

Son yıllarda İskandinav yaşam düzeyi yaklaşımı ile Amerikan yaşam kalitesi yaklaşımı ön plana çıkmaktadır. İskandinav modeli nesnel göstergelere dayanmaktadır ve evrensellik, sosyal dayanışma ve sınıflar arası eşitlik ilkeleri üzerine kurulmuştur.

Amerikan yaklaşımı ise öznel göstergelere dayanmakta ve temellerini faydacılığa, ruh sağlığına ve sosyal psikolojiye dayandırmaktadır (Sapancalı, 2009:47-48; Özdemir, 2007:140). Temeli sosyal psikolojiye dayanan Amerikan yaklaşımının amacı kaynaklara ulaşmak değil, insanların için yaşamın iyi algılanmasıdır (Kaya, 2006:22). Bu iki yaklaşımın hangisinin daha doğru olduğunu tartışmak yerine ikisini birbirini tamamlayan modeller olarak görmek daha gerçekçi olacaktır (Akder, 2004).

Yaşam kalitesi sık sık sadece maddi değerlerle ölçülen yaşam standardı ile karıştırılmaktadır; ancak yaşam kalitesi bir yaşam felsefesi, dünya görüşü, değerler, hedefler, ilkeler ve mantık ile var olmaktadır (Ekşioğlu, 2011:11-12). Yaşam standartları gündelik yaşamı doğrudan etkileyen, ekonomik, sosyal ve kültürel koşulların toplamıdır ve dışsal ölçülebilir niteliktedir (Sapancalı, 2009:28-29).

Öznel yaşam kalitesi bireyin yaşamına dair algılarını ve yaşamının daha küçük parçalarına ilişkin memnuniyeti ile genel memnuniyetini içermektedir (Diener vd. 1999'dan aktaran Kaya, 2006:68). Yaşam kalitesi öznel iyi oluşun aksine dışsal faktörlere yani objektif göstergelere dayalıdır ve bireyin hayatının arzu edilmeyene karşı ne kadar arzu edilebilir olduğunu ifade etmektedir. Yaşam kalitesi yaşam koşullarına karşı gösterilen tepkilerle değil koşulların kendisiyle ilgilenmektedir (Diener, 2006:154). Yaşam kalitesi öznel iyi olmaya nazaran daha çok boyutlu, daha karmaşık ve daha zor tanımlanan bir kavramdır (Massam, 2002). Diener, Suh ve Oishi(1997)'ye göre öznel mutluluk; bir zihin hali olup, bireyin yaşamına dair memnuniyeti, kaygıları gibi duyguları, yaşama yüklediği anlam, maneviyat ve kendini tanıma gibi olgularla yaşamını değerlendirerek sonucunda ulaştığı olumluluk derecesidir. Öznel yaşam algılaması henüz sosyal politika yazınında kendisine yeterince yer bulamamıştır ancak ilerleyen yıllarda sosyal politika uygulamalarının daha sağlıklı ve gerçekçi değerlendirilebilmeleri için öznel iyilik ölçümlerine duyulan ihtiyacın artacağı tahmin edilmektedir (Sapancalı, 2009:28-28).

Sirgy ve arkadaşları (2001) mutluluk, yaşamdan memnuniyet ve kötü duyguların yokluğunun; öznel iyi olmanın ve dolayısıyla genel yaşam kalitesinin üç ögesi olduğunu belirtmektedirler (Kaya, 2006:16).

Gerson(1976) yaşam kalitesine sadece fiziksel ihtiyaçların karşılanması ya da sadece kişilerin memnuniyetinin sağlanmasına odaklanmış olan çalışmaları eleştirmekte ve

yaşam kalitesi söz konusu olduğunda bireysel ve toplumsal olanın birbirinden ayrılamayacağını dile getirmektedir (Kaya, 2006:6-8). Gerson (1976) yaşam kalitesine yönelik yaklaşımların bireysel yaklaşımlar ve bireyüstü(aşkın) yaklaşımlar olarak iki kısımda sınıflandırılması gerektiğini belirtmektedir. Bireysel yaklaşımlar toplumu sadece bir güvenlik aracı olarak görmekte, yaşam kalitesini insanların istekleri üzerinden değerlendirmektedirler. Bireyüstü yaklaşımlar ise yaşam kalitesini bireyin topluma sağladığı faydadan duyduğu memnuniyet olarak değerlendirmektedir. Gerson her iki yaklaşımı da eleştirmektedir (Eriş, 2012:7-8).

Kaliteyi sadece maddi göstergelerde arayan anlayış zaman içerisinde büyük eleştirilere maruz kalmıştır. Maddeciliğin insani değerleri göz ardı etmesi, maddi refah yükseldikçe çevrenin tahrip edilmesi, maddi varlık içindeki insanların mutlu olamaması bu yöndeki eleştirilerden bazılarıdır (Diener ve Diener, 1995:175).

Seghieri ve arkadaşları (2006), ekonomik göstergelerin öznel iyi olma ile ilişkisini açıklamanın zor olduğunu dile getirmekle birlikte, ekonomik göstergelerin yetersizliğini dört önde gelen teori ile açıklamaya çalışmaktadır. Easterlin'in (2001) görecelik teorisine göre mutluluk görecelidir çünkü insanlar kendi durumlarını başkalarıyla kıyaslayarak karar vermektedirler. Veenhoven'ın (1992) mutlak teorisine göre gelirdeki artışın başlangıçta mutluluk üzerinde etkisi olsa da zamanla bu etki kaybolmaktadır. Brickman ve Campbell (1971) ek gelirin başlangıçta öznel iyi olma üzerinde olumlu etkisi olduğuna ancak zamanla arzulara meydana gelen artış sonucu bireyin aldığı faydada bir azalma meydana geldiğine dikkat çekmektedirler. Michalos (1985) arzulama teorisinde kişilerin tatminin, onların arzuları ile elde ettikleri arasındaki farka bağımlı olduğunu öne sürmektedir (Kaya, 2006:14-15).

Lars Osberg ve Andrew Sharpe kişi başına düşen milli gelirin gösterge olarak kullanılmasını ve insani gelişme endeksini, yaşam kalitesini ölçebilme bakımından yetersiz bulduklarından dolayı "Ekonomik İyilik Endeksi'ni geliştirmişlerdir. Kendilerinden önceki endeksleri gelir dağılımını ve kaynakların kontrolünü hiçe saymaları ve her zaman optimal şekilde gerçekleşiyor olduğunu varsaymaları yönünden eleştirmişlerdir. Aynı zamanda bu faktörlerin geleceğe dair tahminde bulunamadıklarına dikkat çekmişlerdir. Osberg ve Sharpe'a göre yaşam kalitesinin dört tane belirleyici faktörü vardır (Osberg ve Sharpe, 2003):

- Efektif kişi başına tüketim akışı
- Üretim faktörlerinin net toplumsal birikimi
- Gelir dağılımı
- Ekonomik güvenlik

Erik Allardt yaşam kalitesini tanımlarken nesnel göstergelerin ortaya koyduğu refah ile öznel göstergelerin ortaya koyduğu mutluluk arasına kesin bir çizgi çekmiştir. Bunu yaparken refahın sahip olma(fiziksel kaynaklar), sevmek ve ait olma faktörlerinden meydana gelirken; mutluluğun doyum algısı ve doyumsuzluk algısı ile ölçülebildiğini öne sürmektedir. Yaşam kalitesi ile yaşam koşulları arasında da net bir fark ortaya koyan teoriye göre yaşam kalitesi fiziksel imkânlarla ölçülmeyen ancak mutluluk, ait olma ve tatmin ile ilişkilendirilen bir kavram olarak açıklanmaktadır. Allardt ayrıca bu faktörleri sadece çıktı olarak görmemekte yeterince tatmin edildiklerinde diğerk göstergeler için girdiye dönüştüklerini ifade etmektedir (Allardt, 1976:228-236). Allardt(1993) nesnel ve öznel göstergeleri bir arada ele aldığı kuramında, insani gelişim için üç temel ihtiyacın tatmin edilmesi gerektiğini dile getirmektedir: *sahip olmak, sevmek, ait olmak* (Kaya, 2006:13).

Zapf(1984)'ın Alman tipi refah yaşam kalitesi yaklaşımı nesnel yaşam koşulları ile öznel iyi olmayı birleştirmektedir. Nesnel yaşam koşullarını sağlık, çalışma koşulları gibi gözlenebilir olgulardan meydana gelirken; öznel iyi olma bireylerin yaşam koşullarına dair algılarını ifade etmektedir. Veenhoven(2000) nesnel ve öznel olarak açıklanabilecek bu tipolojiyi yüzeysel olmakla eleştirmekte ve bir tarafa fırsatlar ve çıktılar, diğerk tarafa ise içsel ve dışsal kaliteler şeklinde bakmak gerektiğini dile getirmektedir (Kaya, 2006:9-10).

Van Kamp ve arkadaşları(2003) yaşam kalitesini ölçülebilir mekânsal, fiziksel ve sosyal bileşenler ile bu bileşenlerin algılanma biçimlerini bir arada ele alan bir yaklaşımla açıklamaya çalışmışlardır (Marans, 2007).

Doyal ve Gough'un(1991) insan ihtiyaçları teorisi yaşam kalitesine dair objektif ve sübjektif yaklaşımları bir arada bulundurmaya çalışmaktadır. Teori ihtiyaçları insanların toplumsal yükümlölüklerini yerine getirip topluma dâhil olabilmeleri için bir araç olarak

ele almaktadır. Yapısını iki temel ihtiyaç üzerine kurmaktadır: *ciddi acılardan kaçınma* ve *fiziksel sağlık* (Phillips, 2006:8).

Hem nesnel hem de öznel göstergeleri belki de en başarılı şekilde birleştiren Veenhoven 1996 yılında “Mutlu Yaşam Beklentisi” yaklaşımını öne sürmüştür (Glatzer, 2006:185). Yaşam kalitesinin nesnel göstergesini yaşam sürelerinin uzunluğu, öznel göstergelerini ise insanların mutluluk düzeyi oluşturmaktadır. Bu yaklaşıma göre bir toplumun yaşam kalitesinin belirleyicisi bu göstergelerin miktarıdır (Sapançalı, 2009:70-72). Veenhoven(2000) yaşam kalitesinin öznel ve nesnel göstergelerini dört kategoride toplamıştır: çevrenin yaşanabilirliği, bireyin yaşama becerisi, dışsal yaşama amaçları(yaşamın yaşamaktan başka amaçlara ihtiyacı olması) ve yaşamaktan zevk alma (Brown vd., 2004:7).

Doyal ve Gough(1991)’un “insan gereksinimi kuramı”na göre insanların ciddi risklerden kaçınmak ve toplumsal yaşama tamamen katılmak şeklinde iki evrensel amacı vardır ve bunları gerçekleştirebildikleri ölçüde yaşam kaliteleri de yükselmektedir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için ise *özerklik* ve *sağlık* olmak üzere iki temel gereksinimin karşılanması gerekmektedir (Sapançalı, 2009:60-61).

Toplumsal yaşam kalitesinin hem bireysel hem de toplum çapında ölçülmesinde uzun zamandır başvurulmakta olan yöntemlerden birisi de Maslow’un *ihtiyaçlar hiyerarşisi* kuramıdır (Sapançalı, 2009:32-37). Maslow(1970)’un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımına göre insanlar basit ihtiyaçlarını tatmin ettikçe daha yüksek ihtiyaçlara yönelmektedirler. Bu ihtiyaçlar en basitinden en karmaşığına; fiziksel ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, ait olma ve sevilme ihtiyacı, saygınlık ihtiyacı ve son olarak kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Bu ihtiyaçların tatmini değişmez bir sıraya bağlıdır, daha basit olan tatmin olmadan bir üst aşamaya geçilmemektedir. Hagerty(1999), Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisini ülkeler çapında genişletmiştir ve uygulamaya koyulduğunda Maslow’un bir alandaki hızlı ilerleme diğer alandaki ilerlemeyi yavaşlatır öngörüsünün yanlış olduğunu gözlemlemiştir. Hagerty’e göre bu alanların herhangi birindeki gelişim diğer alanları da olumlu yönde etkilemektedir. Aynı zamanda Maslow’un teorisinin bireye odaklı olmasından dolayı çevre ya da azınlıkların yoksulluğu gibi toplumsal konuları göz ardı ettiğini dile getirmektedir (Kaya, 2006:11-13).

Dasgupta ve Weale (1992) ekonomik göstergelerin yaşam kalitesinin ölçme açısından yetersiz kaldığı görüşünden yola çıkarak; göstergelerin içerisine doğuştan yaşam beklentisi, çocuk ölüm oranları ile siyasi ve sivil hakları da ekleyerek az gelişmiş ülkeler için bir ölçek geliştirmişlerdir.

Amartya Sen'in insanın yapabilirlikler setini yaşam kalitesinin motor gücü olarak tanımlayan yapabilirlikler yaklaşımı, İskandinav yaklaşımının tipik bir örneğidir (Kaya, 2006:22). Hintli ekonomist Amartya Sen'in "yapabilirlikler teorisi"ne göre yaşam kalitesi bireylerin yapabilirlik kümeleri ile ilgilidir. Yapabilirlik kümesi ise kişinin istediği yapabildiği veya olabildiği ve buna değer atfettiği şeylerden meydana gelmektedir. Bu anlamda yapabilirlik bir tür özgürlüktür ancak bu özgürlük sadece seçebilme hakkı vermekten ibaret değil, aynı zamanda seçtiğini yaşayabilme imkânını sağlamayı da içermektedir. Sen'e göre yaşam kalitesinin gelir ve servetten çok özgürlüklere odaklanması gereklidir. Teoriye göre özgürlük yoksunluğu az gelişmişliğin, temel özgürlüklerin sağlanması ise kalkınmanın bir göstergesidir (Sapancalı, 2009:63-64; Sen, 2004:106-124).

Martha Nussbaum kalkınmayı sadece ekonomik göstergelerle açıklamanın temel hak ve özgürlüklerin varlığı ve gelişimi açısından sınırlı kaldığı konusunda Sen'in görüşlerine yaklaşırken; getirdiği çözümler bireysel özgürlüklerden ziyade sosyal adalete vurgu yapmaktadır (Aydınlıgil, 20??:1).

BM tarafından ortaya konulan "İnsani Gelişme Yaklaşımı" insanların rahat ve mutlu olabileceği en uygun çevreyi ortaya çıkarmak amacıyla uzun ve sağlıklı bir yaşama sahip olmak, belli bir eğitim düzeyine sahip olmak ve ideal bir yaşam standardına sahip olmak şeklinde tamamen nesnel ve maddi göstergelere odaklı bir görüş ortaya koymaktadır. Yaklaşım ülkelerin yaşam kalitelerini ölçmek için toplumların refah, eğitim ve sağlık standartlarını ölçen "İnsani Gelişmişlik Ölçeği"nin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu ölçek kullanılarak 1990 yılından beri her yıl BM tarafından "İnsani Gelişmişlik Raporu" yayınlanmaktadır (Sapancalı, 2009:66-67). Rapor ülkelerin genel insani gelişmişlik durumunu ortaya koymakla birlikte ayrıca kaynakların dağılımı, cinsiyet, yoksulluk, sağlık, eğitim, sosyal yeterlilikler, güvenlik, entegrasyon, çevre, nüfus ve öznel iyilik algısı faktörleri üzerinde de ayrıntılı değerleri karşılaştırma imkânı sağlamaktadır. Yayınlanan son raporda 187 ülkeye ait veriler yer almaktadır. 2014 yılı raporunda Türkiye

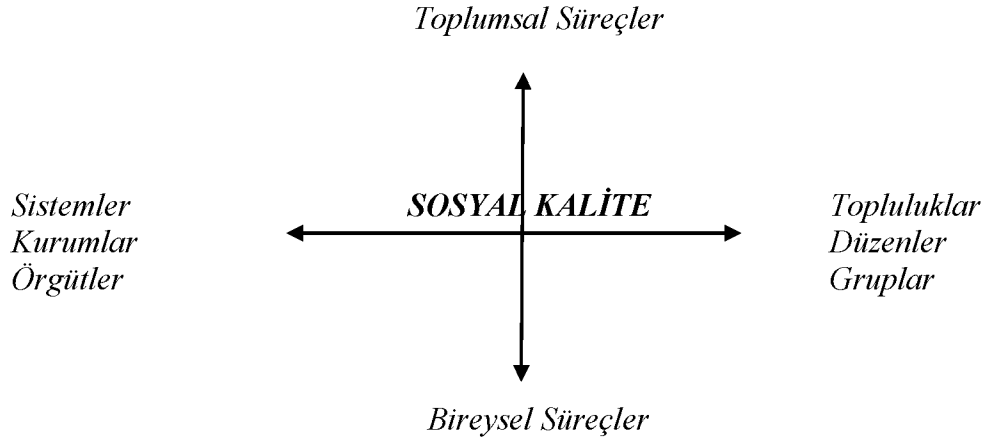
0.759 puanla 69. sırada yüksek gelişmişlik gösteren ülkeler arasında yer almıştır. Aynı raporda her ülkenin 1980'den bu yana kat ettiği yol görülebilmektedir. Türkiye az insani gelişmişlik seviyesinden sürekli yükselerek bugünkü durumuna geldiği dikkat çekmektedir (UNDP, 2014:160-223). İnsani gelişim endeksi incelediği alanlarla sınırlı olmak üzere tüm nüfusu kapsamayı, sosyal politika odaklı olması, zaman serileri sunarak gelişimi izlemeyi sağlaması ve ülkeler arasında karşılaştırma imkânı vermesiyle tatmin etmektedir. Ancak politikalarda meydana gelen değişikliklerin hemen ölçeğe yansıyamaması, sadece nesnel göstergelere odaklanması ve yaşamın tüm alanlarını kapsamaması nedeniyle eleştirilmektedir (Hagerty vd., 2001:43).

AB'nin sosyal dışlanmayla mücadele ve sosyal bütünleşme hedeflerine dayanan sosyal kalite yaklaşımı merkezine eşitliği alan ve Avrupa çapında sosyal politikalarla yaşam kalitesini yükseltmeyi amaçlamaktadır. Bu yaklaşım AB'nin ekonomiye dayalı yaşam kalitesi anlayışının bir eleştirisi olarak ortaya çıkmıştır. Ana fikirleri 1997 yılında Amsterdam Bildirgesi ile ortaya konulmuştur (Phillips, 2006:175-176). Sosyal kalitenin amacı; durumlarını ve potansiyellerini yükseltecek olan toplulukların toplumsal ve ekonomik yaşamına dâhil olabilen vatandaşların sayısını arttırmaktır (Beck vd., 1997'den aktaran Phillips, 2006:176). Sosyal kalite anlayışına göre vatandaşlar kabul edilebilir bir ekonomik güvenceye ve sosyal içermeye ulaşabilmeli, kaynaşmış topluluklarda yaşayabilmeli ve tam kapasitelerine ulaşabilecek şekilde donatılmalıdırlar (Walker, 1998:110). Sosyal kalite kaynaklara ve sosyal ilişkilere odaklanmıştır ve hem nesnel hem de öznel göstergelerle ilgilenmektedir (Phillips, 2006:177). Sosyal kalitenin temel odakları sosyal riskler ve kişilerin sahip olduğu fırsatlardır; bu konuların çözümü için kişilerin fırsat havuzlarını genişletmeyi amaçlar (Beck vd., 2001:341). Sosyal kalite dört faktörden meydana gelmektedir (Phillips, 2006:177-178):

- 1) Kişilerin her zaman yeterli kaynağa sahip olacaklarını garantileyen bir *sosyo-ekonomik güvenlik*
- 2) Kişilerin sosyal ağlara ve topluluklara girmelerini sağlayan bir *sosyal içermeye*
- 3) Ortak değerler ve normlar üzerine kurulu *sosyal bütünleşme*
- 4) Sosyal ilişkiler yoluyla bireylerin kapasitesini ve yapabilirliklerini artırma yolu olarak *sosyal güçlendirme*

Bu faktörlerin gerçekleştirilmesinde eğitimin rolü büyüktür.

Şekil 1. Sosyal Kalitenin Dörtgeni

Kaynak: Phillips (2006:179)

Sosyal kalite, bir dörtgen şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yatay ekseninde sistemler, enstitüler ve örgütler; cemaatler ve topluluklar arasında bağ bulunmaktadır. Bu model Lockwood’un sistem entegrasyonu modeliyle paralellik göstermektedir. Dikey ekseninde ise toplumsal süreçler ve biyografik süreçler arasındaki ilişki gösterilmektedir ki bu Woolcock ve Narayan’ın mikro-makro çerçevesiyle benzeşmektedir. İşte bu ilişkiler sosyal kalitenin faktörlerini ortaya çıkarmaktadır (Phillips, 2006:179)

Toronto Üniversitesi Yaşam Kalitesi Araştırma Merkezi ihtiyaçlardan yola çıkarak yaşam kalitesini “Var Olmak”, “Ait Olmak” ve “Kendini Gerçekleştirmek” şeklinde üç parçalı bir yaklaşım ortaya koymaktadır (Eriş, 2012:8-9).

Tekeli ve arkadaşları 2007 yılında Türkiye Bilimsel Araştırma Raporları için yaptıkları çalışmada yaşam kalitesini insan hakları odaklı, kent odaklı ve çevre odaklı olmak üzere üç ayrı biçimde ele almışlardır (Ören Ersin, 2012:21-23).

Tablo 5. Toronto Üniversitesi Yaşam Kalitesi Araştırma Merkezi Yaşam Kalitesi Yaklaşımı

1.Var Olmak	Bireyin insan olmasıyla (kim olduğuyla) ilişkilidir.
Fiziksel var olmak	Fiziksel sağlık, kişisel hijyen, beslenme, egzersiz, giyim, dış görünüş
Psikolojik var olmak	Psikolojik sağlık, birey olarak kendini olumlu değerlendirme kendini kontrol edebilme
Manevi var olmak	Kişisel değerler, inançlar, davranış standartları
2.Ait Olmak	Bireyin çevresi ile etkileşimi ve uyumudur.
Fiziksel ait olmak	Bireyin fiziksel çevresi ile ilişkileri, aile yaşamı, iş yaşamı, okul yaşamı, komşuluk ilişkileri
Sosyal ait olmak	Aile, arkadaşlar, komşular ve ait olunan grup tarafından samimi bir şekilde kabul görme
Toplumsal ait olmak	Yeteri gelir, sağlık hizmetleri, iş, eğitim, sosyal hizmetler ve bireylerin bu hizmetlere katılımı
3.Olmak/ Gerçekleştirmek	Bireysel amaçlar, umutlar ve isteklerle ilgilidir.
Uygulama gerçekleştirmek	Ev, iş, okulla ilgili aktivitelerin, sağlık ya da sosyal ihtiyaçların karşılanması için gereken günlük ilerin yürütülmesi
Boş zamanları değerlendirmeyi gerçekleştirmek	Dinlendiren ve stresi azaltan aktiviteleri uygulama, spor aktiviteleri, hobiler
Gelişmeyi/büyümeyi gerçekleştirmek	Bilgi ve becerilerin gelişmesini sağlayan aktiviteler, bireyin yaşamındaki değişikliklerle başa çıkma yeteneği

Kaynak: Eriş (2012:9)

Yaşam kalitesine yönelik araştırmalar kuramsal temele dayandırılmalı, hedefe yönelik olmalı, politika yapıcılara yardımcı olmalı, zaman serilerine dayanmalı, bileşenleri güvenilir ve hassas olmalı, endeksler karşılaştırılabilir olmalı, hem nesnel hem de nesnel boyutları ölçme potansiyeli olmalı, yaşama ilişkin deneyimlerin tümünü kapsamalı ve insanların büyük bir kısmı ile ilgili olmalıdır (Sapancalı, 2009:49-50).

1.2.2. Yaşam Kalitesinin Tarihsel Gelişimi

Yaşam kalitesi, 1960’larda sosyoloji, psikoloji ve iktisat bilimi içerisinde ortaya çıkmış; 70’lerde ve 80’lerde tıbbın ilgi alanına girmiş ve 90’larda hemşirelik alanında popülerlik kazanmıştır (Kangal, 2009:29). Yaşam kalitesine yönelik ilk çalışmalarda yaşam kalitesi kavramı yerine yaşam şartları, sosyo-ekonomik durum, sosyal statü gibi terimler kullanılmıştır. Bu ilk çalışmaların ortak özellikleri tamamen nesnel göstergelere odaklanmış olmalarıdır. Zaman içerisinde kişilerin memnuniyet düzeyleri de dikkate alınarak öznel göstergeler de araştırmalara dâhil edilmeye başlanmıştır (Eriş, 2012).

Sharpe (2000)’a göre, Ogburn’ün 1933 yılında yaptığı iki ciltlik *Birleşik Devletlerde Güncel Sosyal Eğilimler* alışması yaşam kalitesi araştırmalarının başlamasında büyük rol oynamıştır (Massam, 2002:144). Thorndike’in 1939 yayınladığı *Your City* isimli kitabı için yaptığı araştırma sosyal göstergeler geliştirmeye yönelik ilk çabayı ifade etmektedir. Yaşam kalitesi kavramı da zaten ilk kez Thorndike tarafından tanımlanmıştır. Thorndike’a göre yaşam kalitesi sosyal çevrenin bireyde yansıyan tepkisidir (Kangal, 2009:30). Ciddi yaşam kalitesi araştırmalarının yayınlanmaya başlanması ve bir kategori olarak kabul görmesi ise 1970’li yıllarda gerçekleşmiştir (Sirgy vd., 2006:366-377).

1.2.3. Sosyal Göstergeler Ve Sosyal Göstergeler Hareketi

1.2.3.1. Sosyal Göstergeler Kavramı

Sosyal göstergeler; yapılar, süreçler, hedefler, kazanımlar, değerler ve düşünceler hakkında tam olarak belirginlik içermeyen; politikaların yapımına yardımcı olan ve politikaların denetlenmesinde geri besleme görevi görebilen toplumsal değişim göstergeleridir. Sosyal göstergeler toplumsal değişimin izlenmesini sağlayan göstergelerdir; bize yapılar ve süreçler, hedefler ve kazanımlar, değerler ve düşünceler hakkında tam bir belirginlik içermeyen tüm verileri sunmaktadır (Sapancalı, 2009:39).

Kendisinin artmasıyla birlikte yaşam kalitesinin de artacağı düşünölen göstergelere *pozitif göstergeler*, tam tersine arttıkça yaşam kalitesinin azalacağı düşünölen göstergeler ise *negatif göstergeler* olarak adlandırılmaktadır. Hakkında henüz bir fikir birliğine varılamamış göstergelere ise *belirsiz göstergeler* denmektedir (Sirgy vd., 2006:345).

Sosyal göstergeler BM tarafından önemli sosyal koşulların yansımasında kullanılabilen ve bu koşulların değeriendirilmesi ve geliştirilmesini kolaylaştıran istatistikler şeklinde tanımlanmaktadır ve BM'nin hedef ve önceliklerinin belirlenmesi ve politika ve programlarının değeriendirilmesinde kullanılmaktadır. Avustralya İstatistik Bürosu'nun tanımına göre; sosyal göstergeler ekonomik ve sosyal koşulların karşılaştırmalı değeriendirilmesini ve sosyal meselelerde zaman içerisinde ortaya çıkan eğilimleri izlemeyi sağlayan sosyal refaha ilişkin ölçümlerdir (Sapancı, 2009:38).

Bauer (1996)'e göre sosyal göstergeler toplumun nerede olduğunu ve nereye doğru ilerlemekte olduğunu gösteren kanıtlardır. Sheldon ve Freeman (1970)'a göre sosyal göstergeler toplumsal düzeyde hem uzun dönemli karşılaştırılabilir eğilimleri, hem de kısa dönemli dalgalanmaları görebilmemizi sağlayan istatistiklerdir. Hoffenberg (1970) ise sosyal göstergeleri sosyal sistemin performansını ölçme aracı olarak görmektedir. Zapf (2000) ise sosyal göstergeleri; çıktıları ölçmek, bireysel refaha odaklanmak, zaman serileri halinde bilgi vermek gibi özellikleri olmakla birlikte özünde sosyal istatistiklerden başka bir şey değildir şeklinde tanımlamaktadır (Kangal, 2009:48-49).

Sosyal göstergeler, yaşam kalitesinin tanımlanmasında ve analizinde büyük ölçüde yardımcı olmaktadır (Sapancı, 2009:37).

Sosyal göstergelerin en belirgin özelliğı kişilerin sosyal çevrelerine dair öznel algılarından ziyade; ölçülebilir nesnel istatistiklere dayanarak kişilerin belli kültürel ya da coğrafi ortam içerisindeki hayatlarını nesnel bir şekilde ölçmeye çalışmalarıdır (Diener ve Suh, 1997:192). Sosyal göstergeler; bireyler ve halklarla ilgili olmalı, toplumsal hedeflere yönelik olmalı ve sosyal süreçler ve politikaların girdilerinden ziyade sonuçlarıyla ilgili olmalıdır. Sosyal göstergeler tercihen bireyler ve hane halkları ile ilişkili olmalı, toplumsal hedeflere yönelik olmalı ve girdilerden çok çıktılarıyla ilgili olmalıdır (Sapancı, 2009:39).

Nesnel göstergeler toplumsal koşulların nicel olarak ölçülmesiyle oluşurken, öznel göstergeler insanların bu koşullara karşı takındıkları içsel süreçleri ifade etmektedir. Nesnel göstergeler ikincil verilere dayanmaktadır, oysa öznel göstergeler birincil kaynaklardan elde edilmek zorundadır (Kangal, 2009:43).

Nesnellik, nesnel göstergelerin en önemli avantajıdır; zira hem karşılaştırma yapılmasını sağlamakta hem de ölçümlerde çok ufak bir hata payı barındırmaktadır. Aynı zamanda toplumun normatif ideallerini yansıttığından dolayı kişisel farklılıkları göz ardı ederek toplumsal değerlerin ölçülmesini sağlamaktadır. Göstergeler dışsal olduklarından hem ulusal hem de küresel çapta önemi olan sorunlara dair kıymetli veriler sağlamaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki nesnel göstergeler hataya açıktır. Aynı zamanda değişkenlerin seçiminde bir standart olmaması ölçümü yapan kişiye göre değişmesi ve göstergelerin seçiminin yine kişiden kişiye değişiklik göstermesi nesnellik açısından sorunlara yol açmaktadır. Son olarak kişisel tecrübeleri yansıtamaması nesnel göstergelerin en önemli zayıflığı olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik ilerleme, suç oranlarının düşüklüğü gibi yaşam kalitesi açısından önemli bazı faktörleri garantilememektedir (Diener ve Suh, 1997:194:199).

Erikson (1993) nesnel ve öznel göstergeler yerine “betimleyici” ve “değerlendirici” gösterge terimlerinin kullanılmasını önermektedir. Ayrıca betimleyici göstergelerin değerlendirici tarafları da olduğundan iki tip arasındaki farkın çok abartılmaması gerektiğini dile getirmektedir (Kaya, 2006:22). Ekonomik göstergeler; makro düzeyde ölçekler olduklarından ve ekonomik faaliyetlerle bağlantılı ortaya çıktıklarından bireyin yaşamının tamamını açıklamakta yetersiz kalmaktadırlar. Ekonomik göstergelerin yetersizliği nedeniyle sosyal eğilimleri anlama, değerlendirme ve sosyal politika oluşturma açısından sosyal göstergelerin daha uygun olduğu düşünülmektedir (Kangal, 2009:48).

Yaşam kalitesine dair kişisel görüşlerin geçerliliği ve güvenilirliği olsa da bu her insandan elde edilen veriler için geçerli olmayabilir. Böyle bir yöntem sorunuyla karşılaşılması için öznel iyi olma farklı yöntemlerle ölçülmelidir. Öznel sosyal göstergelerin öne çıkan özelliklerinden birisi, kişilerin tecrübelerine vurgu yapması ve böylece nesnel göstergelerin çıktılarını tamamlayıcı bir rol üstlenmesidir. Bir diğer güçlü özelliği ise, yetersiz olduklarına kanaat getirildiğinde rahatlıkla değiştirilebilir olmalarıdır. (Diener ve

Suh, 1997:205-206). Yaşam kalitesi bireyin kendi yaşamına ilişkin yargılarına bağlıdır, dolayısıyla bir nedenden çok sonuçtur; bu nedenle yaşam kalitesi araştırmalarında subjektif göstergelere yer vermek gerekmektedir (Bilgin, 2008'den aktaran Kangal, 2009:30).

Ancak, öznel göstergeler verilerin elde edildiği kişilerin toplumsal entegrasyonu ve sosyal adaptasyonu tarafından etkilenebilmektedir. Özellikle adaptasyon teorisine göre, insanlar daha iyi şartlara kavuştuktan bir süre sonra, bu şartlardan dolayı elde ettikleri tatmin kaybolmaktadır. Tam tersine daha kötü şartlara bir süre sonra uyum gösteren insanlar daha azıyla memnun olabilmektedir (Diener ve Suh, 1997:205-206; Kaya, 2006:24-26).

Zapf (1984); hem nesnel hem de öznel göstergelerin pozitif olduğu durumu *iyi olma*, her ikisinin de negatif olduğu durumu *yoksunluk*, nesnel göstergelerin pozitif öznel göstergelerin negatif olduğu durumu *uyumsuzluk* ve tam tersinin olduğu durumu *adaptasyon* olarak nitelendirmektedir (Veenhoven, 2006:75). Michalos ise aynı koşulları sırasıyla; *gerçek cennet*, *gerçek cehennem*, *ahmaklar cehennemi* ve *ahmaklar cenneti* şeklinde adlandırmaktadır (Sirgy vd., 2006:349-351).

Tablo 6. Öznel ve Nesnel Koşulların Farklı Araştırmacılar Tarafından Adlandırılması

Koşullara İlişkin Durumlar	Zapf	Michalos
(+) Nesnel Ölçüm (+) Öznel Değerlendirme	İyi Olma	Gerçek Cennet
(-) Nesnel Ölçüm (-) Öznel Değerlendirme	Yoksunluk	Gerçek Cehennem
(+) Nesnel Ölçüm (-) Öznel Değerlendirme	Uyumsuzluk	Ahmaklar Cenneti
(-) Nesnel Ölçüm (+) Öznel Değerlendirme	Adaptasyon	Ahmaklar Cehennemi

Kaynak: Kangal (2009:44)

1.2.3.2. SOSYAL GÖSTERGELER HAREKETİ

Yaşam kalitesi araştırmaları sosyal göstergeler hareketine bağlı olarak ortaya çıkmış ve kısa sürede içerisinde konu seçimi, veri toplama yöntemi, kavramsal yaklaşım ve hedeflerinde ciddi farklılıklar barındıran geniş bir alan haline gelmiştir (Kangal, 2009:48).

ABD’de 1960’lardan itibaren sosyal politikaların planlanması ve uygulanmasına yardımcı olması için sosyal süreçler düzenli olarak raporlanmaya başlanmıştır (Sapancalı, 2009:41). 1964 yılında dönemin ABD Başkan Johnson, refah anlayışında yaşanan değişimi “büyük toplum malların ne kadar üretildiği ile değil, ne kadar iyi olduğuyula; malların sayısıyla değil, hayatlarımızın ne kadar kaliteli olduğuyula ilgilenmektedir.” sözleriyle açıklamaktadır. Ekonomik göstergelerin yaşam koşullarını açıklamadaki yetersizliği ortaya çıktıkça, toplumun yaşam seviyesini yükseltebilmek için sistematik olarak sosyal gösterge verilerinin toplanmasının faydası tartışılmaya başlanmıştır; bu da *sosyal göstergeler hareketinin* ateşleyicisi olmuştur (Kaya, 2006:20).

Sosyal göstergeler hareketinin plansız bir şekilde başlaması tanımlama, örneklem seçme ve veri toplama konusunda; amaçlara, yöntemlere ve yaklaşımlara göre büyük farklılık gösteren geniş bir alan ortaya çıkarmıştır. Önceleri sosyal göstergeler hareketi temelde *nesnel göstergelere* odaklanmıştır ancak zaman içerisinde bu yaklaşım yetersiz bulunmuş ve yaşam kalitesinin doğru ölçülebilmesi için insanların mutluluk ve tatmin düzeylerinin de ölçülmesi gerekliliği dile getirilmiştir (Kaya, 2006:21).

Dluhy ve Swartz (2006) 1960’lardan itibaren kullanılmış olan göstergeleri sınıflandırarak incelemişlerdir.

Tablo 7. Geçmişten Günümüze Kullanılan Sosyal Göstergeler

Proje Türü	Tarihsel Dönem	Tanımlayıcı Özellikler	Kavramsal Çerçeve
Ekonomik Göstergeler	20. yy'ın başları	GSMH, GSYİH gibi ekonomik iyi olmanın objektif göstergeleri	Bireyin kendi faydasını ya da değerlerini seçimlerine göre maksimize etmesi, faydacılık
Sosyal Göstergeler	1960'lar ve 70'ler	Toplumsal iyi olmanın ve ulusal/toplumsal koşulların objektif göstergeleri sağlık yoksulluk, çevre ve güvenlik alanlarıyla ilgili istatistikler	Refah, konut, istihdam vb. alanlarda yeterli ya da yetersiz dağılımın sosyal adalet çerçevesinden değerlendirmesi
Yaşam Kalitesi	1980'ler ve 90'lar	Toplumsal, bölgesel ve ulusal refaha odaklanma, objektif - sübjektif göstergeler ve birçok yaşam alanını kapsayan öznel iyi olma	Yaşama ilişkin çok sayıda alanın objektif ve sübjektif kuramsal olarak incelenme, bireyleri gösterge geliştirme ve uygulamasına dâhil etme
Karşılaştırma ve Performans Değerlendirme	1990'lar	Sosyal ve ekonomik politika geliştirme ile ilgili göstergeler, kamu politika ve programları ile değişebilecek çıktı ya da değişkenler	Toplumsal değişimin gerekli olduğu ve politika üretenlerin gözlemlemek istediği değerler

Kaynak: Kangal (2009:45)

Sosyal göstergeler hareketi yalnızca zamana bağlı istatistiksel analizleri içermez. Toplumsal güç odakları arasındaki ilişkileri ve toplumsal eğilimleri açıklamaya çalışan raporlar da bu harekete dâhil edilirler (Sirgy vd., 2006:263). Zapf (1977)'a göre sosyal raporlar sosyal göstergelere dayanarak sosyal yapı ve süreçler hakkında bilgi sağlamakta ve politikalar uygulanmadan önce koşulları göz önüne koymaktadır (Kangal, 2009:49).

Sosyal göstergeler hareketi ve yaşam kalitesi yaklaşımı ABD çıkışlı olsa da hızla diğer ülkelerin ve BM, OECD, DSÖ gibi uluslararası kuruluşlar tarafından benimsenmiştir. Günümüzde OECD altı ayda bir Topluma Genel Bir Bakış isimli raporla sosyal göstergeleri özetlemektedir. Birleşmiş Milletler toplumların yaşam kalitesini İnsani Gelişme Endeksleri'ne göre ölçerek her yıl İnsani Gelişme Raporları'nın açıklamaktadır. DSÖ 1991 yılından itibaren öznel iyilik halini ölçebilen ve kültürler arası karşılaştırma yapılabilmesini sağlayan WHOQOL(World Health Organizaton-Quality of Life) çalışmasını başlatmış ve bunun sonucunda da bugün hala kullanılmakta olan 100 soruluk WHOQOL-100 ve kısaltılmış versiyonu olan 26 soruluk WHOQOL-BREF ölçekleri ortaya çıkmıştır (Sapancalı, 2009:43-45).

Avrupa Birliği bünyesinde çeşitli ve kapsamlı yaşam kalitesi çalışmaları yapılmaktadır. Eurostat tarafından hazırlanan “Avrupa’da Yaşam Koşulları” raporu ve yine Eurostat’ın Avrupa Komisyonu ile birlikte hazırladığı “Avrupa Birliği’nde Sosyal Durum” raporları bize AB’de yaşam kalitesi konusunda ayrıntılı bilgiler sunmaktadır. Bunlara ek olarak Eurofound da 2003 ve 2007 yılında olmak üzere AB çapında, aday ülkeleri de içine katarak geniş çaplı iki yaşam kalitesi araştırması yapmıştır (Sapancalı, 2009:47). Maastricht Antlaşması’nda AB üye ülkelerinin yaşam kalitesi ve standartlarının yükseltilmesi hedefi dolayısıyla “Avrupa Sosyal Göstergeler Sistemi” hayata geçirilmiştir. Sistem neredeyse tamamı nesnel olan 13 alanda veri toplamaktadır (Kaya, 2006:27-30). 1998 yılında, Avrupa Sosyal Göstergeler Sistemi’ne ek olarak, Türkiye de dâhil olmak üzere 19 ülke tarafından *Euromodule* adında bir araştırma inisiyatifi kurulmuştur. Nesnel yaşam koşulları, öznel yaşam koşullar ve algılanan yaşam kalitesi başlıkları altında veri toplamaktadır (Kaya, 2006:29-31).

Birçok ülkede yaşam koşullarına ilişkin raporlarda çeşitli nesnel alanlar değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Örneğin İngiltere’de “Sosyal Eğilimler” raporlarında hanehalkı büyüklüğü, eğitime erişim, istihdam ve işsizlik, gelir dağılımı, harcama eğilimleri, suç oranları, barınma koşulları, boş zamanı değerlendirme gibi konulara eğilmektedir. Avrupa Birliği’nde ise “Avrupa’da Yaşam Koşulları” raporunda nüfus, hanehalkı büyüklüğü, eğitim, iş piyasası, gelir, sosyal koruma, tüketim ve barınma, sağlık, sosyal katılım ve suç konuları dikkate alınırken; “Avrupa Birliği’nde Sosyal Durum”

raporlarında iş piyasası ve göç, eğitim, sağlık, barınma, ulaşım ve iletişim, aile yaşamı, suç ve güvenlik kavramlarına yer verilmektedir (Fahey vd., 2003:12-13).

Türkiye’de sosyal göstergelerin durumuna bakıldığında karşımıza TÜİK çıkmaktadır. Kurum 1926 yılında Merkezi İstatistik Dairesi adıyla kurulmuştur. 1962 yılında çıkan yasayla Devlet İstatistik Kurumu’na dönüştürülmüş ve 2005 yılında yapılan düzenlemeyle bugünkü halini almıştır. TÜİK 2003 yılından beri her yıl düzenli olarak “Yaşam Memnuniyeti Anketi” yapmaktadır. 2004 yılında AB ile ilgili düşüncelerin yer aldığı bir bölüm eklenmiş, 2009 yılında ise tekrar gözden geçirilerek kapsamı genişletilmiştir. Sağlık, güvenlik, eğitim, çalışma hayatı, gelir, adalet, ulaştırma, belediye hizmetleri gibi nesnel değerlerin yanında öznel mutluluk algılaması, umut, kişisel gelişim, değerler gibi öznel konularla ilgili mutluluk seviyesini ölçmekte ve değişimi takip etmektedir.

1.2.4. Yaşam Kalitesinin Unsurları

Yaşam kalitesi sadece gelir ve maddi kaynaklarla değil, hatta bunlardan çok gereksinmelerin tatmini ve yaşam tarzı üzerine yoğunlaşmaktadır (Sapancalı, 2009:12).

Yaşam kalitesi önceleri gelir, beslenme, konut, istihdam, çevre gibi maddi ve çevresel unsurları incelemektedirken, günümüzde geniş kapsamlı yaşam kalitesi kavramı ile bireysel değerler ve deneyimler de kavramın kapsamına dâhil edilmiştir (Sapancalı, 2009:139).

Yaşam kalitesi sadece ekonomik, sosyal ve çevresel performansla ilgili değildir, aynı zamanda çevrenin niteliği, tasarım değeri ve kültürel-sosyal altyapının kaliteli bir şekilde kurulması ile de ilgilidir (Tağmat, 2007).

Szalai (1980)’e göre, yaşam kalitesi bir hem nesnel gerçekler ve değişkenlerle hem de bireysel algı ve değerlendirmeler dayalı öznel etkenlerle şekillenmektedir (Sapancalı, 2009:22). Szalai(1980) yaşam kalitesinin bireyin varoluş hali, refahı ve yaşamdan memnuniyeti ile ilişkilendirmekte ve yaşam kalitesinin hem nesnel gerçeklerden hem de bu gerçeklerin öznel değerlendirmeleriyle şekillendiğini belirtmektedir (Koçak, 2009:143).

George ve Bearon (1980) yaşam kalitesini; sağlık, işlevsel durum, sosyo-ekonomik statüden meydana gelen nesnel boyut ve bireylerin kişisel yargıları ve öznel değerlendirmelerini içeren öznel boyut olmak üzere ikiye ayırmaktadır (Kangal, 2009:36).

Yaşam kalitesi göreceli bir kavram olduğundan hem girdiler hem de çıktılar bağlamında kişi, zaman ve mekâna göre farklılık göstermektedir. Her ne kadar yaşam kalitesinin kapsadığı alanlar hakkında henüz bir mutabakata varılamamışsa da yapılan tanımların ortak alanları dikkate alındığında yaşam kalitesinin bileşenleri; maddi refah, sağlık, eğitim, sosyal güvence ve güvenlik, sosyal ilişkiler, barınma, çevre, uygun istihdam ve iş yaşamı ile özgürlük ve demokrasi olarak sıralanabilir (Sapancalı, 2009:83-198).

Yaşam kalitesi bireysel yaşam kalitesi ve toplumsal yaşam kalitesi olarak iki ayrı boyutta incelenebilir. Bireysel yaşam kalitesi yüksek gelir, uzun tatil süreleri, iş doyumu, kaliteli boş zaman, tatmin edici sosyal ilişkiler, uzun ve sağlıklı bir yaşam gibi faktörlerle ifade edilirken; toplumsal yaşam kalitesi barış, sosyal çevre, sosyal normlar, temiz ve sürdürülebilir çevre, eğitime ayrılan kaynaklar, okuma-yazma oranı, fiziksel, ekonomik ve besleyici kaynakların düzeyi gibi göstergelerle ortaya konulabilmektedir (Sapancalı, 2009:12-13; Phillips, 2006:1).

Yaşam kalitesinin bileşenleri üç unsur altında toplanabilmektedir: öznel mutluluk, yaşam koşullarının nesnel değerlendirilmesi(objektif göstergeler) ve insani gereksinimlerin karşılanması (Sapancalı, 2009:21-37). Bu unsurların yaşam kalitesinin psikolojik, ekonomik ve sosyal yönlerini ifade ettiği ve yaşam kalitesinin çok boyutluluğuna vurgu yaptığı söylenebilir.

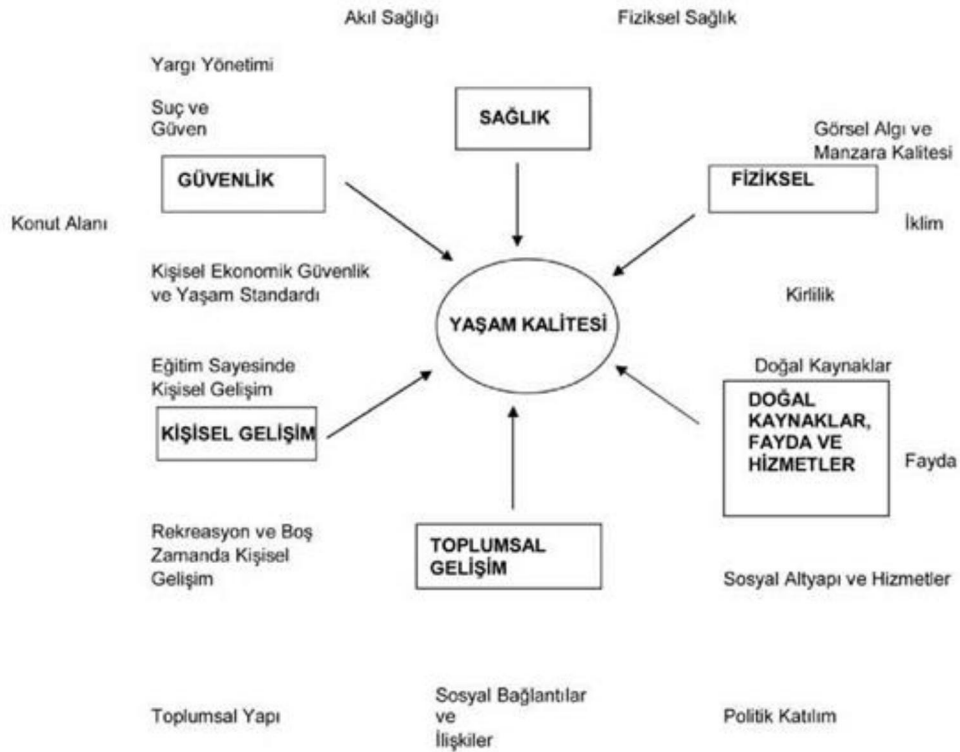
Yaşam kalitesi kavramını bireysel düzeyde(mikro) ve toplumsal düzeyde(makro) ele almak mümkündür (Sapancalı, 2009:20). Mikro düzeyde yaşam kalitesi yaşam tatmini ile ilgilidir ve dört temel özelliği vardır: *dinamiklik, çok boyutluluk, interaktivite ve bireyin uyum göstermesi* (Sapancalı, 2009:20; Arslan ve Gökçe-Kutsal, 1999:174).

Schuessler ve Fisher(1985)'e göre sosyal politika açısından düşünüldüğünde yaşam kalitesi; kent yaşamı kalitesi, çalışma yaşamı kalitesi, aile yaşamı kalitesi gibi farklı alt alanların tatminini içermektedir (Kaya, 2006:5).

Yaşam kalitesi araştırmalarına bakıldığında, birçok araştırmacının yaşam kalitesini tanımlarken psikolojik ve çevresel olmak üzere iki boyut olduğu üzerinde fikir birliğinde oldukları görülmektedir. Grayson ve Young (1994)'a göre yaşam kalitesi tanımlarında yaşam doyumunu yaratan içsel psikolojik mekanizma ile bu mekanizmayı harekete geçiren dışsal koşullar olmak üzere iki bileşen olduğuna dair bir konsensüs vardır. Dissart ve Deller (2000) ise yaşam kalitesi, bir kişinin kendi yaşamıyla ilgili nesnel gerçeklere ve bu gerçeklerin öznel algılanışına bağlıdır görüşünü dile getirmektedir (Massam, 2002:145).

Aşağıdan yukarı (bottom-up) kuramına göre yaşam kalitesi aile, iş, eğitim, sağlık gibi hayatımızda yer alan tüm yaşam alanlarına ve bunların alt alanlarına dair yaşam kalitesine bağlıdır ve hiyerarşik olarak en üstte yer almaktadır (Kangal, 2009:1). Oklahoma Sosyal Üniversitesi Sosyal Hizmet Fakültesi; yaşam kalitesinin yaşamın okul, aile, iş gibi farklı alanlarının hepsinden etkilenen bir kavram olduğunu dile getirmektedir (Malkina-Pykh, 2001:4).

Şekil 2. Mitchell'in Yaşam Kalitesi Bileşenleri

Kaynak: Van Kamp vd. (2003:12)

1.2.5. Yaşam Kalitesi İle Sosyal Politikanın İlişkisi

Ne yazık ki yaşam kalitesi kavramı sosyal politika tartışmalarında ve literatüründe hak ettiği konuma henüz gelememiştir (Sapancalı, 2009:12).

Makro düzeyde yaşam kalitesi kavramı; toplumsal refahın salt ekonomik göstergelerle açıklanamayacağını ve yaşam kalitesinin sosyal refah üzerindeki etkin rolünün artık kabul edilmesi nedeniyle sosyal politika alanında her geçen gün önem kazanmaktadır (Marans, 2007; Sapancalı, 2009:21).

Gitmez (1980); yaşam kalitesi araştırmalarının toplumun genel sosyo-ekonomik durumunun saptanması, değerlendirilmesi ve bu sürecin sonunda toplum refahının yükselmesi için kamu politikalarının oluşturulması yoluyla toplumsal koşulların gelişmesine katkı sağladığını dile getirmektedir (Kangal, 2009:44-45).

Yaşam kalitesini insan onuruna ve değerlerine sahip, tatmin edici, mutlu ve sağlıklı bir toplum olarak tanımladığımızda; aslında yüksek yaşam kalitesine ulaşmanın sosyal politikanın en üst hedefi olduğu görülebilmektedir (Sapancalı, 2009:10).

Yaşam kalitesi araştırmalarının tüm amacı sosyal politikaları etkileyebilmektir. Bir toplumun yaşam kalitesini ortaya koyan indeksler toplumun üyelerinin ve politika yapıcılarının durumlarını kendi bakış açılarıyla değerlendirmelerini sağlar, dolayısıyla bir ölçek ne kadar iyiye onu baz alarak ortaya konan politikalar da o kadar iyi sonuç verecektir (Osberg ve Sharpe, 2003:18).

Yaşam kalitesi toplumsal niteliği ile bireyin kendi çabalarıyla gerçekleştirebileceği bir hedef olmaktan çıkmış ve toplumsal çabalara ve kamusal müdahalelere ihtiyaç duyan bir sosyal politika hedefi haline gelmiştir (Sapancalı, 2009:11-12).

Schuessler ve Fisher (1985)'e göre yaşam kalitesini artırmaya yönelik sosyal politikalar uygulanırken dikkatli hareket etmek gereklidir; çünkü bir grubun yaşam kalitesinin artırılması başka bir grubu olumsuz etkileyebilmektedir (Kaya, 2006:33).

8. ve 9. Kalkınma Planları'nın hemen hemen bütün başlıklarından yaşam kalitesinin artırılması hedefi yer almaktadır. Ayrıca 2001-2023 dönemini içeren “Uzun Vadeli Gelişmenin Temel Araçları ve Stratejisi” raporunda da yaşam kalitesinin artırılmasına vurgu yapılmaktadır (Kaya vd., 2011:86).

2. EĞİTİMDE YAŞAM KALİTESİ

Bulut vd. (1998)'ne göre eğitim kalitesi doğru eğitimin, doğru mekânda, doğru kişilere, doğru zamanda ve doğru yöntemle verilmesidir (Eriş, 2012:10).

Yaşam kalitesi teorilerinde, insan kapasitesinin yaşam kalitesinin yükseltecek şekilde geliştirilmesi anlamında eğitimin rolü büyüktür. Kişilerin işgücü piyasalarına dâhil olup gelir elde edebilmelerinin en önemli girdisi eğitimidir. Gelir kişilerin yaşam kalitelerini arttıracak kaynaklarına ulaşımında en önemli etken olduğundan dolayı, eğitim yaşam kalitesinin en kritik parçalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim işgücünün dikey hareketliliğine olanak sağlamaktadır; bu şekilde eğitimin yoksulluğun kuşaktan kuşağa aktarılmasını önleyeceği öngörülmektedir (Sapancalı, 2009:120-125). İnsanların eğitim düzeyi arttıkça gelir seviyeleri de yükselmektedir; bu nedenle eğitim hem yoksullukla mücadele hem de ekonomik büyüme amacıyla kullanılabilecek önemli bir araçtır (Grimm, 2005:232).

Pek çok araştırma eğitimin gelir dağılımını düzeltici etkisi olduğunu göstermektedir. Alesina ve Rodrik gelir dağılımı ve eğitim arasında çift yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. 2000 yılında OECD'nin yaptığı yetişkin okuryazarlığı araştırması da beşeri sermaye ne kadar adaletli dağılıyorsa gelirin aynı şekilde adaletli dağıldığını göstermiştir. Pek çok araştırma eğitim seviyesinin yüksek sağlık, düşük suç oranları, siyasi ve toplumsal katılım ile sosyal bütünleşme üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmalar eğitim seviyesi yükseldikçe insanların mutlu olma eğilimlerinin de arttığını göstermektedir. Araştırmalar eğitilmiş insanların zararlı madde kullanımından daha uzak durduklarını, daha iyi beslendiklerini, daha çok egzersiz yaptıklarını ve sağlıkla ilgili bilgiye daha rahat ulaşp bu bilgiyi hayatlarına daha verimli uyarladıklarını göstermektedir (OECD, 2001:32-35). Araştırmalar eğitim seviyesi ve obezite arasında doğrusal olmayan negatif ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim seviyesi ne kadar yüksekse obeziteyle karşılaşılma şansı o kadar azalmaktadır (Fensterlin vd., 2006:155-157). Amerika'da yapılan bir araştırma lise bitirenlerin sayısındaki %1'lik artışın, suçun topluma olan yıllık maliyetinde 1,4 milyar dolarlık bir düşüş ortaya çıkardığını göstermektedir (Keeley, 2007:100).

Bir neslin eğitim seviyesi kendinden sonra gelecek olan nesillerin eğitim seviyesini ve yaşam kalitesini de belirlemektedir. Daha iyi seviyede eğitim almış aileler algılama seviyesi daha yüksek olan ve ilerde daha yüksek kazanç elde etme kapasiteleri olan çocuklar yetiştirmektedirler (OECD, 2001:34). Kağıtçıbaşı (1998)'na göre özellikle kadınların eğitilmesi çok önemlidir; eğer kadınlar yeterli eğitim alamazlarsa çocuklar da olumsuz etkilenecektir (Kaya, 2006:54).

Bir toplumun gerek ulusal, gerek uluslararası düzeyde etkin olabilmesi ancak küreselleşmenin gereklerine uygun bir eğitim sunarak mümkün olabilmektedir (Çalık ve Sezgin, 2005:56). Eğitimin amacı sadece bilgi aktarmak değil, öğrencileri kendi bilgilerini oluşturabilecekleri şekilde donatmak olmalıdır (Çalık ve Sezgin, 2005:63). Avustralya'nın ulusal eğitim hedeflerine göre eğitim; öğrencilerin özsayıgılarına katkı yapmalı, öğrenmek için heyecan duymalarını ve geleceğe umutla bakmalarını sağlamalıdır (Mok ve Flynn, 2002:297). Ramos (2003) iyi bir akademik danışmanlığın öğrencinin akademik performansı ve üniversite deneyimi üzerinde olumlu yönde önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur (Ekinci ve Burgaz, 2007:121). Temel (1999) eğitimde kalitenin unsurlarını sistemin beğenilmesi, insanlara yenilikleri takip edebilme bilgi ve becerisinin aktarılması ve bu davranışları gösterebilen insanların yetiştirilmesi olarak sıralamaktadır. Eğitimde kalitenin sağlanabilmesi için insan kaynakları, fiziksel kaynaklar, öğrenci hizmetleri, sosyal ve kültürel çevre gibi tüm kaynakların etkin kullanılması gereklidir (Eriş, 2012:10).

Kendinin donatamamış, olanaklarını genişletememiş bir bireyin kaliteli bir yaşam sürmesi mümkün değildir (Bozkurt, 2003:20).

Eğitimin gerçekleştiği çevre öğrencinin tüm davranışına etki etmektedir. Etkili bir eğitim için uygun fiziksel, sosyal ve psikolojik şartların sağlanması zorunludur (Küçüköğlu ve Özerbaş, 2004:123).

Toplam kalite yönetimi anlayışının eğitimde yaşam kalitesine uygulanması mümkündür. Bu amaçla yapılacak çalışmalara, müşteri olarak öğrencilerin okula yönelik memnuniyetleri, beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyi, deneyimlerinin kalitesi ve boyutlarından duydukları memnuniyetleri mutlaka dâhil edilmelidir (Kangal, 2009:56).

2.1. Okullarda Yaşam Kalitesi

Yaşam boyu eğitim yalnızca yetişkin eğitiminden ibaret değildir, eğitim kurumlarında “öğrenmeyi öğrenme” sürecini de içermektedir (Sapançalı, 2009:121).

Okullar hem toplumsal hem de kişisel gelişimi hedefleyen bir eğitim sağlamayı; öğrenciyi bir bütün olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir (Marks, 1988:1). Gander ve Gardiner (1993) eğitim yaşamının mesleki ve toplumsal hayata kesinlikle katkıda bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Mok ve Flynn (2002)’ye göre okul yaşam kalitesi birçok yönden öğrencilerin gelecekteki hayatlarına hazırlık konumundadır. Ainley (1999) ve Flynn (1993) okulun görevinin bilgi aktarmak veya öğrenmeyi öğretmekten çok öğrencileri demokratik ve çoğulcu bir toplumun bağımsız üyeleri haline getirmek olduğunu belirtmişlerdir (Eriş, 2012:11). Halpern (1993)’e göre okul yaşam kalitesinin ölçülmesinin amacı okulun etkinliğinin belirlenmesi ve bireylerin en yüksek yaşam kalitesine ulaşabileceği şekilde geliştirilmesidir (Leonard vd., 2003:4).

Genel yaşam kalitesinin boyutlarından biri olan eğitimi yansıtan okul yaşam kalitesi; okulda bireysel ve deneyimsel olarak iyi olma hali ve öğrencilerin okul yaşantısından memnuniyet düzeyleri şeklinde tanımlanmaktadır (Mok ve Flynn, 2002:275). Okul yaşam kalitesi okulla ilgili olumlu ve olumsuz tecrübeler ile okula dair duyguların bir sentezidir. Öğrencilerin bu alanlarda yaşadıkları stres ve tatmin düzeyinin, okul yaşam kalitesinin göstergeleri olduğu söylenebilir (Leonard vd., 2003:4). Okul yaşam kalitesi öğrencilerin okul yaşamına ve okul çevresine dâhil olmalarından duydukları genel bir iyi olma hali şeklinde tanımlanabilmektedir (Karatzias vd., 2001:91).

Rutter vd. (1979), insanların liseden mezun olana kadar okulda 15000 saat geçirdiklerini tespit etmişlerdir. Okullar, süre açısından öğrencilerin hayatlarının çok büyük bir kısmını geçirdikleri yer olduğundan dolayı, öğrencilerin bulunmaktan keyif aldıkları yerler olmalıdır. Okullar; öğrencilerin öğrenme potansiyellerini sonuna kadar gerçekleştirdikleri, mutlu ve güvende hissettikleri, öğretmenlerinden ve öğrendiklerinden tatmin oldukları yerler olmalıdır (Kangal, 2009:54). Okul yaşam kalitesi değerlendirilirken öğrencilerin duyuşsal gelişimi de dikkate alınmalıdır; okullar öğrencilerin akademik başarılarından sorumlu oldukları kadar sosyal gelişimlerinden de sorumludur (Linakyla ve Brunell, 1996).

Schmidt ve Lunenberg (1989 ve 1992)'ye göre öğrenci-öğretmen ilişkilerinin hem okula yönelik tutumlarından hem de hayatlarının genelinde otoriteye karşı olan tutumlarında etkili olmaktadır. Okulda verilen görevleri ilginç ve önemli bulan öğrenciler hem daha rahat öğrenmekte hem de öğrenmeye yönelik olumlu tutum geliştirmektedir. Okula yönelik olumlu tutum sahibi olan öğrenciler ise hem sosyal kabul anlamında hem de yardımseverlik anlamında daha iyi durumdadır (Kangal, 2009:57).

Mok ve Flynn (1997) okul yaşam kalitesinin öğrencilerin akademik başarılarının önemli bir girdisi olduğunu ortaya koymuşlardır. Bourke ve Smith (1989) de iki kavramın birebir ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca okul yaşam kalitesi yüksek öğrencilerin okula devam etme eğiliminde olduklarına işaret etmektedirler. Wolf vd. (1980)'ne göre okul yaşamından memnun olan öğrenciler kendi davranışlarının sorumluluğunu alma konusunda daha isteklidir (Mok ve Flynn, 2002:276). Williams ve Batten (1981) mutlu, ilgili ve istekli olmanın öğrencilerin öğrenme becerileri ve akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya koymuşlardır (Kangal, 2009:55).

Araştırmalara göre yüksekokul memnuniyeti okula bağlılık, okulun değerlerini benimseme, öğrenme konusunda istekli olma gibi konuları olumlu etkilerken okulu bırakma oranlarını da düşürmektedir. Okuldan memnuniyet oranları düştüğünde ise davranışsal sorunlar, düşük başarı ve yabancılaşma gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır (Karatzias vd., 2002:34). Yaşam kalitelerini düşük algılayan öğrencilerin geleceğe dair umutları da düşük olmaktadır (Kodan, 2013:183).

Yapılan araştırmalar, okul yaşam kalitesinin öğrencinin demografik özellikleri, kişisel özellikleri ve sınıf ortamına dair deneyimleriyle ilgili olduğunu ortaya koymaktadır (Kangal, 2009:58).

Okul yaşam kalitesi kavramından ilk kez söz eden Epstein ve McPartland (1976) okul yaşam kalitesini okuldan memnuniyet, sınıf işlerine bağlılık ve öğretmenlere karşı tepkiler olmak üzere üç boyut altında incelemiştir (Eriş, 2012:12-13; Kangal, 2009:56). Williams ve Batten (1981), okul yaşam kalitesini, genel yaşam kalitesinin de unsurlarından yararlanarak; olumlu ve olumsuz duygular, statü, kimlik, öğretmenler, fırsatlar ve başarı başlıkları altında incelemişlerdir (Mok ve Flynn, 2002:280-282).

Karatzias vd.(2001) okul yaşam kalitesini program, devam, öğretim yöntemleri ve stilleri, öğrenme, kişisel ihtiyaçlar, değerlendirme, kurumun değerleri, bireyin değerleri, destek, kariyer, ilişkiler, nesnel faktörler ve öznel faktörler şekline ele almaktadır. Fish ve Dane (2000), okul yaşam kalitesini uyum, esneklik ve iletişim boyutları altında incelemektedir. Johnson ve Stevens (2001) ise okul yaşam kalitesinin unsurlarını destek, yakın ilişkiler, yenilikler, karar alma süreçlerine katılım ve kaynak yeterliliği olarak sıralamışlardır (Eriş, 2012:14).

Tangen, 2009 yılında yaptığı araştırmada okul yaşam kalitesini zamanın döngüsel boyutu, aracılık, eğitimsel işbirlikleri ve yaşam modeli olarak okullaşma boyutları altında incelemiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin geçmiş, şimdi ve gelecek kavramlarını bir arada düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrenciler okul yaşamlarının kontrolünün kendilerinde olmadığını düşünmektedirler. Dersler konusunda ise ileride aktif olarak kullanmayacakları dersleri önemsiz bulmaktadırlar (Eriş, 2012:14-15).

2007 yılında Sarı tarafından; okula yönelik duygular, okul yönetimi, öğretmen-öğrenci etkileşimi, öğrenci-öğrenci iletişimi, sosyal etkinlikler ve statü boyutlarından meydana gelen OYKÖ (Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği) geliştirilmiştir (Eriş, 2012:15). Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007 yılında, diğer okul yaşam kalitesi çalışmalarını göz önünde bulundurarak; “sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet”, “öğretim elemanlarından memnuniyet” ve “fakülteden memnuniyet” alt boyutlarından oluşan bir fakülte yaşam kalitesi ölçeği geliştirmişlerdir. Bu ölçeği Ankara Üniversitesi içerisinde 690 öğrencinin katıldığı bir araştırmada kullanmışlardır.

2.2. Üniversitede Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi toplumsal gereksinimlerin en üst seviyede karşılanmasıdır. Bunun sağlandığı aşamada bilginin egemen olduğu insanların potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirebildiği gerçek anlamda kaliteli bir yaşama ulaşılmıştır. Böyle bir topluma ulaşmada en önemli gösterge ise yükseköğretimdeki okullaşma oranıdır (Sapancalı, 2009:36). Refahın ve kalkınmanın itici gücü olan beşeri sermaye özellikle ülkeler arasındaki yaşam kalitesi farklılıklarının en önemli sebebi olarak gösterilmektedir (Sapancalı, 2009:120). Üniversite mezunu sayısını arttırmaya yönelik tüm politikalar, sosyal politikanın nihai amacı ile birebir örtüşmektedir. Üniversiteler geleceğin toplumun şekillendirecek olan insanları yetiştirme gücüne sahiptir. Bu nedenle günümüzde, küresel

dünyanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir eğitim verilmesi gerekliliği dile getirilmektedir (Çelik, 1995:60). Üniversite öğrencileri sorgulayıcı ve araştırmacı kimlikleriyle toplumun önderleri olacak konumdadır; bu nedenle üniversite öğrencileri ne kadar kaliteli ortamlarda yetişirlerse, toplumun geleceği o kadar kaliteli olacaktır (Bayhan, 2013:136). Üniversiteler başarılı ve yetenekli öğrencilere ulaşabilmek için kendilerini sürekli geliştirmelidir. Böylece üniversitelerin ve öğrencilerin birbirlerini karşılıklı etkilediği bir başarı döngüsü sağlanabilecektir (Gavcar vd., 2005:23).

Üniversite yönetimleri, öğrencilerin yaşam kalitelerine yönelik alanlardaki sorunlarının çözümlerini ve bu alanlardaki öğrenci memnuniyetini amaçladıklarını misyonlarında belirtmekte ve kendi olanaklarıyla bir üniversite yaşam kalitesi belirlemeye çalışmaktadırlar (Eriş, 2012:16).

Üniversite yaşam kalitesi öğrencilerin genel olarak üniversite hayatlarının kalitesine dair olumlu fikirleridir (Eriş, 2011:16).

Dolmans vd. (2003)'nin belirttiği üzere; üniversite yaşamı akademik eğitimden çok daha geniş bir evreni kapsamaktadır, bu nedenle üniversite yaşam kalitesine yönelik araştırmalar tüm bu boyutları kapsayıcı şekilde hazırlanmalıdır (Ekinci ve Burgaz, 2007:121).

Üniversitenin fiziki koşulları, gelenekleri, Öğretim elemanlarının yaklaşımı ve iletişime açık olmaları ile araştırma görevlilerinin ilgisi; üniversite öğrencileri tarafından olumlu algı oluşturan faktörlerdir. Tam aksine diğer bölümlere ait bilgi eksikliği ve derslerin verilmiş şeklinin bilgi ve beceriyi geliştirmeye yönelik olmaması öğrencilerin üniversiteye yönelik algılarını olumsuz etkilemektedir (Erdem ve Özen İşbaşı, 2001:40). Eğitim hizmetlerine ve imkânlarla yönelik memnuniyet üniversite yaşam kalitesini olumlu etkilemektedir ancak idari hizmetlerden memnuniyet ile üniversite yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Üniversite yaşamına daha çok dâhil olan öğrenciler eğitim hizmetlerinden ve imkânlardan daha memnundurlar (Yu ve Lee, 2008:260-270).

Sadakat, bağlılık, güven, aidiyet, özdeşleşme gibi tutumlar üniversiteye karşı destekleyici tutumlar olarak ele alınmaktadır (Sung ve Yang, 2008). Bunlardan özdeşleşme, kişinin kendisini örgüt kimliği ile tanımlaması anlamına gelmektedir. Mael ve Ashfort (1992),

üniversite geçirilen zamanın, üniversiteden memnuniyetin ve geçmişi anmanın özdeşleşme üzerinde etkili faktörler olduklarını ortaya koymuştur. Üniversiteye yönelik memnuniyetin ve üniversitede faaliyetlere katılmanın özdeşleşme üzerinde olumlu etkisi vardır (Kangal, 2009:67-69).

Dünya genelinde üniversiteler arasındaki rekabet artarken, üniversitelere ayrılan kaynakların azalıyor olması nedeniyle üniversiteler için sadık öğrencilere sahip olmak giderek daha önemli hale gelmektedir. Algılanan eğitim kalitesinin güven ve duygusal bağlılık üzerinde olumlu etkisi varken, aynı zamanda sadakatin de en güçlü belirleyicisi olduğu düşünülmektedir (Kangal, 2009:69-71).

Akademik yönden ve sosyal yönden memnuniyetin üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır ve birlikte değişimin %23'ünü açıklamaktadır. İmkânlar ve hizmetler yönünden memnuniyet ise hem akademik yönden hem de sosyal yönden memnuniyeti olumlu etkilemektedir ve değişimin sırasıyla %52'sini ve %65'ini açıklamaktadır (Sirgy vd., 2007:355-356).

Üniversitede düşük yaşam kalitesini “boşluk teroisi”ne göre değerlendirecek olursak ortaya 4 adet neden çıkmaktadır: üniversitenin öğrencilerin beklentilerini bilmemesi ya da yanlış yorumlaması, yönetimin kaliteyi yükseltmeye yönelik eylemlere dair isteksizliği, rol belirsizliği ve yanlış insanların yanlış görevlerde bulunması ve son olarak yatay iletişim eksikliği. Genelde öne sürülen “maddi yetersizlikler” bahanesinin ise sorunun ardındaki gerçek neden olmadığı görülmektedir (Güzel Şahin, 2011:60).

Günümüzde eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalarda, öğrencilerin fikirlerinin alınmasının önemi kaçınılmaz olarak kabul edilmektedir (Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007:201). Küreselleşmeye uygun bir eğitim vizyonu geliştirmek için öğrenciyi merkeze alan bir anlayışa yönelmek şarttır (Çalık ve Sezgin, 2005:65). Kottkamp vd. (1987) öğrencilerinin düşüncelerini dikkate almayan bir okul yapısını, seçmenleri düşünmeden politika yapmaya benzetmektedir (Kangal, 2009:55). Günümüz üniversite yaşam kalitesi araştırmalarında, öğrenciler gün geçtikçe daha sık başvurulanan bir kaynak haline gelmektedir. Her ne kadar görüşlerinin tarafsızlığı tartışma konusu olsa da mevcut kaynaklar içerisinde en güvenilir oldukları kabul edilmektedir. Bu güvenilirlik sorunu da diğer kaynaklardan da eş zamanlı veri toplayarak giderilebilecek bir sorun olarak görülmektedir (Penny, 2003:399-400).

Üniversite eğitiminin bir sektör olarak büyümesi ve eğitim kalitesi konusundaki endişeler dolayısıyla öğrencilerin görüşlerini almaya yönelik araştırmalarda, hem nitelik hem de nicelik bakımından artış yaşanmaktadır (Popli, 2005:19). Bir üniversitenin kalitesinin göstergelerinden birisi de tercih edilme önceliğidir. Bu nedenle üniversiteler, öğrencilerin kendileri hakkındaki fikirlerine önem vermelidir (Şencan ve Ordun, 200:139). Günümüzde birçok üniversite, yaşam kalitesi araştırmalarında öğrencilerin düşüncelerini ön plana çıkararak geleceğe dair stratejilerini bu şekilde belirlemektedir. Bu araştırmaların genel amacının öğrencilerin gönüllü olarak eğitimin geliştirilmesine katkıda bulunmaları için bir olanak sunulması olduğu söylenebilir (Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007:188-189). Tierney (1998) üniversitelerin, öğrencilerin taleplerini sürekli kontrol ederek ve bu taleplere uyum sağlayarak yeni bir üniversite kültürü ortaya çıkarması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bunu yaparken başta devlet olmak üzere diğer sosyal aktörlerle uyum içinde çalışarak toplumsal ihtiyaçlara yönelik bir değişim sağlanmalıdır. Böylece üniversiteler bir mekân olmaktan çıkıp, gerçek bir bilgi ağına dönüşebilirler (Srikanthan ve Dalrymple, 2002:218). Okullar öğretmen ve yöneticilerden önce öğrenciler ve toplum için vardır (Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007:185).

2.2.1. Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Sorunlar Ve Beklentileri

Çoğunlukla ailesinin yanından ayrılmak durumunda olan üniversite gençleri; yeni geldikleri bir şehrin düzenine alışmak, yeni insanlarla iletişim kurmak ve barınma, gelir ve psikolojik destek gibi sorunlarla baş etmek zorunda kalmaktadır (Şahin, 2009:274). Üniversite öğrencileri hayatlarının bu döneminde çoğunlukla ailelerinden ayrı bir şekilde kendi sorumluluklarının almak ve geleceğe ilişkin önemli kararlar vermek zorunda kalmaktadırlar (İl vd., 2010:20). Üniversite öğrencileri bu dönemde daha geniş bir topluma uyum sağlama, bu toplumun değerlerini benimseme ve bu toplum içerisinde kendi kimliğini bularak olgunlaşmak durumundadır (Özgüven, 1992:6). Ekonomik, akademik ve duygusal boyutlar üniversite öğrencilerinin en çok sorun yaşadığı alanlar olarak tespit edilmiştir (Erkan vd., 2012). Öğrencilerin en çok ekonomik sorunlar ve sağlık sorunlarıyla karşı karşıya olduklarını dile getirmişlerdir (İl vd., 2010:24). Bilgin, 2001 yılında Çukurova Üniversitesi'nde yürüttüğü çalışmada öğrencilerin en çok sorun yaşadığı alanların aile, ekonomi, düşüncelerini ifade, gelecek ve istediği yerde eğitim

görmeme olduğunu tespit etmiştir (Kacur ve Atak, 2011:276). Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yayınlanan “Yüksek Öğretim Gençliğinin Sorunları” adlı raporda, gençlerin sorunları ekonomik, fiziksel ve toplumsal çevreye uyum, akademik ve duygusal, cinsel, ahlaksal sorunlar olarak nitelendirilmiştir (Saraçlı ve Saraçlı, 2006:27).

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, ülkemizde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin hatırı sayılır bir çoğunluğu mezun olduktan sonra işsiz kalma kaygısı taşımaktadır (Dursun ve Aytaç, 2009:77). Düşük gelirli kesimler tarafından eğitim olanaklarına gittikçe daha zor ulaşıldığına dair bir düşünce gençler arasında yaygınlaşmaktadır. Bu nedenle bu kesimden gelen bireyler aldıkları eğitimin yetersiz kalacağından bu nedenle de işsiz kalacaklarından korkmaktadırlar (Can, 2008:234). Erkeklerde bu oran daha yüksek olmakla birlikte, öğrencilerin büyük çoğunluğunun mezun olduktan sonra çok zorlanmadan kendilerine uygun bir iş bulma konusunda umutsuz oldukları belirlenmiştir. Aynı zamanda bireysel geleceklerine yönelik de hatırı sayılır bir kaygı ve korku içerisindedir. Bunun sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğu yaşamlarını yurtdışında sürdürmek istemeseler de eğitimlerini yurtdışında yapmak istemektedir. Çünkü gençlerin çok küçük bir kısmı üniversitelerin kendilerini mesleki hayata yeterli derecede hazırladığına inanmaktadır (Mütevellioglu vd., 2010:219-223).

Öğrenciler gerek ekonomik sıkıntıları, gerek kampüsle evleri arasındaki mesafe nedeniyle; üniversiteye girdikten sonra sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere eskisi kadar zaman ayıramama sorunuyla karşılaşmaktadırlar (Özdemir, 2005:115). Üniversitedeki faaliyetlere katılmayan öğrenciler (%67) katılanlara oranla çok daha fazla sosyal uyum sorunu yaşamaktadır (Karahan vd. 2005:68). Üniversite öğrencilerinin mevcut sorunlarını anlamada ve çözmede yetersiz kalmaları gelecek kaygısıyla birleşerek, bu gençleri umutsuzluğa sürüklemektedir (Şahin, 2009:273-274). Üniversiteye uyum sorunu yaşayan öğrenciler hem akademik anlamda sorun yaşamaktadır hem de psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (Karahan vd. 2005:68). Özdemir, 1985 yılında yaptığı tez çalışmasında öğrencilerin problemlerinin çoğunlukla okul ve başarı ekseninde olduğunu ve en sık karşılaşılan psikolojik sorunun “kimlik kargaşası” olduğunu ortaya koymuştur (Kacur ve Atak, 2011:276).

Öğrencilerin demografik özellikleri ile sorunları arasında anlamlı bir ilişki vardır (Saraçlı ve Saraçlı, 2006:35).

Öğrencilerin en pahalı bulduğu gider barınma giderleridir (Gavcar vd., 2005:28). KYK öğrencilerin sadece %45'inin barınma ihtiyacını gidererek yetersiz kalmaktadır (Bay, 2006:22). Ayrıca evde kalan üniversite öğrencileri yüksek kiralar ve kalabalıktan dolayı ders çalışamamaktan şikâyet ederken, devlet yurdunda yaşayan öğrencilerin ise televizyon izleyememe, ders çalışmama ve temizlik sorunlarıyla karşılaştıkları görülmektedir (Güldiken ve Özekicioğlu, 2004:169-170).

Öğrenciler, kendilerini gerçekleştirme konusunda en çok kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlere ve bilgi kaynaklarına kolayca ulaşmaya ihtiyaç hissetmektedir. Öğrenciler en acil şekilde giderilmesi gereken ihtiyaçlarının ekonomik ihtiyaçları ve psikolojik destek olduğunu belirtmektedirler (Özdemir, 2005:113-114).

Özdemir (2005) Hacettepe Üniversitesi'nde yaptığı araştırma ile öğrencilerin üniversiteden beklentilerinin %20 oranında kendini gerçekleştirme, %18 oranında etkinliklerde bulunma, %17 oranda meslek sahibi olma ve %16 oranında iyi bir eğitim alma olduğunu ortaya koymuştur. Kampüs dışında okuyan bir öğrenci topluluğu olan H.Ü. Sosyal Hizmet Yüksek Okulu öğrencilerinin neredeyse tamamı eğitimlerine kampüste devam etme beklentisi içindedir (Özdemir, 2005:114).

2.2.2. Üniversitede Yaşam Kalitesine Yönelik Çalışmalar

Üniversite yaşam kalitesine yönelik çalışmalar üç başlık altında toplanabilmektedir. Birinci grupta çevresel etkenler ile öğrenci yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi arayanlar, ikinci grupta üniversite öğrencileri için uyarlanmış araştırmalar ve son grupta genel bir üniversite yaşam kalitesi belirlemeye çalışan araştırmalar yer almaktadır (Sirgy vd., 2007:343-345).

Üniversite yaşam kalitesi üzerine yapılan ilk çalışma 1978 yılında Butler tarafından ABD Kara Harp Okulu'nda yapılmıştır (Eriş, 2012:16).

Sirgy vd. (2007) üniversite yaşam kalitesini ölçmek için akademik yönden, sosyal yönden ve hizmetler ile olanaklar yönünden memnuniyete odaklanmış bir model oluşturmuşlardır. Sirgy vd. (2007) kendi geliştirdikleri üniversite yaşam kalitesi ölçeği ile yaptıkları araştırmada akademik ve sosyal yönden memnuniyetin üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ve varyansın %23'ünü açıkladıklarını bulmuşlardır (Eriş, 2012:24). 2011 yılında El Hassan, Sirgy vd. (2007) tarafından

geliştirilen “üniversite yaşam kalitesi ölçeği”ni Lübnan örneği için uyarlamış ve Ortadoğu için geçerli ve güvenilir bir ölçek elde etmiştir (Eriş, 2012:23).

Disch vd. üniversite yaşam kalitesini; uyuşturucu ve alkol tüketimi, sosyal ve cinsel davranışlar, zaman kullanımı, tüketim ve finansal konular, fiziksel ve ruhsal konular, çok kültürlülük ve cinsiyet konuları, öğrenme stilleri, kariyer ve istihdam konuları, suç ve şiddet konuları ve yaşam konuları olmak üzere 10 başlık altında incelemişlerdir. Maggino ve Schifini D’Andre (2003) ise motivasyon, akademik performans ve yaşam alanlarından doyum boyutlarını içeren bir ölçek kurmuşlardır (Sirgy vd., 2007:344-345).

Singh ve Singh (2010) Mare Teknoloji Üniversitesi öğrencileri için 8 alt boyuttan oluşan bir deneyim ölçeği geliştirmişlerdir. Öğrencilerin üniversiteye karşı olumlu deneyim taşıdıkları ortaya çıkmıştır (Eriş, 1012:22).

Doğanay ve Sarı, 2006 yılında üniversite yaşam kalitesini demokrasi kültürü ile birleştiren bir çalışma yapmışlardır. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin üniversite kültürünü demokrasiye uygun bulmadıkları ortaya çıkmıştır. Yılmaz ve Çoklu-Bökeoğlu, 2007 yılında fakülte yaşamının niteliğini ölçmek amacıyla 37 maddeden oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçek ortaya çıkarmışlardır. Tekkanat 2008 yılında yaptığı araştırmada DSÖ’nün yaşam kalitesi ölçeğini ve uluslararası fiziksel aktivite envanterini kullanmış ve bedensel yaşam kalitesi boyutu ile fiziksel egzersiz arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki bulmuştur. Argon ve Kösterelioğlu (2009) üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi ile üniversite kültürü arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Aralarındaki en yüksek ilişki öğretim elemanı ile öğrenci etkileşiminde bulunmuştur (Eriş, 2012:18-24). 2012 yılında Eriş, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde üniversite yaşam kalitesinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ve üniversite yaşam kalitesinin akademik başarı üzerinde etkisi olup olmadığını araştırmıştır (Eriş, 2012).

Parasuraman vd. (1988)’nin geliştirdiği “güvenilirlik, karşılık verebilirlik, güvence, anlamlılık ve empati” boyutlarından oluşan SERVQUAL ölçeği üniversite yaşamına uyarlanarak “Öğrencilere Yönelik Öğretim Elemanı Hizmeti” ölçeği oluşturulmuştur (Emanuel ve Adams, 2006).

Üniversite yaşam kalitesine öğretim üyeleri açısından bakan çalışmalara da rastlanmaktadır. Milbrath ve Doyno (1987) üniversite yaşamına ait 123 değişkenle yaşam

kalitesini ölçmeye çalışırken; Dorman (1999) akademik özgürlük, lisans öğretimine atfedilen değer, araştırma ve bilimsellik, yetkilendirme, yakın ilişkiler, misyonda anlaşma ve iş baskısı boyutları altında bir çalışma yapmıştır (Eriş, 2012:18).

3. YALOVA ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİNDE ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamız Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerinden üniversite yaşam kalitesine ulaşmaktır. Böylece henüz yeni kurulmuş olan üniversitemizde öğrenciler açısından nelerin eksik ve sorun olarak görüldüğünü tespit ederek geleceğe yönelik oluşturulacak politikalarda bir referans olunması umulmaktadır. Ayrıca elde edilen verilerle öğrencilerin üniversite ile ne kadar özdeşleştiği ve üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam kaliteleri üzerinde ne denli etkili olduğunun tespiti de ikincil bir amacımızdır.

Yukarıdaki amaçlara ulaşabilmek için Sirgy vd. (2007) tarafından geliştirilen ve Kangal (2009) tarafından Türkiye'ye uyarlanan Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği (ÜYKÖ) gözden geçirilerek Yalova Üniversitesi'ne uygulanabilir hale getirilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi anketin evreni Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileridir. Bu çalışmada tamsayı ilkesine uyulmaya çalışılmış olsa da öğrencilerin hepsine ulaşmak özellikle öğrencilerin derslere devamsızlığı gibi nedenler nedeniyle mümkün olamamıştır. Bu nedenle tabakalı örneklem yöntemi izlenmiştir. Ancak yine de fakültenin 2,341 öğrencisinin 1,196'sına ulaşılmıştır. Bu sayı evrenin yaklaşık olarak %52'sine tekabül etmektedir. Bu oran yeterli görülmüştür, çünkü eğer parametrik analizler yapılacaksa, örneklemde yer alan her bir grubun üye sayısı 30'dan fazla olmalıdır (Ross, 2004'ten aktaran, Delice, 2010:1982).

Veriler elde edilirken derslere girilip öğrencilere anket uygulanmıştır. Anketler 2014/2015 öğretim yılının güz döneminde uygulanmıştır.

Soru formu 5 ayrı bölümden meydana gelmektedir. İlk bölüm daha önce de bahsedildiği gibi Sirgy vd. (2007)'nin geliştirdiği ÜYKÖ'dir. Ölçek akademik, sosyal ve hizmetler yönünden memnuniyet olmak üzere 3 boyuta ayrılmaktadır. İkinci bölümde Hem Sirgy vd. (2007), hem de Kangal (2009) tarafından da araştırmalarında kullanılmış olan genel yaşam doyumunu ölçen sorular yer almaktadır. Üçüncü bölüm Diener vd. (1985)'nin geliştirdiği Genel Yaşam Doyumu Ölçeği'dir. Dördüncü bölümde Mael ve Ashfort'un daha önceki çalışmalarında kullandığı sorularla öğrencilerin üniversite ile özdeşleşme

düzeyi elde edilmeye çalışılmıştır. Tüm bu bölümler 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır. Son bölümde ise öğrencilerin demografik bilgileri sorulmuştur.

3.1.1. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacı öncelikle demografik özelliklerin üniversite yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini ölçmek daha sonra da üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerinde etkili olup olmadığına bakmaktır. Hipotezler de bu doğrultuda oluşturulmuştur.

H1: Sınıfın üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H2: İkametgâhın üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H3: Çalışmanın üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi yoktur

H4: Burs durumunun üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

H5: Cinsiyetin üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi yoktur.

H6: Medeni durumun üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H7: Bir öğrenci kulübüne üye olmanın üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H8: Öğretim durumunu üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H9: Gelir seviyesinin üniversite yaşam kalitesi üzerinde anlamlı etkisi vardır.

H10: Üniversite yaşam kalitesi algısının genel yaşam kalitesi algısı üzerinde olumlu etkisi vardır.

H11: Üniversite yaşam kalitesi algısının genel yaşam doyumu üzerinde olumlu etkisi vardır.

H12: Üniversite yaşam kalitesi algısının üniversite ile özdeşleşme üzerinde olumlu etkisi vardır.

3.1.2. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi için SPSS 20 paket istatistik programından yararlanılmıştır. Araştırmamız sonucunda elde edilen verilerin güvenilirliği ve geçerliği aslında araştırmanın sonuçlarının güvenilirliği ve geçerliliği anlamına gelmektedir. Bu nedenle anketin güvenilirliğinin ölçülmesi için Cronbach Alpha sayısından yararlanılmıştır. Geçerliliğin tespiti için ise Açıklayıcı Faktör Analizi yöntemine başvurulmuştur. Üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerindeki etkisini ölçmek için ise doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Son olarak demografik özelliklerin üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerindeki etkilerinin ölçülmesi için t testi ve ANOVA tekniklerine başvurulmuştur.

Tablo 8. Araştırmanın Güvenilirliği

İfadeler	İfade Silindiğinde Ölçek Ortalaması	İfade Silindiğinde Ölçek Varyansı	İfade-Boyut Korelasyonu	İfade Silindiğinde Cronbach Alpha
ÖĞRETİM1	204,6648	2041,235	,483	,965
ÖĞRETİM2	203,4190	2044,368	,399	,965
ÖĞRETİM3	203,4749	2037,431	,528	,965
ÖĞRETİM4	203,5531	2039,541	,481	,965
ÖĞRETİM5	203,6704	2046,705	,418	,965
ÖĞRETİM6	203,5810	2047,380	,350	,965
ÖĞRETİM7	203,6201	2033,450	,512	,965
SINIF1	204,6592	2028,664	,502	,965
SINIF2	204,1285	2019,776	,566	,965
SINIF3	204,3464	2024,846	,561	,965
SINIF4	204,1397	2040,671	,392	,965
SINIF5	204,2179	2032,890	,520	,965
SINIF6	203,7989	2029,746	,494	,965
SINIF7	203,0168	2076,466	,091	,966
SINIF8	203,2402	2052,959	,335	,965
SAĞLIK1	203,7709	2042,706	,391	,965
SAĞLIK2	203,7765	2045,051	,374	,965
SAĞLIK3	203,9553	2032,740	,470	,965
SAĞLIK4	203,8603	2033,784	,482	,965
TEKNO1	204,4749	2017,195	,662	,964
TEKNO2	204,2905	2028,657	,616	,965

TEKNO3	204,6816	2031,994	,571	,965
SOSYAL1	204,3240	2033,692	,527	,965
SOSYAL2	204,7430	2035,900	,526	,965
SOSYAL3	204,7318	2029,815	,632	,965
SOSYAL4	204,8101	2034,256	,531	,965
SOSYAL5	204,8101	2025,739	,625	,965
SOSYAL6	204,8883	2037,516	,532	,965
SOSYAL7	204,8212	2030,979	,581	,965
RUİB1	204,7207	2030,775	,586	,965
RUİB2	204,3352	2025,595	,597	,965
RUİB3	204,4469	2024,338	,584	,965
RUİB4	204,4972	2027,083	,587	,965
Y.KALİTE1	204,6145	2025,103	,717	,964
Y.KALİTE2	204,4972	2017,858	,711	,964
Y.KALİTE3	204,7709	2027,166	,676	,965
Y.KALİTE4	204,4637	2023,430	,644	,965
Y.KALİTE5	204,6760	2023,760	,726	,964
Y.DOYUMU1	204,6201	2044,304	,476	,965
Y.DOYUMU2	204,7151	2046,722	,450	,965
Y.DOYUMU3	204,2346	2038,023	,497	,965
Y.DOYUMU4	204,2067	2044,030	,405	,965
Y.DOYUMU5	204,5922	2054,468	,298	,965
ÖZDEŞLEŞME1	203,9665	2047,842	,337	,965
ÖZDEŞLEŞME2	204,1006	2045,012	,337	,965
ÖZDEŞLEŞME3	204,2067	2059,727	,224	,966
ÖZDEŞLEŞME4	204,0168	2044,062	,349	,965
ÖZDEŞLEŞME5	203,5754	2049,268	,334	,965
ÖZDEŞLEŞME6	204,0000	2041,461	,367	,965
Cronbach Alpha=	0,965			

Bir ölçeğin güvenilir sayılabilmesi için ifade-boyut korelasyonunun kabul edilen alt sınırı 0,25 değeridir. Ayrıca güvenilir bir ölçeğin Cronbach Alpha değeri en az 0,70 olmalıdır (Kangal, 2009:105). Tablo 8 incelendiğinde hemen hemen tüm ifadeler için ifade-boyut korelasyonu 0,25 değerinin üzerindedir. Sadece “ÖZDEŞLEŞME3” ve “SINIF7” ifadeleri bu puanın altında kalmıştır. Ancak bu ifadeler kaldırıldığında anketin güvenilirlik değerinde bir değişiklik olmayacağından değişikliğe gerek duyulmamıştır. Anketin Cronbach Alpha değeri ise 0,70 alt sınırının çok üzerinde, 0,96’lık bir değer çıkmıştır. Bu değer 0,90’nın üzerinde olup, mükemmel bir güvenilirlik ifade etmektedir.

Faktör analizi birbiri ile ilişkili veri yapılarını birbirinden bağımsız ve daha az sayıda yeni veri yapılarına dönüştürmek amacıyla bir oluşumu ya da olayı açıkladıkları varsayılan değişkenleri gruplayarak ortak faktörleri ortaya koymak amacıyla uygulanan yöntemin adıdır. Bir başka ifade ile çok sayıdaki değişken arasındaki ilişkilere dayanarak verilerin daha anlamlı ve özet bir şekilde sunulmasını sağlayan çok değişkenli bir analiz türüdür (Köseoğlu vd., 2013:39).

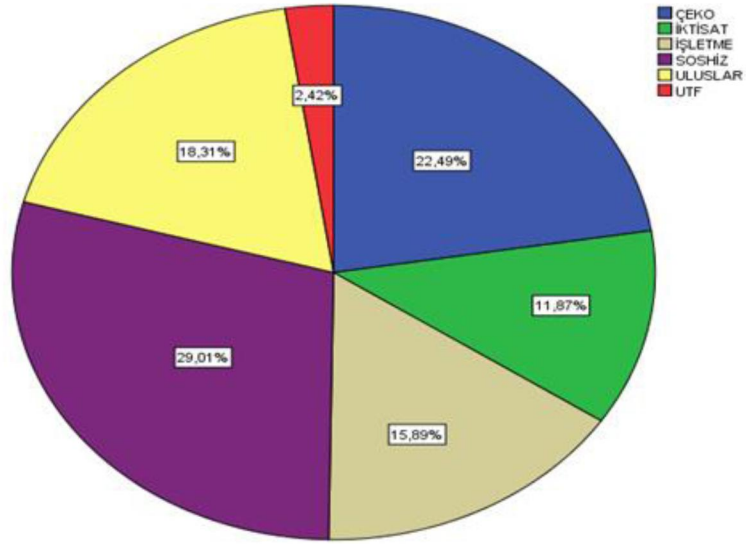
3.2. Araştırmanın Bulguları Ve Analizi

3.2.1. Demografik Bulgular

Örnekleme dâhil olan öğrencilerden bölüm, sınıf, genel not ortalaması, ikamet şekli, çalışıp çalışmama, burs, yaş, cinsiyet, medeni durum, bir öğrenci kulübüne üyelik, 1. ya da 2. öğretim olma durumu ve gelir seviyesiyle ilgili bilgiler istenmiştir.

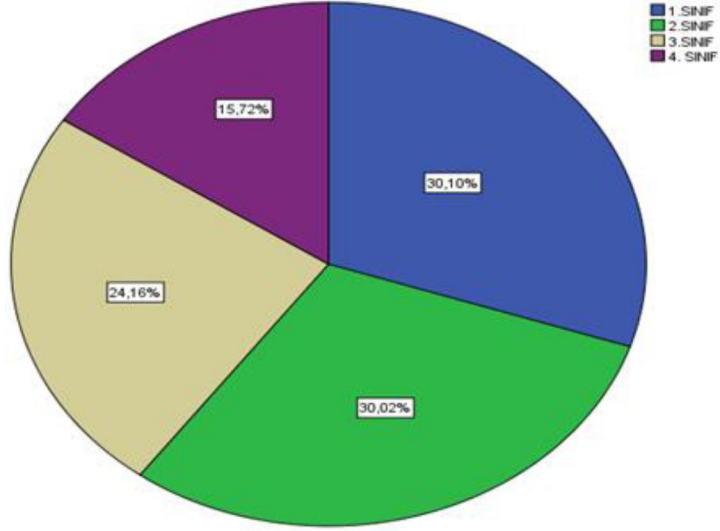
Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre dağılımı; en çoktan en aza olmak üzere %29 ile Sosyal Hizmet, %22,5 ile Ç.E.E.İ, %18,3 ile Uluslararası İlişkiler, %15,9 ile İşletme, %11,9 ile İktisat ve %2,4 ile UTF şeklinde gerçekleşmiştir (Şekil 3). İktisat ve UTF bölümü öğrencilerinin görece azlığı bölümlerin toplam öğrenci sayısının görece azlığından kaynaklanmaktadır. Aynı neden Sosyal Hizmet bölümü öğrencilerinin çokluğu için de söylenebilir.

Şekil 3. Ankete Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

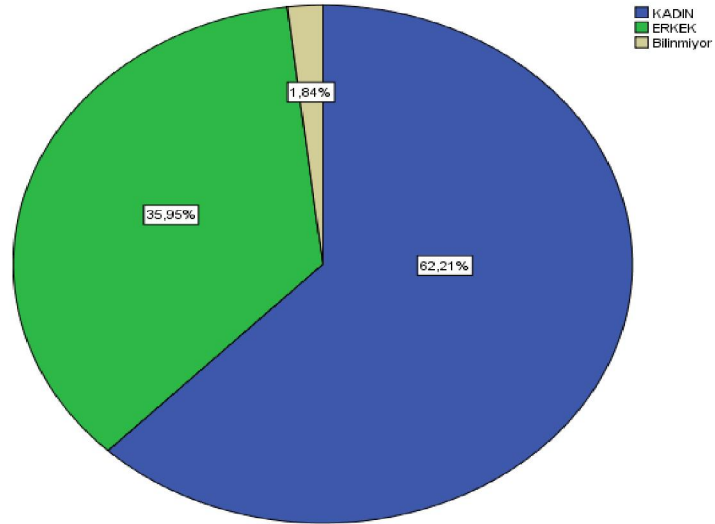
Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %30'u 1. sınıf, %30'u 2. sınıf, %24'ü 3. sınıf ve %15'i son sınıf öğrencisidir (Şekil 4). Son sınıfta okuyan öğrenci sayısının düşüklüğü, öğrencilerin mezuniyetten sonraki hayatlarına hazırlık yapmaya okuldan daha fazla vakit ayırdıklarından dolayı okula daha geliyor olmaları ve ders programlarının çoğunlukla seçmeli derslerden oluşmasından dolayı ortaya çıkmış olabilir.

Şekil 4. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

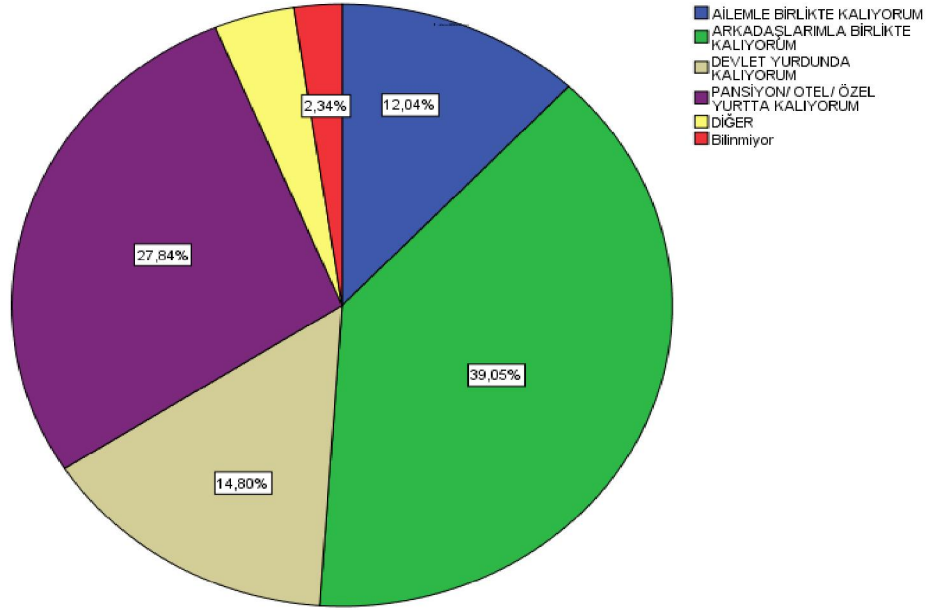
Araştırmaya katılan öğrencilerin %62'si kadın, %36'sı erkektir. Kalan %2'lik kısım ise cinsiyetini belirtmemiştir (Şekil 5)

Şekil 5. Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

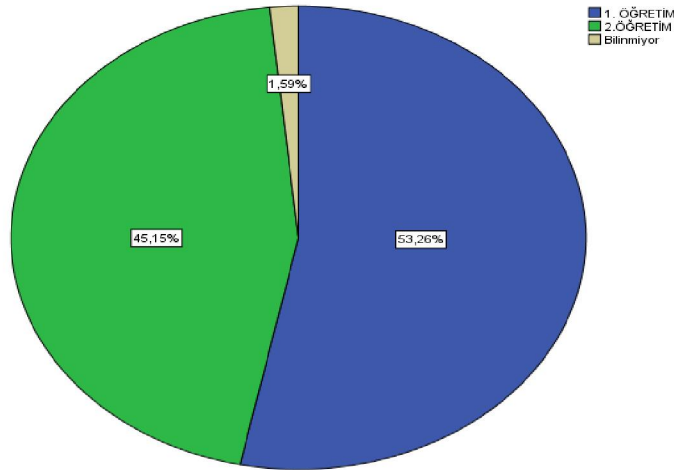
Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %12'si ailesiyle birlikte, %39'u arkadaşlarıyla birlikte, %15'i devlet yurdunda, %28'i pansiyon, otel ya da özel yurttta kalmaktadır. Öğrencilerin %4'ü diğer seçeneğini işaretlerken, %2'si yanıt vermemeyi seçmişlerdir (Şekil 6).

Şekil 6. Ankete Katılan Öğrencilerin İkamet Durumlarına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %53'ü 1. öğretim, %45'i 2. öğretim öğrencisidir ve geriye kalan yaklaşık %2'lik bir grup durumunu belirtmemiştir (Şekil 7).

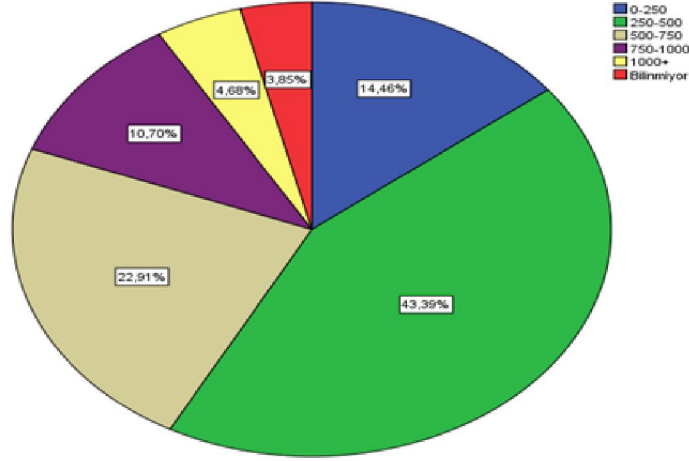
Şekil 7. Ankete Katılan Öğrencilerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Öğrencilere her ay harçlık, burs, ücret gibi yollarla ellerine geçen para miktarı sorulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelirleri incelendiğinde; ellerine yaklaşık %14'ünün 250TL'nin altında, %43'ünün 250-500TL arasında, %23'ünün 500-750TL arasında, %11'inin 750-1000TL arasında, %5'inin ise 1000TL'nin üzerinde para geçtiği görülmektedir (Şekil 8). Bu istatistiklere göre öğrencilerin büyük çoğunluğu ayda

500TL'nin altında bir gelirle okumaya çalışmaktadır. Bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun aileleriyle yaşamadıkları düşünüldüğünde bu gelirle hem kira hem de barınma ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmak durumda kaldıkları gözükmemektedir.

Şekil 8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Gelir Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %90'ı bir işte çalışmamaktadır, %65'i burs almamaktadır ve %97'si bekârdır. Bu durumda bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ailelerine muhtaç yaşamaktadır. Ankete katılan öğrencilerin %60'ı ise herhangi bir öğrenci kulübüne üyedir.

3.2.2. Üniversite Yaşam Kalitesine Yönelik Bulgular

Üniversite yaşam kalitesini belirlemek için öncelikle bulgular ölçeğinin üç boyutu olan “akademik yaşam kalitesi”, “hizmetlerden memnuniyet” ve “sosyal yaşam kalitesi” üzerinden ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 9. Akademik Yaşam Kalitesi

Akademik Yaşam Kalitesini Oluşturan Boyutlar ve Alt Boyutlar	Aritmetik Ortalama
AKADEMİK YAŞAM KALİTESİ	3,02
Öğretim Alt Boyutu	3,26
1. Öğretim kalitesinden	2,37
2. Öğretim üyelerine erişebilmekten	3,42
3. Öğretim üyelerinin ders hakkındaki bilgi birikiminden	3,51
4. Sınıf içindeki öğrenci öğretim üyesi etkileşiminden	3,37

5. Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımından	3,06
6. Fakülte'deki çok kültürlülük, etnik, cinsiyet gibi çeşitlilikten	3,29
7. Öğretim üyelerinin iletişim becerilerinden	3,32
Sınıf Alt Boyutu	3,64
1. Sınıfın konumundan	2,39
2. Sınıf oturma düzeninden	2,88
3. Sınıf aydınlanma ve akustiğinden	2,66
4. Sınıftaki ısıtma-soğutma sisteminden	2,93
5. Sınıfta kullanılan teknolojilerden	2,67
6. Sınıftaki öğrenci sayısından	3,15
7. Sınıfta karşı cinsten arkadaşların olmasından	3,80
8. Sınıf arkadaşlarımdan	3,64
Ders Yüğü Alt Boyutu	2,90
1. Derslerin içeriğinden	3,04
2. Derslerin zorluk derecesinden	2,93
3. Genel olarak verilen ödevlerin (proje, sunum) miktarından	2,74
İtibar Alt Boyutu	2,86
1. Öğretim üyelerinin itibarından	3,35
2. Genel olarak Yalova Üniversitesi'nin itibarından	2,37

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin üniversitedeki akademik yaşamdan orta düzeyde memnun oldukları (3,02) görülmektedir. Bu veri önemlidir çünkü Öğrenciler akademik hizmetler ve ilişkilere çok önem atfetmekte ancak bu duruma dair orta düzeyde memnuniyet taşımaktadırlar (Ekinci ve Burgaz, 2007:124). Kangal (2009)'ın araştırmasında da bu değer aynı çıkmıştır. Türklerin genel eğitim seviyesinden memnun olmadıkları bilinmektedir, 10 üzerinden 5,3 puanlık bir ortalamaya ulaşılmıştır (Kaya, 2006:55). Alt boyutlar incelendiğinde en öğrencilerin en çok sınıflarından memnun oldukları görülmektedir (3,64). En az memnun oldukları alt boyut ise itibar boyutudur (2,86). Bu aynı zamanda alt boyut ortalamaları arasında Kangal (2009)'ın elde ettiği değerlerden daha düşük çıkan tek boyuttur (3,14). Bunun en büyük sebebi olarak üniversitenin yeni kurulmuş olması gösterilebilir. Kangal'ın araştırmasında alt boyutlar arasında en yüksek ortalamayı “öğretim” ve “itibar” alt boyutları paylaşmıştır. En düşük

ortalama ise “ders yükü” alt boyutundan gelmiştir. Öğrenciler en çok sınıfta karşı cinsten arkadaşları olmasından memnundurlar. Bu sonuç karma eğitime yönelik tartışmalara bir katkı sağlayabilecek durumdadır. Öğrencilerin en şikâyetçi oldukları konu ise Yalova Üniversitesi’nin itibarı ve öğretim kalitesi olmuştur. Bu konuda da yine üniversitenin yeni olması ve maddi imkânsızlıklar nedeniyle bilginin kaliteli aktarılmasında sorunlar yaşandığı öngörülebilir. Bir başka araştırmaya göre öğrenciler en çok öğretim üyelerinin derslere düzenli gelmelerinden memnuniyet duymaktadırlar. Ancak öğretim üyelerinin akademik performanslarını geliştirici ve eksiklerini giderici şekilde yol göstermelerini yeterli bulmamaktadırlar (Ekici ve Burgaz, 2007:127-128).

Tablo 10. Hizmetler Boyutunda Yaşam Kalitesi

Hizmetler Boyutunda Yaşam Kalitesini Oluşturan Alt Boyutlar	Aritmetik Ortalama
HİZMETLER BOYUTUNDA YAŞAM KALİTESİ	2,52
Kütüphane Hizmetleri Alt Boyutu	3,08
1. Kütüphane çalışanlarından	3,16
2. Kütüphane multimedya biriminden	2,84
3. Kütüphanede aranılan dokümanların bulunabilirliğinden	2,92
4. Kütüphanedeki dokümanların düzenleniş şekline	3,14
5. Ödünç alma-verme biriminden	3,35
6. Genel olarak kütüphane hizmetlerinden	3,24
Beslenme Hizmetleri Alt Boyutu	2,35
1. Yerleşke içinde ve civarındaki yiyecek olanaklarından	2,14
2. Yemekhanedeki yiyeceklerin kalitesinden	2,58
3. Fakülte kantinindeki yiyeceklerin çeşitliliğinden	2,40
4. Genel olarak Üniversitedeki yiyecek hizmetlerinden (Yemekhane, kantin, vb.)	2,39
Sağlık Hizmetleri Alt Boyutu	3,12
1. Mediko çalışanlarından(doktor, hemşire, idari personel)	3,23
2. Mediko sağlık hizmetleri işleyiş prosedüründen	3,23

3. Medikoda sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden	2,87
4. Genel olarak Üniversitede sunulan sağlık hizmetlerinden	3,12
Barınma Hizmetleri Alt Boyutu	2,53
1. Öğrenci yurdunun konumundan	2,51
2. Öğrenci yurdunun olanaklarından	2,47
3. Öğrenci yurdunun güvenliğınden	2,92
4. Genel olarak öğrenci yurdunun sunduğı hizmetin kalitesinden	2,53
Telekomünikasyon ve Teknoloji Alt Boyutu	2,32
1. Telekomünikasyon sistemlerinin varlığından (Bilgisayar lab, İnternet)	2,35
2. Teknolojik sistemlerin kalitesinden (derslerde kullanılan tepegöz, projeksiyon cihazı, bilgisayar, vb.)	2,63
3. Telekomünikasyon kalitesinden (internet erişim hızı, kablosuz internet vb.)	2,08
Güvenlik Hizmetleri ve Ulaşım Alt Boyutu	3,09
1. Yerleşke içinde güvenli bir şekilde yürümekten	3,24
2. Yerleşkede güvenlik birimi tarafından sunulan hizmetten	3,06
3. Yerleşkeye ulaşım durumundan	3,00
4. Genel olarak yerleşke güvenliğınden	3,06
Çevre Alt Boyutu	2,25
1. Yerleşkenin görünüm şeklinden	1,63
2. Yerleşkenin coğrafi konumundan	1,99
3. Yaşadığı yere uzaklığından	2,67
4. Yerleşkedeki öğrenci sayısından	2,72
Rektörlük Uluslararası İlişkiler Birimi Alt Boyutu	2,45
1. Uluslararası ilişkiler biriminin sunduğı danışma ve bilgilendirme hizmetinden	2,19
2. Sunulan uluslararası programlardan (Erasmus, Sokrates, vb.)	2,66
3. Okuduğum bölümün yurt dışı çalışmalarını desteklemeye yönelik yaklaşımından	2,66
4. Uluslararası ilişkiler biriminin sunduğı hizmetlerden	2,50

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin üniversitenin imkânlarından ne kadar memnun oldukları görülebilmektedir. Hizmet boyutunda yaşam kalitesi değeri 2,52 çıkmıştır, bu da öğrencilerin aslında fakültenin hizmetlerinden memnun olmadıklarını göstermektedir. Kangal (2009)'ın araştırmasında ulaşılan değer de 2,59 çıkmıştır. Öğrenciler tüm hizmetler arasında en çok MEDİKOSOSYAL tarafından sunulan sağlık hizmetlerini beğenmişlerdir (3,12). Ancak burada değinmemiz gereken bir sorun, ankete katılanların yaklaşık %30'unun bu konuda fikir beyan etmemiş olmasıdır. Bu durum öğrencilerin

hatırı sayılır bir kısmının, belki de böyle bir hizmetten haberdar olmadıklarından, sağlık hizmetlerinden en azından değerlendirebilecek kadar faydalanmadıklarını göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip alt boyut ise 2,25 ile çevre alt boyutu olmuştur. Burada en fazla şikâyet edilen konunun yerleşkenin görünümü ve coğrafi konumu olduğu dikkat çekmektedir. Kangal (2009)'ın çalışmasında ise en yüksek ve en düşük ortalamaya sahip alt boyutlar, sırasıyla çevre (3,60), ve sağlık hizmetleri (1,61) çıkmıştır. Kanımızca aradaki bu tezatlık ilgi çekici ve daha sonra ilgilenmeye değer bir konudur.

Tablo 11. Sosyal Yaşam Kalitesi

Sosyal Yaşam Kalitesini Oluşturan Alt Boyutlar	Aritmetik Ortalama
SOSYAL YAŞAM KALİTESİ	2,09
Sosyal Yaşam Alt Boyutu	2,02
1. Konferans, seminer, panel etkinliklerinden	2,59
2. Açık hava dinletilerinden (konser, gösteri, vb.)	2,15
3. Fakültemdeki etkinliklerden	2,14
4. Sponsorlu faaliyetlerden (Gncitrkcll, Avea, Coca-Cola, vb.)	1,90
5. Tanışma, kutlama, bilgilendirme etkinliklerinden	2,05
6. Spor organizasyonlarından	1,94
7. Genel olarak Yalova Üniversitesi'ndeki sosyal yaşamdan	2,06
Kulüpler Alt Boyutu	2,34
1. Üniversite bünyesindeki kulüplerin faaliyetlerinden	2,31
2. Kulüplerin sayısı ve çeşitliliğinden	2,37
Kampus Dışı Alt Boyutu	2,30
1. Kampus dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden	2,09
2. Kampus dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan	2,30

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin sosyal yaşamlarından memnun olmadıkları ortaya çıkmaktadır (2,09). Bu aynı zamanda ÜYKÖ'nin bütün boyutları arasında öğrencilerin en mutsuz oldukları boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler en çok sosyal yaşamdan şikâyetçidir. Özellikle eksikliğini hissettikleri konular ise okulda sponsorlu

organizasyonlar ve spor organizasyonlarıdır. Açık bir şekilde hem Yalova şehri hem de Yalova Üniversitesi sosyal yaşam anlamında öğrencilerin beklentilerini karşılayamamaktadır. Bu boyutta en yüksek ortalamaya sahip olan alt boyut ise öğrenci kulüpleridir (2,34). Ancak yine de öğrencilerin kulüplerden de memnun oldukları söylenemez. Kangal (2009)'ın araştırmasında sosyal yaşam kalitesi ortalaması 2,67 çıkmıştır.

Alanca yapılmış başka bir çalışmaya göre ise öğrencilerin kaliteyi en yüksek düzeyde algıladıkları boyutun “Kararlara Katılım” (18,62) boyutu olduğu, bunu “Öğretim elemanı-öğrenci iletişimi” (16,15); “Sosyal Olanaklar” (15,65); “Kimlik” (14,79); “Sınıf Ortamı” (13,72); “Öğrenci-öğrenci iletişimi” (13,03) boyutlarının izlediği görülmektedir. Öğrencilerin kaliteyi en düşük algıladıkları boyut “Gelecek” (8,73) boyutudur. Ünal ve Çaylı (2008) ise öğrenci-öğretmen etkileşimi, ders işleme, öğrenciler arası ilişkiler ve aidiyet boyutlarında öğrencilerin kararsız oldukları sonucuna ulaşmıştır (Argon ve Kösterlioğlu, 2009:52-57).

3.2.3. Genel Yaşam Kalitesi, Yaşam Doyumu Ve Özdeşleşme

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak yaşam kalitelerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür (Tablo 12). Yine de yaşam kalitelerini en yüksek algıladıkları alanların Yalova Üniversitesi olması üniversite açısından sevindiricidir. Öğrencilerin sosyal yaşam kalitesi boyutundaki düşük ortalaması buraya da yansımış ve öğrencilerin yaşam kalitelerini en düşük algıladıkları alan sosyal yaşamları olmuştur. Kangal (2009) ise Akdeniz Üniversitesi öğrencilerinin genel yaşam kalitesini 2,86 bulmuştur. Kangal'ın araştırmasında da en yüksek ortalamaya üniversite yaşam kalitesinde ulaşılmıştır.

Tablo 12. Genel Yaşam Kalitesi

Genel Yaşam Kalitesi İfadeleri	Aritmetik Ortalama
GENEL YASAM KALİTESİ	2,39
1. Üniversitedeki öğrencilerin yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	2,41
2. Kişisel olarak üniversitedeki yaşam kalitenizden ne kadar memnunsunuz?	2,52
3. Yalova Üniversitesi'ndeki sosyal yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	2,21
4. Yalova Üniversitesi'ndeki akademik yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	2,52
5. Üniversitenin sunduğu tüm hizmetlerin yaşam kaliteme olan katkısından ne kadar memnunsunuz?	2,34

Tablo 13, bize Yalova Üniversitesi öğrencilerinin yaşam doyumları üzerinde bilgi sağlamaktadır. Öğrencilerin genel yaşam doyumları düşüktür (2,63). Bu anlamda yaşam kaliteleriyle çelişmemektedirler. Kangal (2009) da araştırmasında buna benzer bir sonuca ulaşmıştır. Öğrenciler yaşantılarından memnundur ancak yaşam koşullarının daha iyi olabileceklerini düşünmektedirler.

Tablo 13. Genel Yaşam Doyumu

Genel Yaşam Doyumu İfadeleri	Aritmetik Ortalama
GENEL YASAM DOYUMU	2,63
1. Yaşam koşullarım pek çok yönleriyle ideallerimi karşılıyor	2,46
2. Yaşam koşullarım mükemmeldir	2,37
3. Yaşantımdan memnunum	2,96
4. Hayattan beklediğim önemli şeylere sahibim	2,93
5. Bugüne kadar yaşadıklarımı tekrar yaşama olanağım olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.	2,43

Araştırma bize Yalova Üniversitesi öğrencilerinin üniversite ile orta derecede bir özdeşleşme yaşadığını göstermektedir (Tablo 14). Her ne kadar üniversite öğrencilere yüksek bir yaşam kalitesi sağlayamıyor olsa da öğrencilerle belli bir seviyeye kadar özdeşleşme ilişkisi yaşayabilmektedir. Öğrenciler her ne kadar üniversite hakkında güzel sözler duyduklarında mutlu olsalar da henüz üniversitelerini “üniversitem” şeklinde niteleyecek kadar sahiplenmemişlerdir. Kanımızca bunun en büyük sebebi öğrencilerin

kendi üniversitelerine ait olmayan bir yerde eğitim görmeleridir. Merkez kampüste eğitime başlandığında özdeşleşme değerlerinin yükselmesi beklenmektedir.

Tablo 14. Üniversite ile Özdeşleşme

Özdeşleşme İfadeleri	Aritmetik Ortalama
ÜNİVERSİTE İLE ÖZDEŞLEŞME	3,07
1. İnsanların Üniversitem hakkındaki düşüncelerini merak ederim	3,09
2. İnsanlardan Üniversitem hakkında kötü şeyler duyarsam rahatsız olurum	3,03
3. Yalova Üniversitesi demek yerine Üniversitem demeyi tercih ederim	2,64
4. Üniversitemin başarısı benim başarımdır demektir	3,11
5. Üniversitem hakkında güzel şeyler duyduğumda kendimi değerli hissedirim	3,53
6. Basında üniversitem hakkında olumsuz haberler çıktığında mahcup olduğumu hissedirim	3,02

3.2.4. Demografik Özelliklerin Etkileri

Araştırmamızda elde edilen veriler ile öğrencilerin demografik özelliklerinin ÜYKÖ, genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için t testi ve ANOVA teknikleri kullanılmıştır.

Tablo 15. Cinsiyete Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Cinsiyet	Üniversite Yaşam Kalitesi
Kadın	2,55
Erkek	2,46

Öncelikle cinsiyetin üniversite yaşam kalitesi üzerinde bir etkisi olup olmadığına bakılmıştır (Tablo 15). Her ne kadar kız öğrencilerin üniversite yaşam kaliteleri algısı (2,55) erkeklerinkinden (2,46) daha yüksek çıksa da p değeri 0,324 bulunmuş ve aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç hipotezimizle örtüşmektedir. Yine de literatür söz konusu olduğunda bu konuda henüz bir mutabakata varılmadığı söylenmelidir. Örneğin, Eriş (2012) kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur. Öte yandan Doğanay ve Sarı (2007) Çukurova Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmada cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Yine Salici'nin 2010'da yaptığı çalışmada böyle bir farklılığa rastlanmamıştır (Eriş, 2012:47-48). Çokluk

Bökeoğlu ve Yılmaz (2007)'nin araştırmasında ise öğretim elemanlarından memnuniyet alanında cinsiyete dayalı bir farklılık görülmezken; sınıf ortamı ve öğrencilerden memnuniyet ile fakülteden memnuniyet alt boyutlarında kız öğrencilerin daha mutlu olduğu görülmüştür. Ayrıca genel olarak kız öğrencilerin yaşam kalitesi algıları daha yüksektir (Çokluk Bökeoğlu, 2007:194-195).

Tablo 16. Bölümlere Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Bölüm	Üniversite Yaşam Kalitesi
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	2,78
İşletme	2,38
İktisat	2,81
Sosyal Hizmet	2,33
Uluslararası İlişkiler	2,47
Uluslararası Ticaret ve Finansman	2,97

Öğrencilerin üniversite yaşam kaliteleri eğitim gördükleri bölüme göre incelendiğinde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri öğrencileri için 2,78; İşletme bölümü öğrencileri için 2,38; İktisat bölümü öğrencileri için 2,81; Sosyal Hizmet bölümü öğrencileri için 2,33; Uluslararası İlişkiler bölümü öğrencileri için 2,47 ve Uluslararası Ticaret ve Finansman bölümü öğrencileri için 2,97 ortalamalarına ulaşılmıştır (Tablo 16). Öğrencilerin bölümleri ile üniversite yaşam kaliteleri arasında anlamlı fark olduğu sonucuna varılmıştır ($p=0,0$). Değişkenler homojen olduklarından dolayı yapılan Tukey testi sonucunda Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü ile İşletme ve Sosyal Hizmet bölümleri arasında Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca İktisat bölümü ile Sosyal Hizmet bölümü arasında da İktisat bölümü lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 17. Çalışma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Bir İşte Çalışma Durumu	Üniversite Yaşam Kalitesi
Çalışıyor	2,59
Çalışmıyor	2,51

Öğrencilerin bir işte çalışıp çalışmama durumuna göre üniversite yaşam kalitesi analiz edildiğinde de p değeri 0,575 bulunmuş ve aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı

sonucuna varılmıştır. Zaten iki grubun üniversite yaşam kalitesi ortalamalarında da büyük bir fark yoktur (Tablo 17). Bu sonuç ile hipotezimiz yanlışlanmamıştır.

Tablo 18. Öğrencilerin Burs Alma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Burs Durumu	Üniversite Yaşam Kalitesi
Burs Alıyor	2,52
Burs Almıyor	2,52

Öğrencilerin burs alıp almama durumlarına göre üniversite yaşam kalitesinin değişip değişmediğine yönelik yapılan t testi sonucunda p sayısı 0,98 bulunmuştur. İki durum arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Hatta üniversite yaşam kalitesi ortalamaları da eşit çıkmıştır (Tablo 18). Bu sonuç hipotezimizle örtüşmektedir.

Tablo 19. Medeni Duruma Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Medeni Durum	Üniversite Yaşam Kalitesi
Evli	2,95
Bekâr	2,51

Medeni durumun da üniversite yaşam kalitesi üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Evli ve bekâr öğrencilerin üniversite yaşam kalitesi algıları bakımından, evli öğrenciler lehine bir fark olsa da (Tablo 19); p değeri 0,30 bulunmuştur. İki grup arasındaki fark anlamlı değildir. Hipotezimiz ise evli öğrenciler lehine anlamlı bir fark öngörmektedir.

Tablo 20. Bir Kulübe Üye Olma Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Kulübe Üyelik	Üniversite Yaşam Kalitesi
Bir Kulübe Üye	2,56
Bir Kulübe Üye Değil	2,45

Her ne kadar hipotezimizde öğrenci kulüplerine üye olmanın üniversite yaşam kalitesi üzerinde bir fark ortaya çıkaracağı iddia edilmişse de analizle sonucunda aradaki farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır. Aradaki üniversite yaşam kalitesi algıları açısından

zaten çok bir fark olmayan (Tablo 20) gruplar için p değeri 0,23 bulunmuştur. Ancak Eriş (2012)'in araştırmasında çok farklı bir sonuca ulaşılmıştır. Öğrenci topluluklarına üye olan öğrencilerin hem genel ÜYKO ortalaması hem de tüm alt boyutlardaki yaşam kalitesi ortalamaları, herhangi bir kulübe üye olmayan öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Öğretim elemanı ile ilişkiler, öğrenciler arası ilişkiler, üniversiteden memnuniyet, sunulan olanaklar açısından memnuniyet ve genel ÜYKO arasında kulübe üye olma durumunda göre anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Eriş, 2012:59-60). Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2007) da öğretim elemanlarından memnuniyet alt boyutu haricinde, anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yine de Jackson vd. (2001) ve Ting (1997) üniversitede sosyal ve kültürel faaliyetlere zaman ayırmanın akademik başarıyı da olumlu etkilediğini; Rusell ve Carroll (1999) ile Watson ve Clark (1992) sosyal ve kültürel aktivitelere düzenli katılımın genel yaşam kalitesinde sürekli bir tatmin sağladığını ortaya koymuşlardır (Karahan vd., 2005:68).

Tablo 21. Öğretim Durumuna Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Öğretim Durumu	Üniversite Yaşam Kalitesi
I. Öğretim	2,55
II. Öğretim	2,50

1. öğretim öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi algısı, 2. öğretim öğrencilerinin algısıyla hemen hemen aynı çıkmıştır (Tablo 21). Bu analiz için p değeri 0,57 bulunmuş ve aralarında anlamlı bir fark bulunduğu dair hipotezimiz yanlışlanmıştır. Bir başka araştırmada ise birinci öğretim öğrencileri aldıkları üniversite eğitiminden daha memnun oldukları sonucuna varılmıştır (Gavcar vd. 2005:37).

Tablo 22. Barınma Şekline Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Barınma Şekli	Üniversite Yaşam Kalitesi
Ailesiyle Birlikte	2,42
Arkadaşlarıyla Birlikte	2,38
Devlet Yurdu	2,77
Pansiyon/Otel/Özel Yurt	2,54

Öğrencilerin barınma şekillerine göre üniversite yaşam kalitesi algıları (Tablo 22) ANOVA testine tabi tutulduğunda p değeri 0,007 bulunmuştur; bu nedenle aradaki fark

$p < 0,01$ seviyesinde anlamlıdır. Levene testinde $p > 0,05$ çıktığından dolayı varyansın homojen olduğu tespit edilmiştir ve hangi farklılıkların anlamlı olduğunu bulmak için Post-Hoc testlerinden Tukey kullanılmıştır. Arkadaşlarıyla öğrenci evinde kalan öğrenciler ile devlet yurdunda kalan öğrenciler arasında, devlet yurdunda kalan öğrenciler lehine (2,77 ile 2,38) anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuç hipotezimizle örtüşmektedir.

Tablo 23. Gelir Seviyesine Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Gelir Seviyesi	Üniversite Yaşam Kalitesi
0-250 TL	2,64
250-500 TL	2,49
500-750 TL	2,55
750-1000 TL	2,47
1000+ TL	2,10

Gelir seviyesi ve üniversite yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye (Tablo 23) bakıldığında ise ANOVA testi bize p değerini 0,210($>0,05$) vermiştir, bu nedenle gelir seviyesi ve üniversite yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki yok denmektedir. Bu sonuç ise hipotezimizle uyuşmamaktadır. Ancak Eriş'in çalışmasında da gelir yükseldikçe yaşam kalitesi ortalaması yükselmesine rağmen aralarında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 24. Sınıflara Göre Üniversite Yaşam Kalitesi

Sınıf	Üniversite Yaşam Kalitesi
1. Sınıf	2,47
2. Sınıf	2,63
3. Sınıf	2,51
4. Sınıf	2,41

Öğrenciler sınıflarına göre karşılaştırıldığında (Tablo 24), uyguladığımız ANOVA testi bize p değerini 0,265 olarak vermektedir. Bu değer 0,05 değerinden büyük olduğundan sınıflar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sonuç hipotezimizi yanlışlamaktadır. Hâlbuki Eriş (2102)'in araştırmasında farklılığa rastlanmıştır. Üniversite yaşam kalitesi açısından en yüksek ortalama 2. Sınıf öğrencilerine aittir. 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yaşam kalitesi ortalaması ise genel ortalamanın altında kalmıştır. Öğretim elemanı ile

ilişkiler ve öğrenciler arası ilişkiler alt boyutlarında sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Yine Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2007) sınıf düzeyi yükseldikçe memnuniyetin azaldığını tespit etmiştir.

3.2.5. Üniversite Yaşam Kalitesinin Etkisi

Üniversite yaşam kalitesinin genel yaşam kalitesi, genel yaşam doyumu ve üniversite ile özdeşleşme üzerinde etkisi olup olmadığını bulmak için korelasyon analizi tekniği uygulanmıştır.

Üniversite yaşam kalitesi ile genel yaşam kalitesi arasında yaptığımız korelasyon analizi sonucunda aralarında $p < 0,01$ değerinde dahi anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Analizin sonucuna göre genel yaşam kalitesi, üniversite yaşam kalitesi tarafından olumlu yönde etkilenmektedir. Hatta üniversite yaşam kalitesi genel yaşam kalitesindeki değişimin %79'unu açıklamaktadır.

Üniversite yaşam kalitesi ile genel yaşam doyumu arasında da $p < 0,01$ noktasında dahi anlamlı bir ilişki vardır. Üniversite yaşam kalitesi, genel yaşam doyumunu olumlu etkilemektedir ve genel yaşam doyumunda meydana gelen değişimlerin %44'ünü açıklamaktadır.

Son olarak üniversite yaşam kalitesi ile üniversite ile özdeşleşme arasında da anlamlı ve olumlu bir ilişki vardır. Öğrencinin üniversite yaşam kalitesi algısı arttıkça okuluyla daha fazla özdeşleşmektedir. Üniversite yaşam kalitesi algısı, özdeşlemedeki değişimin %33'ünü açıklayabilmektedir. Yu ve Lee (2008) de üniversite yaşam kalitesini hem genel yaşam kalitesi üzerinde hem de özdeşleşme üzerinde olumlu etkisi olduğunu dile getirmişlerdir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kalite, insanların çok uzun yıllardır üstüne kafa yorduğu konulardan biridir. Özellikle 20. yy'dan sonra kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla bir ürünün üstün özellikleri olarak ifade bulan kavram işletmecilerin ve ekonomistlerin ilgi alanında kalmıştır. Zamanla hemen her disiplinin konuya ilgi göstermeye başlamasıyla kavramın tanımı da sorgulanmaya başlanmıştır. Özellikle sosyologlar kavramla ilgilenmeye başladıktan sonra, insan yaşamının kalitesi üzerine kafa yorulmaya başlanmıştır.

Yaşam kalitesi günümüzde oldukça revaçta olan ve gittikçe daha fazla ilgi uyandıran bir kavramdır. Kavram ilk ortaya çıktığında sadece nesnel göstergelere odaklanmıştır ve yaşam standardıyla aynı anlamda kullanılmaktadır. Ancak zamanla nesnel göstergelerin yaşam kalitesini açıklamaya yeterli olup olmadığı tartışılmaya başlanmıştır. Yaşam kalitesi analizlerine bireylerin kendi yaşamlarında dair algıları ve hislerinin de eklenmesi gerektiği düşüncesi gittikçe güçlenmiş ve bu tartışmadan ortaya çıkan sosyal göstergeler hareketi ile yaşam kalitesi kavramı ciddi bir şekilde sosyal bilimler literatürüne girmiştir.

Toplumun nabzını hem nesnel kaynakların varlığı yönünden hem de toplumun beklentileri ve tecrübeleri yönünden ölçebilen yaşam kalitesi ölçekleri; bugün sosyal politika açısında su götürmez bir şekilde önem taşımaktadır. Gerçekten toplumun beklentilerini ve özemlerini karşılayabilecek politikalar üretilmesi açısından yaşam

kalitesini arttırmaya yönelik bir vizyon izlemek elzemdir. Bugün pek çok ülke ve uluslararası kuruluş toplumun yaşam kalitesini artırmayı bir hedef olarak belirlemiştir.

Toplumların gelecekleri okullarda yazılmaktadır. Bir toplumun gelecekte de kaliteli bir hayat sürebilmesi, bugün eğitim kalitelerinin ne kadar yüksek olduğuyla ilgilidir. Elbette eğitimde kalite bilgi aktarımının kalitesinden ibaret değildir. Eğitim bir süreç ve yaşam biçimidir bu nedenle eğitimde yaşam kalitesinden kasıt öğrencilerin eğitimde yaşam kalitelerinin her alanda yüksek tutulmasıdır.

Öğrenciler yaşamlarının çok uzun bir süresini okullarda geçirmektedir. Hatta çoğu ülkede evde geçirdikleri zamandan daha fazlasını okullarda geçirmektedirler. Bu nedenle bir yaşam alanı olarak okul yaşam kalitesinin yüksek tutulması öğrencilerin bugününü ve toplumların yarınını güvence altına almaktadır. Üniversiteler ise geleceğin toplum önderlerini yetiştirmektedir. Ayrıca üniversiteler, kampüsler içerisinde fiziksel olarak da gerçek yaşam alanlarıdır. Bu nedenle tüm üniversiteler öğrencilerinin beklentilerine uygun, öğrenci yaşam kalitesi odaklı eğitim politikaları izlemelidir.

Yalova Üniversitesi İİBF öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi ortalaması düşük değildir ancak yine de orta düzeyin altındadır. Burada en düşük memnuniyetin olduğu alan sosyal yaşam boyutudur. Öğrencilerin özellikle çevre alt boyutundan şikâyetçi olmasının en büyük nedeninin, yeni kurulmuş olan üniversitenin maddi yetersizliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakülte merkez yerleşke içinde eğitime başladığında, yaşam kalitesi algısının hatırı sayılır derecede yükseleceği öngörülmektedir. Aynı araştırmanın fakülte taşındıktan sonra da yapılıp, sonuçların karşılaştırılmasında fayda vardır.

Öğrencilerin hizmetler konusundaki şikâyetlerini sadece maddi yetersizliklere indirgemek de hata olabilir. Çünkü araştırmalar “maddi yetersizliklerin” yeni kurulan üniversitelerdeki hizmet kalitesinin düşüklüğünü etkileyen faktörler arasında çok etkin bir konumda olmadığını göstermektedir. Her ne kadar 1. ve 2. öğretim öğrencilerinin üniversite yaşam kaliteleri arasında anlamlı bir fark bulunamamışsa da 2. öğretim öğrencilerinin yemekhane hizmetleriyle sorun yaşadıkları, idari kadroya ve bazen akademik kadroya ulaşmakta zorlandıkları bilinmektedir.

Öğrencilerin demografik özelliklerinin üniversite yaşam kalitesi üzerinde, ilk başta öngördüğümüzden daha az etkisi vardır. Bu anlamda fark yaratan tek veri barınma şekillerinde ortaya çıkmıştır. Üniversite yaşam kalitesi bağlamında öğrenci evinde kalan öğrencileri ile devlet yurdunda kalan öğrenciler arasında, devlet yurdunda kalan öğrenciler lehine anlamlı fark vardır. Ancak devlet yurdunda kalan öğrenci sayımız, öğrenci evinde kalanların yarısından daha azdır. Zaten Türkiye genelinde de devlet yurtlarının sayılarının yetersiz olduğu bilinmektedir. Ayrıca anket yapılan öğrencilerden Yalova'daki devlet yurdunun coğrafi konumu nedeniyle yaşamayı tercih etmedikleri bir yer olduğuna dair geri dönüşler alınmıştır.

Demografik özelliklerin etkisine dair elde ettiğimiz veriler, tezimizin ilk 9 hipotezini etkilemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda; H1: Sınıfın üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır hipotezimiz doğrulanmamıştır. H2: İkametgâhın üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır hipotezimiz ise doğrulanmıştır. H2 ile birlikte H3: Çalışmanın üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi yoktur, H4: Burs durumunun üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi yoktur ve H5: Cinsiyetin üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi yoktur hipotezlerimiz reddedilmemiştir. Ancak H6: Medeni durumun üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır, H7: Bir öğrenci kulübüne üye olmanın üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır, H8: öğretim durumunun üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır ve H9: Gelir seviyesinin üniversite yaşam kalitesi üzerinde etkisi vardır hipotezlerimiz kabul edilmemiştir.

Üniversite yaşam kalitesi algısının, genel yaşam kalitesi üzerinde büyük etkisi vardır. Bu nedenle üniversite yaşam kalitesinin yüksek tutulması, daha önceki bölümlerde de dile getirildiği gibi toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesinde elzem bir konumdadır. Ayrıca üniversite yaşam kalitesinin hem genel yaşam doyumu hem de üniversite ile özdeşleşme üzerinde de olumlu etkisi vardır. Üniversite yaşam kalitesinin yüksek tutulması mutlu, memnun ve sadık öğrencilerle sonuçlanmaktadır.

Üniversite yaşam kalitesinin etkileri üzerine elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda; H10: Üniversite yaşam kalitesi algısının genel yaşam kalitesi algısı üzerinde olumlu etkisi vardır, H11: Üniversite yaşam kalitesi algısının genel yaşam doyumu üzerinde olumlu etkisi vardır ve H12: Üniversite yaşam kalitesi algısının üniversite ile özdeşleşme üzerinde olumlu etkisi vardır hipotezlerimizin hiçbiri reddedilmemiştir.

Peki, toplumun hem bugünü hem de yarını için gerekli olan üniversite yaşam kalitesinin yüksek tutulması için neler yapılabilir. Öncelikle üniversite yaşam kalitesi ölçmeye yönelik çalışmalar düzenli hale getirilebilir. Böylece üniversite eğitimi öğrencilerin beklentilerine daha çabuk uyum sağlayabilir. Ayrıca her ne kadar bizim araştırmamızda fark çıkmamış olsa da erkek öğrenciler ve kız öğrenciler arasında fark olduğunu ortaya koyan araştırmalar vardır. Bu tür demografik özelliklerden kaynaklanan anlamlı farkların sebepleri üzerine ayrıca çalışmalar yapılabilir. Ayrıca yerli üniversite yaşam kalitesi ölçeklerinin artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir.

Üniversite yaşam kalitesi için öğrencilerin beklentilerinin karşılanması önemlidir. Bu nedenle öğrencilerle ilgilenecek ve onlara yol gösterecek olan rehberlik servislerinin kapsamı genişletilebilir. Literatüre bakıldığında öğrencilerin genellikle üniversitelerin imkânları ve hizmetlerinde şikâyetçi oldukları görülmektedir. Bizim üniversitemiz açısından da benzer bir sonuç ortaya çıkmıştır. Şu an bakıldığında en büyük sorunun merkez yerleşke dışında eğitim yapılması olduğu düşünülmektedir. Yeni binanın bir an önce bitmesi ve fakültenin taşınmasının sorunların hatırı sayılır bir kısmına çözüm olacağı öngörülmektedir.

Sonuç olarak unutulmaması gereken şey; üniversite öğrencilerinin bir toplumun geleceği açısından değeridir. Eğer biz bugün onlara ne kadar değer verir, ihtiyaçlarına ne kadar cevap verirsek, toplum da yarın o kadar mutlu ve huzurlu olacaktır.

KAYNAKÇA

AKDER, Halis; (2004), *Türkiye’de İnsani Gelişme ya da Yaşam Kalitesi: Birleşmiş Milletler Kalkınma Raporlarına Göre Bir Değerlendirme*, ASOMEDYA, <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedyaya/mayis2004/dosyamayis2004.html> 08.12.2014

ALLARDT, Erik;(1976), “Dimensions of Welfare In a Comparative Scandinavian Study”, *Acta Sociologica*, Vol:19, No:3, s. 227-239

ARGON, Türkan ve Meltem A. Kösterelioğlu; (2009); “Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşam Kalitesi ve Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları”; *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 8 Sayı: 30, Güz, s.43-61

ARSLAN, Şule ve Yeşim Gökçe-Kutsal; (1999), “Geriatride Yaşam Kalitesinin Değerlendirimi”, *Turkish Journal of Geriatrics*, Cilt:2, Sayı:4, s. 173-178

AYDINLIGİL, Seyhan; (20??), “Türkiye’de Gençlik ve Kalkınma Yapabilirliklerinin Genişletilmesi Üzerine”, http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/nhdrs/backgroundpapersforNHDR2008/NHDR_BP_Seyhan_Aydinligil.pdf 16.12.2014

BAY, E., M. N. Tuğluk ve S. Koçyiğit; (2006); “Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalıştıkları Mekânların Özelliklerine İlişkin Görüşleri”; *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8 Sayı: 2, s.211-224

BAYHAN, Vehbi; (2013); “Gençlik ve Postmodern Kimlik Örüntüleri – Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili: İnönü Üniversitesi Uygulaması”; *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 1, s.134-157

BECK, Wolfgang, L. J. G. Van Der Maesen ve A. Walker; (2001); “Theorizing Social Quality: The Concepts Validity”; Editör: BECK, W.; *Social Quality: A Vision For Europe*; Kluwer Law International; Dordrecht, Hollanda; s.307-360

BOURKE, Sid ve Max Smith; 1989; “Quality of School Life and Intentions for Further Education: The Case of a Rural High School”; *Annual Conference of the Australian for Research in Education*; Kasım-Aralık, Adelaide

BOZKURT, Nejat; (2003); “Kaliteli Yaşamın Felsefesi”; *İstanbul Ticaret Odası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 2 Sayı :3, s.15-24

BROWN, J., A. Bowling, T. Flynn; (2004), “Models of Quality of Life: A Taxonomy, Overview and Systematic Review of the Literature”, *European Forum on Population Ageing Research*,
[https://05aabd32c59c1fd7e5849ea3ff5dcc32b0cc086d.googleusercontent.com/host/0B2o4mUzWs3B-](https://05aabd32c59c1fd7e5849ea3ff5dcc32b0cc086d.googleusercontent.com/host/0B2o4mUzWs3B-Ni10cUpsb05IXzQ/4.%20%C4%8Cetvrt%20Godina/Turizam/Savremene%20tendencije%20u%20turizmu/Models%20of%20QoL%20EUForum2004review%20.pdf)

Ni10cUpsb05IXzQ/4.%20%C4%8Cetvrt%20Godina/Turizam/Savremene%20tendencije%20u%20turizmu/Models%20of%20QoL%20EUForum2004review%20.pdf
12.11.2014

CAN, Mustafa; (2008); “Küreselleşme, Eğitim Sistemleri ve Üniversite Gençliği”; *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 14, s.229-244

ÇALIK, Temel ve Feridun Sezgin; (2005), “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”; *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt: 13 No: 1, Mart, s.55-66

ÇELİK, Vehbi; (1995); “Küreselleşme Sürecinde Avrupa’da Eğitim Yönetimi”; *Eğitim Yönetimi*, Sayı: 4, <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/1066-2012020713528-celik.pdf>
11.01.2015

- ÇOKLUK BÖKEOĞLU, Ömay ve Kürşad Yılmaz; (2007); “Analysis of University Students’ Views about the Quality of Faculty Life Using Various Variables”; *Ankara University Journal of Educational Sciences*, Vol: 40 No: 2, s. 179-204
- ÇUKADAR, S., G. Gürdal, S. Çelik ve K. Kahvecioğlu; (2011); “Türkiye’de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek”; *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi 27-29 Mayıs 2011 3. Cilt*, s.2426-2439
- DASGUPTA, Partha ve Martin Weale; (1992), “On Measuring The Quality of Life”, *World Development*, Vol: 20 No: 1, s. 119-131
- DELİCE, Ali; (2010); “Nicel Araştırmalarda Örneklem Sorunu”; *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler*, 10 / 4, Güz, s.1969-2018
- DIENER, Ed; (2006); “Guidelines for National Indicators of Subjective Well-Being and Ill-Being”; *Applied Research in Quality of Life*, Vol: 1 Issue: 2, s.151-157
- DIENER, Ed ve Carol Diener; (1995); “The Wealth of Nations Revisited: Income and Quality of Life”; *Social Indicators Research*, No: 36, s.275-286
- DIENER, Ed ve Eunkook Suh; (1997), “Measuring Quality of Life: Economic, Social and Subjective Indicators”; *Social Indicators Research*, Vol:40 No:1-2, s. 189-216, http://web.yonsei.ac.kr/suh/file/Measuring%20quality%20of%20life_Economic,%20social,%20and%20subjective%20indicators.pdf
- DIENER, E., R. A. Emmons, R. J. Larsen ve S. Griffin; (1985); “The Satisfaction With Lifescale”; *Journal of Personality Assessment*, Vol:49 No:1, s.71-75
- DSÖ(Dünya Sağlık Örgütü); (1997), *Measuring Quality of Life: The World Health Organization Quality of Life Instruments*, Geneve
- DURSUN, Salih ve Serpil Aytaç; (2009), “Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı”; *Uludağ Üniversitesi İ. İ. B. F. Dergisi*, Cilt: 28 Sayı: 1, s.71-84
- EKİNCİ, C. Ergin ve Berrin Burgaz; (2007); “Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Bazı Akademik Hizmetlere İlişkin Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri”; *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 33, s.120-134

EKŞİOĞLU, Adem Yavuz; (2011); *Kentsel Yaşam Kalitesi ve İstanbul Örneği*; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

EMANUEL, Richard ve J. N. Adams; (2006); “Assessing College Student Perceptions of Instructor Customer Service via the Quality of Instructor Service to Students (QISS) Questionnaire”; *Assessment & Evaluation in Higher Education*, Vol: 31 No: 5, s.535-349

ERDEM, Ferda ve Özen İşbaşı; (2001); “Eğitim Kurumlarında Örgüt Kültürü ve Öğrenci Altkültürünün Algılamaları”; *Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi*, Sayı: 1, s.33-57

ERİŞ, Hayriye Merve; (2012); *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Kalitesi Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ERKAN, S., Y. Özbay, Z. Cihangir-Çankaya ve Ş. Terzi; (2012); “Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Problemler ve Psikolojik Yardım Arama Gönüllükleri”; *Eğitim ve Bilim*, Cilt: 37 Sayı: 164, s.94-107

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions(2004), *Perceptions of Living Conditions in an Enlarged Europe*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, http://eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_files/pubdocs/2003/113/en/1/ef03113en.pdf 12.11.2014

FAHEY, T., B. Nolan, C.T. Whelan; (2003); *Monitoring Quality of Life in Europe*; European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Luxembourg

FERNSTEIN, L., R. Sabates, T. M. Anderson, A. Sorhaindo, C. Hammond; 2006, “What Are The Effects of Education on Health”; *Measuring The Effects Education on Health and Civic Engagement: Proceedings of the Copenhagen Symposium*; OECD, Paris, s. 171-354

GAVCAR, E., Z. A. Bulut ve A. N. Karabulut; (2005); “Öğrencilerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesini Tercih Nedenleri ve Beklentileri: Muğla Üniversitesi Örneği”; *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 7, Bahar, s.21-39

- GLATZER, Wolfgang; (2006); “Quality of Life in the European Union and the United States of America: Evidence from Comprehensive Indices”; *Applied Research in Quality of Life*, Vol:1 Issue:2, s.169-188
- GRIMM, Michael; (2005); “Educational Policies and Poverty Reduction in Cote d’Ivoire”; *Journal of Policy Modeling*, Vol: 27; s. 231-247
- GÜLDİKEN, Nevzat ve Halil Özekicioğlu; (2004); “Anadolu Üniversitelerinde Ailelerinden Uzakta Öğrenim Gören Öğrencilerin Barınmaya İlişkin Sorunları”; *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 5 Sayı: 1, s.163-180
- GÜZEL ŞAHİN, Gonca; (2011); “Üniversite Düzeyinde Turizm Eğitiminde Hizmet Kalitesi Beklenti ve Algısına Yönelik Ankara’da Bir Araştırma”; *İşletme Araştırmaları Dergisi* 3 / 4, s.49-65
- HAGERTY, M. R., R. A. Cummins, A. L. Ferriss, K. Land, A. C. Michalos, M. Peterson, A. Sharpe, J. Sirgy ve J. Vogel; “Quality of Life Indexes For National Policy: Review and Agenda Research”; *Social Indicators Research*, Vol:55, s. 1-96
- HEINONEN, H., A. R. Aro, A-M. Aalto ve A. Uutela; (2004); “Is the evaluation of the global quality of life determined by emotional status?”; *Quality of Life Research*, Vol:13 Issue:8, s.1347-1356
- İL, S., V. Duyan ve T. Tuncay; (2010); “Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özellikleri, Bazı Sorunları ve Stresle Başetme Yolları”; *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Cilt: 21 Sayı: 2, Ekim, s.19-30
- JUWAHEER, Thanika Devi; (2004); “Exploring International Tourists’ Perceptions of Hotel Operations by Using a Modified SERVQUAL Approach – a Case Study of Mauritius”; *Managing Service Quality*, Vol: 14 No: 5, s.350-364
- KABADAYI, Harika; (2006); *Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım*; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü

KACUR, Mustafa ve Mustafa Atak; (2011); “Üniversite Öğrencilerinin Sorun Alanları ve Sorunlarla Başetme Yolları: Erciyes Üniversitesi Örneği”; *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 31, s.273-297

KAKIRMAN YILDIZ, Asiye; (2013); “Üniversite Öğrencilerinin Eğitiminde Üniversite Kütüphanelerinin Rolü ve Öğrencilerin Beklentileri”; *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 1, Şubat, s.176-184

KANGAL, Ayça; (2009); *Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi Ve Türk Üniversite Öğrencilerine Uyarlanması*; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

KARAHAN, T. F., M. E. Sardoğan, E. Özkamalı ve A. N. Dicle; (2005), “Üniversite I.Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyokültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi”; *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 30, s.63-71

KARATZİAS, A., V. Papadioti-Athanasίου, K. G. Power ve V. Swanson; (2001); “Quality of School Life: A Cross Cultural Study of Greek and Scottish Secondary School Pupils”; *European Journal of Education*, Vol: 36 No: 1, s.91-105

KAYA, P., E. İpekçi Çetin, A. Kuruüzüm; (2011); “Çok Kriterli Karar Verme ile Avrupa Birliği ve Aday Ülkelerin Yaşam Kalitesinin Analizi”; *Ekonometri ve İstatistik*, Sayı:13, s.80-94

KAYA, Şafak; (2006); *Quality of Life in Turkey: A Comparative Analysis With The European Union Member States*; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü

KEELEY, Brian; (2007); *Human Capital: How What You Know Shapes Your Life*; OECD Publishing; Paris

KOÇAK, Hüseyin; (2009), “Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kentsel Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesine Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme”; *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 25; Aralık; s.141-148

- KODAN, Semanur; (2013); “Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Akılcı Olmayan İnanışlar Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 11 Sayı: 2, Ağustos, s.175-190
- KÜÇÜKOĞLU, Adnan ve M. Arif Özerbaş; (2004); “Eğitim Ergonomisi ve Sınıf İçi Fiziksel Değişkenlerin Organizasyonu”; *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 2, s.121-134
- LEONARD, C., S. Bourke, N. Schofield; (2003); “Affective Outcomes in the Context of School Reform”; *NZARE / AARE Joint Conference*; Aralık, Auckland
- MALKINA-PYKH, Irina G.; (2001); *Rhythmic Movement Psychotherapy*; Quality of Life Research Paper; Russian Academy of Sciences, INENCO; St. Petersburg
- MASSAM, Bryan H.; (2002); “Quality of Life: Public Planning and Private Living; *Progress in Planning*, Vol:58 Issue:3, Ekim, s.141-227
- MARANS, Robert; (2007), “Kentsel Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi”, Çev. Handan Dülger, *Mimarlık Dergisi*, Sayı: 335
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=53&RecID=1>
326 12.11.2014
- MARKS, Gary N.; (1998); “Attitudes to School Life: Their Influences and Their Effects on Achievement and Leaving School”; *Australian Council of Educational Research*; LSAY Research Report No: 5
- MAZUMDAR, Sanjoy; (2007); “Kentsel Yaşam Kalitesi ve Yer Duygusu”; *Mimarlık Dergisi*, Sayı: 335
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=53&RecID=1>
330
- MOK, Magdalena Mo Ching ve Marcellin Flynn; (2002); “Determinants of Students' Quality of School Life: A Path Model”; *Learning Environments Research*, Vol:5 Issue:3, s.275-300

MÜTEVELLİOĞLU, N., M. Zambak ve M. Mert; (2010); “İşsizlik, Üniversiteli Gençlik ve Gelecek: Bir Alan Araştırmasının Bulguları”; *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:11 Sayı: 1, s.207-229

MYERS, Dowell; (1988); “Building Knowledge about Quality of Life for Urban Planning”; *Journal of the American Planning Association*, V:54 I:3, s.347-358

OECD; 2001; *Well Being of Nations: The Role of Human and Social Capital*; OECD Publications; Paris

OSBERG, Lars ve Andrew Sharpe; 2003; “Human Well Being and Economic Well Being:

What Values Are Implicit in Current Indices”; Center for the Study of Living Standards, Ontario, Kanada

ÖREN ERSİN, Gökür; (2012); *Kentsel Yaşam Kalitesi Göstergeleri: Büyükçekmece Örneğinde İrdelenmesi*; Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi; Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

ÖZDEMİR, Süleyman; (2007), *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2007-57, İstanbul

ÖZDEMİR, Uğur; (2005); “Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Öğrencilerinin Üniversite ve Okula Yönelik İhtiyaç ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi”; *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Cilt: 16 Sayı: 2, Ekim, s.107-120

ÖZGÜVEN, İ. Ethem; (1992); “Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Başetme Yolları”; *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 7, s.5-13

ÖZMETE, Emine; (2010); “Aile Yaşam Kalitesi Dinamikleri: Aile İletişimi, Ebeveyn Sorumlulukları, Duygusal, Duygusal Refak, Fiziksel/Materyal Refahın Algılanması”; *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Vol: 3/11, s. 455-465

PENNY, Angela R.; (2003); “Changing the Agenda for Research into Students’ Views about University Teaching: Four Shortcomings of SRT Research”; *Teaching in Higher Education*, Vol: 8 No: 3, s.399-411

- PHILLIPS, David; (2006), *Quality of Life: Concept, Policy and Practices* ,Routledge, London
- PLENDA, Kimberley M. ve Margie E. Lachman; (2001); “Planning for the Future: A Life Management Strategy for Increasing Control and Life Satisfaction in Adulthood”; *Psychology and Aging*, Vol: 16 No:2, s.206-216
- POPLI, Sapna; (2005); “Ensuring Customer Delight: a Quality Approach to Excellence in Management Education”; *Quality in Higher Education*, Vol: 11 No: 1, Nisan, s.17-24
- SAPANCALI, Faruk; (2009), *Tophumsal Açidan Yaşam Kalitesi*, Altın Nokta Basım Yayın Dağıtım, İzmir
- SARAÇLI, Zeliha ve Sinan Saraçlı; (2006); “Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ile Üniversite Sorunları Arasındaki İlişkinin Doğrusal Olmayan Kanonik Korelasyon Analizi ile İncelenmesi”; *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı: 1, Nisan, s.27-38
- SEN, Amartya; (2004), *Özgürlükle Kalkınma*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- SMITH, James H. Ve Gary E. Briers; (2001); “Quality of Life of Scholarship Recipients”; *Journal of Southern Agricultural Education Research*, Vol:51 No:1, s.114-123
- SRIKANTHAN, Gitachari ve John Darlymple; (2002); “Developing a Holistic Model for Quality in Higher Education”; *Quality in Higher Education*, Vol: 8 No: 3, s.215-224
- SIRGY, M. Joseph; A. C. Michalos; A. L. Ferriss; R. A. Easterlin; D. Patrick; W. Pavot; (2006); “The Quality of Life(QOL) Research Movement: Past, Present and Future”; *Social Indicators Research*, Vol: 76, s. 343-466
- SIRGY, M. Joseph; S. Grzeskowiak ve D. Rahtz; (2007); “Quality of College Life (QCL) of Students: Developing and Validating a Measure of Well-Being”; *Social Indicators Research*, Vol:80 Issue:2, s.343-360
- SUNG, Minjung ve Sung-un Yang; (2008); “Toward the Model of University Image: The Influence of Brand Personality, External Prestige, and Reputation”; *Journal of Public Relations Research*, Vol:2 Issue:4, s.357-376

ŞAHİN, Cengiz; (2009); “Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeyleri”; *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 27, s.271-286

ŞENCAN, Hüner ve Güven Ordun; (2000); “İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencilerinin Üniversiteye Giriş Sınav Tercihleri ile Derslerden Duydukları Memnuniyet ve Mesleki Yönelimlerine İlişkin Göstergeler”; *İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 29 Sayı: 1, Nisan, s.139-169

TAGMAT, Tuğçe Selin; (2007); “Mimarlık ve Yaşam Kalitesi: Avrupa’da Kentsel Yaşam Kalitesi Yaklaşımları”; *Mimarlık Dergisi*, Sayı:335; <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=53&RecID=133115.11.2014>

UNDP(United Nations Development Programme); 2014, *Human Development Report 2014: Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience*; Communications Development Incorporated; Washington DC; USA

VAN KAMP, I., K. Liedelmeijer, G. Marsman ve A. De Hollander; 2003; “Urban Environmental Quality and Human Well Being Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study”; *Landscape and Urban Planning*, Vol: 65, s. 5-18

VEENHOVEN, Ruud; (2006); “The Four Qualities of Life: Ordering Concepts and Measures of Good Life”, Editörler: MCGILLIVRAY, M. ve M. Clark, *Understanding Human Well-Being*, United Nations University Press, s.74-100

WALKER, Alan; (1998); “The Amsterdam Declaration on the Social Quality of Europe”; *European Journal of the Social Work*, V:1 I:1, s.109-111

YU, Grace (Byung-Hee) ve Dong-Jin Lee; (2008); “A Model of Quality of College Life (QCL) of Students in Korea”; *Social Indicators Research*, Vol:87 Issue:2, s.269-285

ZORBA, Erdal; (2010); “Yaşam Kalitesi ve Fiziksel Aktivite”; *10th International Sports Sciences Congress*; 23-24 Ekim; s. 82-85

EKLER

EK 1. YALOVA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMASI

Bu çalışma Yalova Üniversitesi öğrencilerinin yaşam kalitesini ölçmeyi ve üniversite yaşamına dâhil olan hizmetlerden memnuniyet düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sorulara verilen yanıtlar yüksek lisans bitirme tezine veri sağlayacaktır. Cevaplarken sizin fikirlerinizin çok önemli olduğunu hatırlayınız, o nedenle olabildiğinizce dürüst olunuz. Cevaplarınız gizli ve isimsiz olacaktır. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY
Yalova Üniversitesi
İ.İ.B.F/Ç.E.E.İ Bölümü

Arş. Gör. Kutluğ Kağan KARAHAN
Yalova Üniversitesi
İ.İ.B.F/Ç.E.E.İ Bölümü

Aşağıda çeşitli başlıklar altında yer alan ifadeleri, fikrinizi en iyi yansıtacak şekilde puanlayınız.

Hiç Memnun Değilim	Memnun Değilim	Orta Düzeyde Memnunum	Memnunum	Çok Memnunum	Fikrim Yok
[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

OGRETİM (Aşağıdaki soruları şu ana kadarki öğretim tecrübelerinizden faydalanarak yanıtlayınız)

1. Öğretim kalitesinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Öğretim üyelerine erişebilmekten	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Öğretim üyelerinin ders hakkındaki bilgi birikiminden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Sınıf içindeki öğrenci öğretim üyesi etkileşiminden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5. Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
6. Fakülte'deki çok kültürlülük, etnik, cinsiyet gibi çeşitlilikten	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
7. Öğretim üyelerinin iletişim becerilerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

SINIF (Aşağıdaki soruları yanıtlarken ders yaptığınız sınıfları göz önünde bulundurunuz)

1. Sınıfın konumundan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Sınıf oturma düzeninden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Sınıf aydınlanma ve akustiğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Sınıftaki ısıtma-soğutma sisteminden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5. Sınıfta kullanılan teknolojilerden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
6. Sınıftaki öğrenci sayısından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
7. Sınıfta karşı cinsten arkadaşların olmasından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
8. Sınıf arkadaşlarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

DERS YÜKÜ

1. Derslerin içeriğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Derslerin zorluk derecesinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Genel olarak verilen ödevlerin (proje, sunum) miktarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

İTİBAR

1. Öğretim üyelerinin itibarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Genel olarak Yalova Üniversitesi'nin itibarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

KÜTÜPHANE HİZMETLERİ

1. Kütüphane çalışanlarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Kütüphane multimedya biriminden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Kütüphanede aranılan dokümanların bulunabilirliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Kütüphanedeki dokümanların düzenleniş şeklinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5. Ödünç alma-verme biriminden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
6. Genel olarak kütüphane hizmetlerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

BESLENME HİZMETLERİ (Kantin, yemekhane ve okul çevresindeki yiyecek hizmetlerini düşünerek yanıtlayınız)

1. Yerleşke içinde ve civarındaki yiyecek olanaklarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Yemekhane yiyeceklerin kalitesinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Fakülte kantinindeki yiyeceklerin çeşitliliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Genel olarak Üniversitedeki yiyecek hizmetlerinden (Yemekhane, kantin, vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Mediko çalışanlarından (doktor, hemşire, idari personel)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Mediko sağlık hizmetleri işleyiş prosedüründen	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Medikoda sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Genel olarak Üniversitede sunulan sağlık hizmetlerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

BARINMA HİZMETLERİ (Bu bölümü sadece Devlet yurdunda kalanlar ve kalmış olanlar yanıtlayacaktır)

1. Öğrenci yurdunun konumundan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Öğrenci yurdunun olanaklarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Öğrenci yurdunun güvenliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Genel olarak öğrenci yurdunun sunduğu hizmetin kalitesinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

TELEKOMİNİKASYON VE TEKNOLOJİ

1. Telekomünikasyon sistemlerinin varlığından (Bilgisayar lab, internet vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Teknolojik sistemlerin kalitesinden (derslerde kullanılan tepegöz, projeksiyon cihazı, bilgisayar, vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Telekomünikasyon kalitesinden (internet erişim hızı, kablosuz internet vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

GÜVENLİK HİZMETLERİ VE ULAŞIM

1. Yerleşke içinde güvenli bir şekilde yürümekten	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Yerleşkede güvenlik birimi tarafından sunulan hizmetten	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Yerleşkeye ulaşım durumundan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Genel olarak yerleşke güvenliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

SOSYAL YAŞAM

1. Konferans, seminer, panel etkinliklerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Açık hava dinletilerinden (konser, gösteri, vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

3. Fakültemdeki etkinliklerden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Sponsorlu faaliyetlerden (Gncitrkcll, Avea, Coca-Cola, vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5. Tanışma, kutlama, bilgilendirme etkinliklerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
6. Spor organizasyonlarından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
7. Genel olarak Yalova Üniversitesindeki sosyal yaşamdan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

ÇEVRE

1. Yerleşkenin görünüm şeklinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Yerleşkenin coğrafi konumundan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Yaşadığım yere uzaklığından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Yerleşkedeki öğrenci sayısından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

KULÜPLER

1. Üniversite bünyesindeki kulüplerin faaliyetlerinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Kulüplerin sayısı ve çeşitliliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

REKTÖRLÜK ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİRİMİ

1. Uluslararası ilişkiler biriminin sunduğu danışma ve bilgilendirme hizmetinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Sunulan uluslararası programlardan (Erasmus, Sokrates, vb.)	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Okuduğum bölümün yurt dışı çalışmalarını desteklemeye yönelik yaklaşımından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Uluslar arası ilişkiler biriminin sunduğu hizmetlerden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

KAMPUS DIŞI

1. Yerleşke dışı sosyal seçeneklerin çeşitliliğinden	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Yerleşke dışındaki restoranlar, sinemalar, kafeteryalar vb. gibi olanaklardan	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

GENEL YAŞAM KALİTESİ

1. Üniversitedeki öğrencilerin yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
2. Kiisel olarak üniversitedeki yaşam kalitenizden ne kadar memnunsunuz?	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
3. Yalova Üniversitesi'ndeki sosyal yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz?	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
4. Yalova Üniversitesi'ndeki akademik yaşam kalitesinden ne kadar memnunsunuz	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]
5. Üniversitenin sunduğu tüm hizmetlerin yaşam kaliteme olan katkısından	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]

GENEL YAŞAM DOYUMU

1. Yaşam koşullarım pek çok yönleriyle ideallerimi karşılıyor	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
2. Yaşam koşullarım mükemmeldir	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
3. Yaşantımdan memnunum	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
4. Hayattan beklediğim önemli şeylere sahibim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
5. Bugüne kadar yaşadıklarımı tekrar yaşama olanağım olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

ÖZDEŞLEŞME

1. insanların Üniversitem hakkındaki düşüncelerini merak ederim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
2. insanlardan Üniversitem hakkında kötü şeyler duyarsam rahatsız olurum	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
3. Yalova Üniversitesi demek yerine Üniversitem demeyi tercih ederim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
4. Üniversitemin başansı benim başanm demektir	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
5. Üniversitem hakkında güzel şeyler duyduğumda kendimi değerli hissedirim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]
6. Basında üniversitem hakkında olumsuz haberler çıktığında mahcup olduğumu hissedirim	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Fakülte:

Bölüm:

Sınıf:

GANO:

Öğrenim Durumu: ☐ 1. Öğretim☐ 2. Öğretim

Şu Anki İkametgâhınız:

☐ Ailemle birlikte kalıyorum☐ Arkadaşlarımla birlikte evde kalıyorum☐ Devlet yurdunda kalıyorum☐ Pansiyon/ otel/ özel yurttta kalıyorum☐ Diğer

Şu an bir işte çalışıyor musunuz?

☐ Evet☐ Hayır

Burs alıyor musunuz?

☐ Evet☐ Hayır

Yaş:

Cinsiyet:

☐ Kadın☐ Erkek

Medeni Durum:

☐ Bekâr☐ Evli

Bir kulübe üye misiniz?

☐ Evet☐ Hayır

Gelir Durumunuz?(Harçlık,burs,vs.)

☐ 0-250 TL☐ 250-500 TL☐ 500-750 TL☐ 750-1000 TL☐ 1000 TL ve üstü

ÖZGEÇMİŞ

Kutluğ Kağan Karahan 01/05/1986 tarihinde İzmir Bornova’da dünyaya gelmiştir. İlkokulu Ankara’da Aydınlıkevler İlköğretim Okulu’nda bitirmiş; ortaokul ve lise eğitimini Ankara Anadolu Lisesi Fransızca Bölümü’nde tamamlamıştır. Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü’nde yapmıştır. Aynı bölümde yüksek lisans programına devam etmekteyken 2012 Haziran’ında, ÖYP kapsamında Yalova Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı altında Araştırma Görevlisi ünvan ile atanmıştır. O günden beri eğitiminde görev yerinde devam etmektedir.